

bilten

**sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine**

broj 2

**Sarajevo,
juli - decembar
srpanj - prosinac 1997. godine**

S A D R Ž A J

KRIVIČNO PRAVO	5
- sudske odluke	
PREKRŠAJNO I PRIJESTUPNO PRAVO	11
GRAĐANSKO I PRIVREDNO PRAVO	15
- sudske odluke	
UPRAVNO PRAVO	37
- sudske odluke	
ABECEDNI STVARNI REGISTAR	57
- za krivično pravo	57
- za prekršajno i prijestupno pravo	57
- za građansko i privredno pravo	57
- za upravno pravo	60
REGISTAR PROPISA	62
- za krivično pravo	62
- za prekršajno i prijestupno pravo	62
- za građansko i privredno pravo	62
- za upravno pravo	63

BILTEN SUDSKE PRAKSE

VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine,
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Dušan OBRADOVIĆ

REDAKCIJSKI ODBOR:

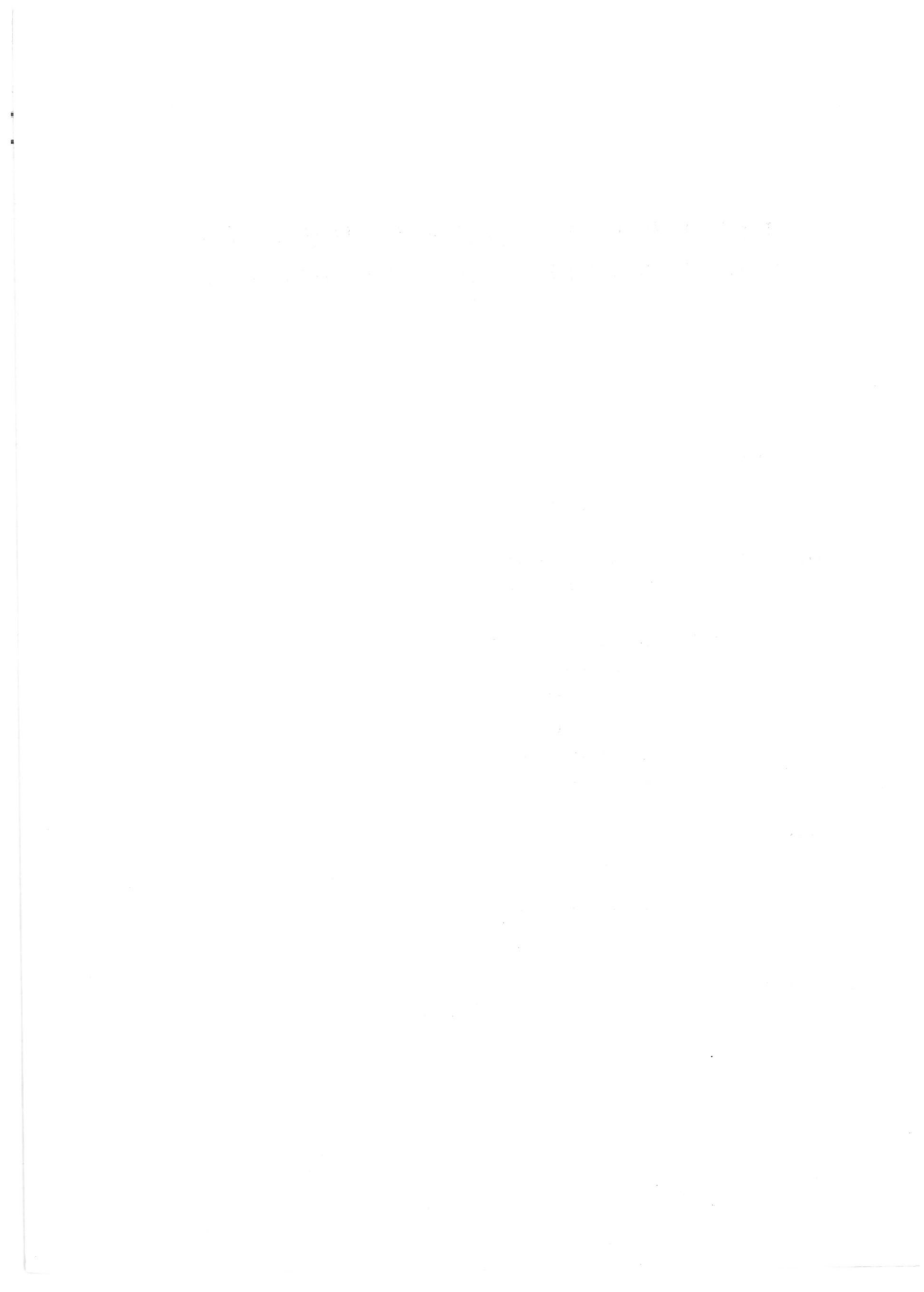
Dušan OBRADOVIĆ
Suada SELIMOVIĆ
Mr Tadija BUBALOVIĆ
Malik HADŽIOMERAGIĆ
Miomir JOČIĆ

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Magribija 3

ZA IZDAVAČA:

Mehmedalija HUREMOVIĆ, direktor

KRIVIČNO PRAVO

KRIVIČNI ZAKON R BiH

1.

Članak 36. stavak 2. točka 4. Krivičnog zakona R BiH

NE RADI SE O KRIVIČNOM DJELU UBOJSTVA IZ BEZOBZIRNE OSVETE IZ ČLANKA 36. STAVAK 2. TOČKA 4. KRIVIČNOG ZAKONA R BiH KADA JE OPTUŽENIK IZNENADNO, EMOTIVNO REAGIRAO I LIŠIO ŽIVOTA OŠTEĆENIKA ISPALJENJEM VIŠE METAKA IZ PUŠKE BEZ IKAKVE PREDHODNE PRIPREME.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Kž-671/96. od 5.6.1997 godine)

2.

Član 186. stav 2. u vezi člana 181. stav 1. Krivičnog zakona R BiH

ČINJENICA DA JE OPTUŽENI U VRIJEME IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA BIO U ALKOHOLISANOM STANJU NIJE DOVOLJNA ZA IZVOĐENJE PRAVNOG ZAKLJUČKA DA JE POSTUPAO SA UMIŠLJAJEM, JER SE VRSTA I OBLIK VINOSTI (ČLANOVI 13. I 14. KRIVIČNOG ZAKONA) UTVRĐUJU NA OSNOVU ČINJENICA I OKOLNOSTI KOJE SU POSTOJALE U VRIJEME IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA I TO PREMA NJIHOVOM OBJEKTIVNOM ZNAČENJU.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je oglosio krivim optuženog zbog krivičnog djela teško djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja na putevima iz člana 186. stav 2. u vezi člana 181. stav 1. Krivičnog zakona R BiH za koje je uz primjenu čl. 42. i 43. Krivičnog zakona osuđen na kaznu zatvora od jedne godine.

Protiv te presude žalbu je izjavio branilac optuženog zbog povrede krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te odluke o kazni.

Predložio je da se prvostepena presuda ukine i predmet vrati istome sudu na ponovno suđenje.

Vrhovni sud Federacije BiH je uvažio žalbu branioca optuženog i prvostepenu presudu ukinuo, te predmet vratio istom sudu na ponovno suđenje.

Prema obrazloženju pobijane presude prvostepeni sud je polazeći od nesporne činjenice, da je optuženi u vrijeme izvršenja djela bio u alkoholiziranom stanju, izveo zaključak o njegovom umišljajnom postupanju.

Kada se ovo sagleda sa aspekta žalbenih prigovora branioca optuženog, mora se konstatovati da je u pitanju paušalni zaključak prvostepenog suda kome je podredio utvrđeno činjenično stanje, a što je nužno dovelo do toga da pravna ocjena djela ne odražava njegov stvarni činjenični sadržaj. Takvo shvatanje je u suprotnosti sa koncepcijom vinosti koja je razrađena u opštem djelu Krivičnog zakona.

Naime, vrsta i oblik vinosti (čl. 13. i 14. Krivičnog zakona) se utvrđuje na osnovu činjenica i dokaza koje su postojale u vrijeme izvršenja krivičnog djela i to prema njihovom objektivnom značaju. Stoga se samo u tim granicama može određivati sadržaj i domet

svijesti i volje učinioca krivičnog djela prema njegovoj posljedici. Odbijanje prvostepenog suda da se u smislu prednjih navoda upusti u ocjenu voljnog odnosa optuženog prema posljedici djela po realnom sadržaju činjenica i okolnosti koje je iznjeo u obrazloženju pobijane presude može se jedino objasniti zastupanjem pogrešnog koncepta vrste i oblika vinosti kod ovih krivičnih djela. Samo alkoholizirano stanje optuženog jeste jedna od mogućih pretpostavki vrste i oblika vinosti za koju se zalaže javni tužilac u svojoj optužnici, ali to nije dovoljno za izvođenje pravnog zaključka o umišljajnom postupanju optuženog. Tu se još traži, da postoji uzročna veza između činjenice alkoholiisanosti optuženog i kršenja saobraćajnih propisa koje po svom karakteru mora biti grubo ili bezobzirno. Prema tome, prvostepeni sud je propustio da sintetizira činjenične zaključke vezane za nastanak predmetne saobraćajne nezgode i u okviru toga posebno povede računa da je vozilo oštećenog bilo neosvijetljeno, te da zak-

ljučak izveden iz te činjenice dovede u vezu sa rezultatima dobivenim analizom postupanja optuženog u dinamičnim nastanka predmetne saobraćajne nezgode (kršenje saobraćajnih propisa iz člana 164. st. 1. i 2. i člana 45. stav 1. Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima), pa da tek onda ocjeni sadržaj i domet njegovog voljnog odnosa prema djelu.

Kako se prema tome, zaključak prvostepenog suda o umišljajnom postupanju optuženog ne bazira na prirodni kršenja saobraćajnih propisa u skladu sa relevantnim elementima na koje se naprijed ukazuje, onda je jasno, da je isti rezultat pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, a našto je brani-lac u svojoj žalbi osnovano ukazao.

Radi svega toga, valjalo je žalbu branioca optuženog uvažiti, pobijanu presudu ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno suđenje shodno ovlaštenju iz člana 385. stav 1. Zakona o krivičnom postupku.

(Odluka Vrhovnog suda FBiH, broj: Kž-550/96 od 5.8.1997. godine)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU

3.

Član 101. Zakona o krivičnom postupku

BRANITELJ OPTUŽENOG KOJI JE PRISUSTVOVAO JAVNOJ SJEDNICI PRED DRUGOSTEPENIM SUDOM NEMA PRAVO NA NAKNADU TROŠKOVA ZASTUPANJA OD TOG SUDA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Kž-139/97. od 3.10.1997. godine)

4.

Član 192. stav 5. Zakona o krivičnom postupku

U SLUČAJU KADA POSTOJI PRAVOMOĆNO RJEŠENJE O SPROVOĐENJU ISTRAGE KOJIM JE UTVRĐENO POSTOJANJE OSNOVANE SUMNJE DA JE PRITVORENO LICE UČINILO KRIVIČNO DJELO, SUDOV I TAKO UTVRĐENU OSNOVANU SUMNJU NE MOGU PREISPITIVATI PRILIKOM ODLUČIVANJA O PRITVORU.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem produžen je pritvor prema okrivljenima, protiv kojih se vodi istražni postupak zbog krivičnih djela ubistva iz člana 36. stav 1. i učestvovanja u tuči iz člana 44. Krivičnog zakona, a iz osnova člana 191. stav 2. tačka 4. i člana 191. stav 2. tačka 1. Zakona o krivičnom postupku.

Protiv tog rješenja žalbe su izjavili okrivljeni u kojima su osporili postojanje osnovane sumnje da su učinili krivična djela za koja se sprovodi istraga, pa su predložili da se prema njima pritvor ukine.

Vrhovni sud Federacije BiH je odbio žalbe okrivljenih izjavljene protiv prvostepenog rješenja iz sljedećih razloga:

Iz obrazloženja žalbi koje su podnijeli okrivljeni proizilazi, da se njihovi žalbeni navodi isključivo svode na osporavanje postojanja krivičnih djela za koja je podnesen zahtjev za sprovođenje istrage.

U vezi sa tako koncipiranim žalbama, valja ukazati da prilikom njihovog rješavanja ovaj kao drugostepeni sud nije ovlašten da ocjen-

juje postojanje osnovane sumnje da su okrivljeni učinili napred navedena krivična djela. Ovakvo shvatanje se bazira na okolnosti, da u spisuu postoji pravomoćno rješenje o sprovođenju istrage, kojim je utvrđeno postojanje

osnovane sumnje da su okrivljeni učinili određena krivična djela, pa tu okolnost ovaj sud ne može preispitivati u situaciji kada odlučuje o žalbama na pritvor.

(Odluka Vrhovnog suda FBiH, broj: Kž-599/97 od 8. decembra 1997. godine)

5.

Član 282. Zakona o krivičnom postupku

1. KADA OPTUŽENI IZJAVI ŽALBE LIČNO I PREKO SVOG BRANIOCA, IMA SE UZETI DA SU TO ŽALBE JEDNOG PROCESNOG SUBJEKTA (OPTUŽENOG), S OBZIROM, DA SE U OBE ŽALBE KAO PODNOSILAC NAVODI OPTUŽENI.

2. POGREŠNA POUKA O PRAVU NA ŽALBU PROTIV PRESUDE (POGREŠNO OZNAČENA DUŽINA ROKA OD 15. DANA UMJESTO 8 DANA) NE MOŽE DOVESTI U PITANJE BLAGOVREMENOST ŽALBE KOJU JE IZJAVIO OPTUŽENI PREKO SVOG BRANIOCA UNUTAR TOG ROKA ZA ŽALBU.

(Odluka Vrhovnog suda FBiH, broj: Kž-269/97 od 4.9.1997. godine)

6.

Član 364. stav 1. tačka 11. Zakona o krivičnom postupku

NERAZUMLJIVA JE IZREKA PRESUDE KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE NA OSNOVU ČLANA 350. TAČKA 2. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU, AKO ČINJENIČNI OPIS DJELA SADRŽI SAMO REALNU DJELATNOST OPTUŽENOG USLJED KOJE JE NASTUPILA SMRT JEDNOG LICA A DRUGOME NANESENA TEŠKA TJELESNA POVREDA, BEZ NAVODENJA ČINJENICA I OKOLNOSTI KOJE BI UKAZIVALE NA NJEGOVO PSIHOFIZIČKO STANJE U VRIJEME NJEGOVOG IZVRŠENJA.

Iz obrazloženja:

Prvostepenom presudom optuženi je na osnovu člana 350. tačka 2. Zakona o krivičnom postupku oslobođen od optužbe za krivično djelo teško djelo protiv opšte sigurnosti ljudi i imovine iz člana 177. stav 2. u vezi sa članom 172. stav 1. Krivičnog zakona RBiH.

Protiv te presude žalbu je izjavio okružni vojni tužilac zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, te pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Predložio je da se presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Vrhovni sud Federacije BiH je uvažio žalbu i po službenoj dužnosti ukinuo prvostepenu presudu, te predmet vratio na ponovno suđenje.

Naime, iz izreke pobijane presude proizilazi, da je prvostepeni sud na osnovu člana 350. tačka 2. Zakona o krivičnom postupku optuženog oslobodio od optužbe za učinjeno krivično djelo teško djelo protiv opšte sigurnosti ljudi i imovine iz člana 177. stav 2. u vezi sa članom 172. stav 1. Krivičnog zakona

RBiH. Ovakva odluka se prema obrazloženju te presude zasniva na utvrđenju, da je kod optuženog u vrijeme izvršenja krivičnog djela postojala privremena duševna poremećenost (usljed upotrebe alkohola) koja isključuje njegovu krivičnu odgovornost.

Međutim, iz činjeničnog supstrata djela ne proizilaze činjenice i okolnosti koje bi ukazivale, da je kod optuženog usljed upotrebe alkohola postojala privremena duševna poremećenost koja isključuje njegovu krivičnu odgovornost. To dalje znači, da činjenični opis djela sadrži samo realnu djelatnost optuženog, usljed koje je nastupila smrt jednog lica a drugome nanesene teške tjelesne povrede, bez činjenica i okolnosti koje bi ukazivale na njegovo psihofizičko stanje u vrijeme njegovog izvršenja. Upravo zbog toga, ovaj sud smatra, da je takva izreka pobijane presude nepotpuna i nerazumljiva, jer je prvostepeni sud propustio da u nju unese pomenute činjenice i okolnosti, kada je već našao da one isključuju krivičnu odgovornost. Bez toga prvostepeni sud nije mogao primijeniti odredbu člana 350. tačka 2. Zakona o krivičnom postupku i optuženog osloboditi od optužbe.

S obzirom na sve izloženo, ovaj sud nalazi, da je prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 364. stav 1. tačka 11. Zakona o krivičnom postupku, na koju se inače žalborn vojnog tužioca ne ukazuje, ali na istu ovaj kao dru-

gostepeni sud pazi po službenoj dužnosti u smislu člana 376. stav 1. istog zakona.

Radi svega toga, valjalo je povodom žalbe vojnog tužioca a po službenoj dužnosti pobijanu presudu ukinuti i predmet vratiti na ponovno suđenje shodno ovlaštenju iz člana 385. stav 1. Zakona o krivičnom postupku.

(Odluka Vrhovnog suda FBiH, broj: Kž-539/97 od 27. oktobra 1997. godine)

7.

Član 364. stav 1. tačka 11. Zakona o krivičnom postupku

U IZRECI PRESUDE MORA SE NAVESTI VRIJEME IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA (DAN, MJESEC I GODINA), ILI TAČNO ODREĐENI VREMENSKI PERIOD U KOJEM JE DJELO IZVRŠENO, JER OD VREMENA IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA ZAVISI PRIMJENA DRUGIH ODREDBI KRIVIČNIH ZAKONA, KAO ŠTO JE OBAVEZNA PRIMJENA BLAŽEG ZAKONA, ZASTARJELOST KRIVIČNOG GONJENJA, PRIMJENA ODREDBI O KAŽNJAVANJU MALOLJETNIKA I SL. IZREKA PRESUDE BEZ NAVOĐENJA VREMENA IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA JE NEJASNA I NERAZUMLJIVA, ŠTO PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 364. STAV 1. TAČKA 11. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Kž-438/97. od 1.10.1997 godine)

8.

Član 365 tačka 4. Zakona o krivičnom postupku

DA BI SE ZBOG POSEBNIH SVOJSTAVA IZVRŠITELJA KRIVIČNOG DJELA ILI POSEBNIH OKOLNOSTI POD KOJIMA JE DJELO IZVRŠENO MOGAO PRIMIJENITI STROŽI ZAKON, TAKVA SVOJSTVA I TAKVE OKOLNOSTI MORAJU SE NAVESTI U ČINJENIČNOM OPISU SVAKOG POJEDINOG KRIVIČNOG DJELA. PRIMJENA STROŽIJEG ZAKONA BEZ NAVOĐENJA OVIH SVOJSTAVA I OKOLNOSTI PREDSTAVLJA POVREDU KRIVIČNOG ZAKONA IZ ČLANA 365 TAČKA 4. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Kž-68/97. od 16.9.1997 godine)

9.

Član 385. stav 1. Zakona o krivičnom postupku

BEZ OBZIRA ŠTO ODLUČNE ČINJENICE JASNO PROIZILAZE IZ IZVEDENIH DOKAZA, SUD MORA IZVESTI ČINJENIČNE ZAKLJUČKE O NJHOVOM POSTOJANJU ILI NEPOSTOJANJU, JER U SUPROTNOM NEMA UTVRĐENOG ČINJENIČNOG STANJA, PA SE PRVOSTEPENA PRESUDA MORA UKINUTI I PREDMET VRATITI NA PONOVRNO SUĐENJE.

Iz obrazloženja:

Prvostepenom presudom optuženi je oglašen krivim da je učinio krivična djela pokušaja ubistva iz člana 36. stav 1. Krivičnog zakona RBiH u vezi sa članom 19. Krivičnog zakona i nedozvoljenog držanja oružja i eksplozivnih materija iz člana 213. stav 1. Krivičnog zakona, za koja mu je izrečena jedinstvena kazna zatvora od tri godine i šest mjeseci.

Protiv te presude žalbu je izjavio branilac optuženog zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno

utvrđenog činjeničnog stanja, te odluke o kazni.

Predložio je da se žalba uvaži, pobijana presuda preinači i optuženi oslobodi od optužbe ili da se ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje ili pak da se preinači u odluci o kazni tako da se izrekne blaža kazna.

Vrhovni sud Federacije BiH je uvažio žalbu branioca optuženog, pobijanu presudu ukinuo

i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje iz ovih razloga:

U obrazloženju pobijane presude prvostepeni sud je iznjeo sadržinu izvedenih dokaza na glavnom pretresu, a onda je izveo pravni zaključak da je optuženi učinio krivična djela za koja je oglašen krivim. Dakle, radi se o tome da je prvostepeni sud izveo određene dokaze, ali je propustio utvrditi činjenično stanje. Pod tim pojmom se podrazumijeva zaključivanje koje činjenice i iz kojih razloga se uzimaju kao dokazane ili nedokazane odnosno ocjenjivanje izvedenih dokaza. Ovo dalje znači, da u taj pojam uopšte ne ulazi reprodukcija izvedenih dokaza, pa njihovo navođenje nema značenje koje im pridaje

prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude. Prema tome, ma koliko neke činjenice proizilazile iz izvedenih dokaza, sud mora izvesti činjenične zaključke o njihovom postojanju ili nepostojanju, jer u suprotnom nema utvrđenog činjeničnog stanja. Kada se stvar sagleda sa ovog aspekta onda, ovaj sud smatra, da je branilac optuženog u svojoj žalbi opravdano ukazao na mane pobijane presude u pogledu činjeničnog stanja.

Radi svega navedenog, valjalo je žalbu branioca optuženog uvažiti, pobijanu presudu ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno suđenje, a na temelju ovlaštenja iz člana 385. stav 1. Zakona o krivičnom postupku.

(Odluka Vrhovnog suda FBiH, broj: Kž-259/97 od 9. septembra 1997. godine)

10.

Član 394. stav 2. Zakona o krivičnom postupku

POGREŠNO UPUTSTVO NA RJEŠENJU VIJEĆA DA JE ŽALBA DOZVOLJENA NE MOŽE KONSTITUISATI PRAVO OKRIVLJENOM DA IZJAVI ŽALBU.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem odbijen je prijedlog okrivljenog da se prema njemu ukine pritvor.

Protiv tog rješenja žalbu je izjavio okrivljeni preko svog branioca u kojoj je osporio postojanje razloga za pritvor, te je predložio da se isto preinači i prema njemu ukine pritvor ili da se rješenje ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Vrhovni sud Federacije BiH je žalbu okrivljenog odbacio kao nedozvoljenu iz sljedećih razloga:

U odredbi člana 394. stav 2. Zakona o krivičnom postupku je izričito propisano, da

protiv rješenja vijeća donesenog prije i u toku istrage nije dozvoljena žalba, ako tim zakonom nije drugačije određeno. Kako u tom zakonu u ovom pogledu nije drugačije određeno, to onda znači da ni žalba protiv pobijanog rješenja nije dozvoljena. Istina, u tom rješenju je pogrešno data pouka na pravo žalbe, ali po nalaženju ovog suda, takva pogreška prvostepenog suda ne može konstituisati pravo žalbe koje nije predviđeno u zakonu.

Radi svega toga, ovaj sud je odlučio kao u izreci na osnovu ovlaštenja iz člana 397. stav 3. Zakona o krivičnom postupku.

(Odluka Vrhovnog suda FBiH, broj: Kž-520/97 od 27. oktobra 1997. godine)

PREKRŠAJNO I PRIJESTUPNO PRAVO

11.

Član 4. Carinskog zakona Federacije

NE RADI SE O CARINSKOM PREKRŠAJU IZ ČLANA 355. STAV 1. U VEZI SA ČLANOM 344. STAV 1. TAČKA 1. CARINSKOG ZAKONA KADA LICE UNOSI CARINSKU ROBU PREKO KONTROLNOG PUNKTA UNUTAR TERITORIJE FEDERACIJE, AKO JE TA ROBA NABAVLJENA NA PODRUČJU FEDERACIJE POD KONTROLOM HRVATSKOG VIJEĆA OBRANE.

Iz obrazloženja:

Okrivljeni je oglašen krivim što je dana 28.11.1995. godine propustio da prijavi carinskoj ispostavi M. neocarinjenu robu, čime je izvršio prekršaj iz člana 355. stav 1. u vezi sa članom 344. stav 1. tačka 1. Carinskog zakona i zbog toga kažnjen novčanom kaznom u iznosu od 375.000 BHD, te mu je izrečena i mjera oduzimanja predmetne robe stečene učinjenim prekršajem primjenom člana 358. stava 1. istog zakona.

Na sjednici vijeća Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine održane na temelju člana 155. u vezi sa članom 171. stav 2. Zakona o prekršajima kojim se povređuju federalni propisi, odlučeno je da se zahtjevu za sudsku zaštitu udovolji iz sljedećih razloga:

Po odredbama člana 4. Carinskog zakona ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95) carinskom robom smatraju se sve stvari koje se u carinsko područje Federacije uvoze, unose ili primaju ili koje se preko tog područja prevoze ili prenose. Nije sporno ni po zahtjevu za sudsku zaštitu, a ni po prvostepenom ni po drugostepenom rješenju, da je okrivljeni dana 28.11.1995. godine dok je prevozio 200 kartona konjaka i 200 kartona rakije loze, zaustavljen od organa CSB - Policijske stanice Potoci-Mostar na kontrolnom punktu Jug-Kovačine i da pri tome nije imao dokumente o prijavljivanju carinske robe saglasno Carinskom zakonu, te da mu je ta roba izuzeta iz posjeda. U obrazloženju prvostepenog rješenja utvrđuje se da "nije sporno da je okrivljeni dana 28.11.1995. godine preko CI Mostar unio robu iz inostranstva i da istu nije prijavio". Međutim, tu činjenicu, koja je odlučna za pravilno i zakonito donošenje odluke da li je ta roba unesena iz inostranstva, a time saglasno članu 2. Carin-

skog zakona da li carinsko područje Federacije Bosne i Hercegovine predstavlja jedinstvenu teritoriju Federacije i da li je carinska crta (linija) ograničena s granicom Federacije ili se crtom (linijom) razgraničavaju područja Federacije pod kontrolom HVO-a i područja Federacije pod kontrolom Armije RBiH, osporio je okrivljeni i u prvostepenom i u žalbenom postupku. On u žalbi, pored ostalog, iznosi: "Osim toga, oduzeta roba kupljena je u Širokom Brijegu od poduzeća "Primorka" ... " te u kupovnu cijenu je uračunata i carina jer je istu robu kupilo poduzeće "Primorka" u R. Hrvatskoj i na istu robu platilo carinu prilikom uvoza u RBiH". Drugostepeni organ ovu činjenicu ne osporava ali je smatra nerelevantnom iz razloga: "Nisu prihvaćeni žalbeni navodi okrivljenog da je predmetna roba već ocarinjena, a ovo iz razloga što carina i ostale uvozne dažbine, ako su plaćene u Širokom Brijegu, robi nisu dale status ocarinjene robe, obzirom da carinske dažbine nisu naplaćene od legalnih organa vlasti. Prema tome u momentu dovoza robe na carinski punkt Carinske ispostave Mostar roba je imala status strane robe, pa je okrivljeni imao obavezu da predmetnu robu prijavi".

Po ocjeni ovog suda osnovano se zahtjevom za sudsku zaštitu ukazuje da je, iz navedenih razloga, prvostepenim i drugostepenim rješenjem povrijeđen Ustav Federacije Bosne i Hercegovine i Carinski zakon kojim je propisan prekršaj za koji je nezakonito kažnjen. Naime, odlučna činjenica od koje ovisi postojanje prekršaja zbog kojeg je okrivljeni kažnjen jeste pravilna primjena čl. 2, 4. stav 1. i 11. stav 1. Carinskog zakona u vezi sa čl. IX.5.(1) i 11. (3) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i akt ministra financija Federacije Bosne i Hercegovine od 10. stude-

nog 1995. godine o provođenju zaključka Vlade Federacije i Republike Bosne i Hercegovine o stvaranju što povoljnijih uvjeta za brži i slobodniji protok roba na području Federacije. U tim odredbama utvrđeno je: da zatečeni administrativni aranžmani sa danom 30.03.1994. godine (Teritorij pod kontrolom HVO-a) ostaju na snazi dok se saglasno Ustavu ne uspostave kantonalne vlasti i ne izaberu kantonalni dužnosnici; da je Carinsko područje Federacije jedinstveno i obuhvaća teritorij federacije koji je ograničen carinskom crtom (linijom) koja je istovjetna s granicom Federacije; da se carinskom robom smatraju

stvari koje se u carinsko područje Federacije uvoze, iznose ili šalju i koje se preko tog područja prijevoze ili prenose, kao i da se od 13. 11. 1995. godine na svim carinskim tačkama u unutrašnjosti Federacije obustavlja carinsko evidentiranje i da se ne naplaćuje carina. Pravilnim tumačenjem i primjenom tih odredaba Ustava i zakona po ocjeni ovog suda, roba koju je prevozio osuđeni, ako ju je kupio u Sirokom Brijegu, nema svojstvo robe koja treba da se ocarini, pa sljedstveno tome on nije počinio carinski prekršaj za koji je kažnjen.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Pvl-2/96 od 1.12.1997.g.)

12.

Član 153. Zakona o prekršajima kojim se povređuju federalni propisi

KADA JE KAŽNJENOM PRAVNOM LICU UVOZNIKU ROBE IZREČENA NOVČANA KAZNA U IZNOSU DO 1.000 DEM, A ODGOVORNOM LICU DO 500 DEM NIJE DOZVOLJEN ZAHTJEV ZA SUDSKU ZAŠTITU KAO VANREDNI PRAVNI LIJEK PROTIV RJEŠENJA O PREKRŠAJU KOJIM SE POVREĐUJU FEDERALNI PROPISI.

Iz obrazloženja:

Rješenjem Carinske uprave potvrđeno je rješenje Komisije za carinske prekršaje, kojim su kažnjeni oglašeni odgovornim zbog učinjenog prekršaja iz člana 343. stav 1. tačka 11. Carinskog zakona radi kojeg im je izrečena novčana kazna u iznosu od 30.000 BH dinara kao pravnom licu, odnosno 50 DEM kao odgovornom licu.

Protiv drugostepenog rješenja kažnjeni su Vrhovnom sudu Bosne i Hercegovine izjavili zajednički zahtjev za sudsku zaštitu. Ovaj zahtjev Vrhovni sud Bosne i Hercegovine je saglasno članu 66a. Zakona o dopunama Zakona o Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/96) ustupio ovom sudu na nadležan postupak jer do 15.7.1996.godine taj sud nije po predmetnom zahtjevu završio postupak.

Zahtjev za sudsku zaštitu u ovoj prekršajnoj stvari nije dozvoljen.

U odredbama člana 171. stav 2. Zakona o prekršajima kojima se povređuju federalni propisi ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/96) utvrđeno je da će se na zahtjev za sudsku zaštitu, zbog prekršaja predviđenog federalnim propisom, a koji je podnesen do 30.6.1996. godine i o njemu nije odlučeno do toga datuma, primijeniti odnosno odredbe ovog zakona.

U odredbama člana 3. stav 2. navedenog zakona utvrđeno je: "Ako je poslije učinjenog prekršaja izmjenjen federalni propis o prekršaju, primjeniče se propis koji je blaži za učinioca". Saglasno ovoj odredbi, a u vezi sa članom 153. tog zakona i članom 245. Zakona o prekršajima ("Službeni list SRBH", br. 19/86, 42/87, 2/90, 22/91 i "Službeni list RBiH", br. 6/92, 12/92, 16/92, 21/92, 9/93, 19/93. i 13/94) koji se saglasno članu IX.5. (1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine primjenjuje kao federalni propis dok nadležna tijela u federaciji ne odluče drugačije, ovaj sud je utvrdio da se o ovom zahtjevu za sudsku zaštitu odlučuje saglasno članu 153. Zakona o prekršajima kojim se povređuju federalni propisi jer je taj zakon za podnošenje zahtjeva za sudsku zaštitu povoljniji za učinioca predviđenog prekršaja od člana 245. Zakona o prekršajima kojim je utvrđeno da se zahtjev za sudsku zaštitu ne može izjaviti protiv rješenja o prekršaju kojim je okrivljenom izrečena novčana kazna.

Kako je kažnjenom pravnom licu izrečena novčana kazna u iznosu od 30.000 BH dinara, odnosno odgovornom licu kao pojedincu u iznosu od 50 DEM nisu ispunjeni zakonski uvjeti iz člana 153. Zakona o prekršajima kojim se povređuju federalni propisi za izjavljivanje zahtjeva za sudsku zaštitu radi čega je ovaj sud predmetni zahtjev kažnjenih odbacio kao nedozvoljen.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Pvl-16/96 od 18.11.1997.g.)

13.

Član 66-b Zakona o Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine

VRHOVNI SUD FEDERACIJE MOŽE VODITI POSTUPAK O ZAHTJEVU ZA SUDSKU ZAŠTITU IZ DOSADAŠNJE NADLEŽNOSTI VRHOVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE SAMO DO OSNIVANJA I POČETKA RADA ODNOSNOG KANTONALNOG SUDA.

Iz obrazloženja:

Okrivljeni je podnio Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine zahtjev za sudsku zaštitu protiv rješenja Višeg suda za prekršaje u Tuzli, od 26.0.1997. godine. Zahtjev je podnesen poštom preporučeno dana 18.7.1997. godine, blagovremeno.

U odredbama člana 66-b. Zakona o Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/96) određeno je: "Do osnivanja i početka rada kantonalnog suda, Vrhovni sud

Federacije Bosne i Hercegovine će voditi postupak u svim predmetima iz dosadašnje nadležnosti Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine". Kako je Kantonalni sud u Tuzli osnovan Zakonom Tuzlansko-podrinjskog kantona ("Službeni list Kantona", broj 3/96) i počeo sa radom prije 1.7.1997. godine to ovaj sud nije nadležan nakon toga datuma da odlučuje o predmetnom zahtjevu za sudsku zaštitu, nego taj Kantonalni sud.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Pvl-24/97 od 18.11.1997.g.)

GRADANSKO-PRIVREDNO PRAVO

NADLEŽNOST

14.

Članovi 49., 52., 66. i 67., te 76. do 86., Zakona o odbrani RBiH

Uredba o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane.

O NAKNADI ZA KORIŠTENJE SREDSTAVA PRIVREMENO ODUZETIH ZA POTREBE PRAVNIH OSOBA, NE ODLUČUJU SUDOVI U PARNICI.

Iz obrazloženja:

Po odredbama Zakona o odbrani ("Službeni list RBiH", broj 4/92 do 20/95), preduzeća su bila dužna da za potrebe odbrane daju materijalna sredstva, pa i motorna, prevozna i specijalna vozila (članovi 49. i 52. mijenjani 1993. godine, izmjene objavljene u "Službeni listu RBiH", broj 11/93, te član 66. navedenog Zakona). Ovim zakonom je ovlaštena Vlada RBiH da svojim propisom uredi način oduzimanja sredstava, te kriterije i mjerila za određivanje naknade za privremeno korištenje sredstava, kao i bliže kriterije i mjerila za utvrđivanje visine naknade u slučaju oštećenja, uništenja ili gubitka korištenog sredstva, koja se može isplatiti u postupku pred upravnim organom (stav 5. noveliranog člana 49. i član 67.). Na osnovu ovih ovlaštenja Vlada RBiH je donijela Uredbu o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane (Službeni list RBiH, broj 12/92) .

Navedeni propisi su bili na snazi sve do 27.8.1996. godine kada je stupio na snagu Zakon o odbrani Federacije BiH (objavljen u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 15/96). I ovaj zakon, međutim, predviđa obavezu davanja materijalnih sredstava između ostalih, motornih vozila za potrebe odbrane, pa i pravnim licima čija je djelatnost od posebnog značaja za odbranu Federacije, a ovlašćuje Vladu Federacije da propiše postupak predaje i vraćanja sredstava, te naknade i naknade štete (član 14. Federalnog Zakona).

Pošto nedostaju prelazne odredbe u sada važećem Federalnom Zakonu o odbrani, postupak oko vraćanja materijalnih sredstava privremeno oduzetih po odredbama ranije važećeg Zakona o odbrani te o plaćanju naknade za korištenje i naknade štete zbog gubitka sredstava, mora se raspraviti po odredbama tog ranijeg Zakona i podzakonskih propisa donesenih po ovlaštenjima iz tog Zakona i pomenute Uredbe Vlade RBiH. Ovo tim prije što je tužba podnesena za vrijeme njihovog važenja.

Odredbama članova 76. do 86. navedene Uredbe regulisano je pitanje naknade za dopremanje i korištenje sredstava. Naknadu za korištenje privremeno oduzetih sredstava za potrebe drugih pravnih lica, kao u konkretnom slučaju, duguju ta pravna lica (član 82. stavovi 1. i 2. alineja 4. Uredbe), a žalilac se pogrešno poziva na član 92. Uredbe jer država, u smislu tog propisa, ne obezbjeđuje sredstva za naknadu iz člana 77. za korištenje materijalnih sredstava oduzetih za potrebe preduzeća i drugih pravnih lica. Visinu naknade, međutim, utvrđuje, u smislu člana 86. Uredbe, komisija od 3 člana koju obrazuje Opštinski sekretarijat za odbranu koji je naredio izuzimanje sredstava (ove odredbe se primjenjuju i na slučajeve oduzimanja sredstava prije dana stupanja na snagu Uredbe, u smislu člana 94. Uredbe) i to rješenjem, na koje se izjavljuje žalba Ministarstvu odbrane koje donosi konačno rješenje. Nije predviđena mogućnost utvrđivanja ove naknade u parnici pred sudom. Prvostepeni sud je stoga počinio

bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 2. tač. 3. Zakona o parničnom postupku, kada je sudio o

tužbenom zahtjevu za isplatu naknade zbog korištenja sredstava tužitelja.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-41/96. od 25.3.1997.g.)

15.

Članak 12. stavak 2. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija

Članak 9. stavak 2. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija Herceg-Bosne

SUDOVI NISU NADLEŽNI DA ODLUČUJU O ZAHTJEVU ZA PREDAJU POSLOVNOG PROSTORA KOJI SE KORISTI BEZ UGOVORA O ZAKUPU.

Iz obrazloženja:

Svoje presuđenje o ispražnjenju poslovnog prostora sud prvog stupnja temelji na utvrđenju da tuženik poslovni prostor koristi bez ugovora o zakupu, na čemu je ustvari i postavljen tužbeni zahtjev. Međutim, odlučivanje o zahtjevu za ispražnjenje poslovnog prostora, koji se temelji na korištenju bez ugovora o zakupu, ne spada u sudsku nadležnost, već je odredbom članka 9. stavak 2. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Narodne novine HRH-B", broj 29/95), koja je identična sa člankom 12. stavak 2. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Službeni list SRBiH", br. 33/77, 12/87, 30/90 i 7/92), ustanovljena isk-

ljučiva nadležnost općinskog tijela uprave. Kada je pak sud prvog stupnja protivno navedenoj odredbi prihvatio svoju nadležnost, te odlučio o ispražnjenju i predaji u posjed poslovnog prostora u slučaju kada tuženik taj prostor koristi bez ugovora o zakupu, odlučio je o pitanju koje ide u nadležnost tijela uprave, te tako učinio apsolutnu bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 3. Zakona o parničnom postupku - ZPP, na koju istina žalbe ne ukazuju, ali na koju ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, pa je pobijanu presudu temeljem članka 369. stavak 2. ZPP valjalo u tom dijelu ukinuti i tužbu odbaciti.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-145/97. od 23.9.1997.g.)

PARNIČNI POSTUPAK

16.

Član 2. stav 1. Zakona o parničnom postupku

Zakon o novcu R BiH - Uredba Vlade R BiH o provođenju Zakona o novcu

Zakon o promjeni vrijednosti dinara

SUD JE ODLUČIO U GRANICAMA TUŽBENOG ZAHTJEVA UPRAVLJENOG NA ISPLATU U YU DINARIMA, KADA JE OBVEZAO TUŽENOG NA ISPLATU U BHD, NAKON KONVERZIJE I DENOMINACIJE UTUŽENE TRAŽBINE.

Iz obrazloženja:

Tužilac je tužbom zahtijevao isplatu iznosa od 72,841.597 Yu dinara i ovako postavljen tužbeni zahtjev nije promijenio do zaključenja glavne raasprave.

Prvostepeni sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku (član 2. stav 1. Zakona o parničnom postupku - ZPP), a po ocjeni ovog suda, kretao se u tim granicama kada je o tužbenom zahtjevu odlučio. Tužilac je zahtijevao isplatu cijene u valuti u kojoj je obaveza nastala i bila iskazana u vri-

jeme dospijeća. Po prinudnim odredbama Zakona o novcu ("Službeni list R BiH", br. 8/92 i 13/94), te Uredbe Vlade R BiH o sprovođenju tog zakona ("Službeni list R BiH", broj 13/92), sve obaveze iskazane u Yu dinarima sa stanjem na dan 17.8.1992. godine, konvertovane su u BH dinare, po kursu zamjene 10:1. Kasnijim Zakonom o promjeni vrijednosti dinara ("Službeni list R BiH", br. 16/94. i 33/94) utvrđena je nova vrijednost BH dinara, tako da novi BH dinar

vrijedi 10.000 postojećih dinara. Primjena ovog zakona je otpočela 15.7.1994. godine. Osnovano je, prema tome, prvostepeni sud sam konvertovao i denominirao postavljeni tužbeni zahtjev u nevažećoj valuti, odbijanjem pet decimala i iskazivanjem u BH dinarima i

takav tužbeni zahtjev u cjelini usvojio. Prvostepeni sud u ovakvoj situaciji nije morao da traži uređivanje tužbe, jer je i sam mogao postavljeno tužbeni zahtjev prilagoditi prinudnim propisima kojima je uređen novčani sistem RBiH.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-102/97. od 29.7.1997.g.)

17.

Članovi 119. i 121. Zakona o parničnom postupku

NE MOŽE SE ODBITI PRIJEDLOG ZA POVRAČAJ U PREDAJŠNJE STANJE SAMO ZBOG PROPUSHTANJA ROČIŠTA ZAKAZANOG RADI RASPRVLJANJA O PRIJEDLOGU.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je osporenim rješenjem odbio prijedlog za povraćaj u predašnje stanje samo iz razloga što je predlagatelj izostao sa ročišta zakazanog za raspravljavanje o prijedlogu za povraćaj u predašnje stanje. Ova odluka prvostepenog suda zasniva se na pogrešnoj primjeni odredaba članova 119. i 121. stav 1. Zakona o parničnom postupku.

Prema odredbi člana 121. ZPP po prijedlogu za povraćaj u predašnje stanje sud će zakazati ročište, osim ako su činjenice na kojima se prijedlog zasniva opće poznate. Svrha ovog ročišta je utvrđivanje činjenica od kojih zavisi odluka o prijedlogu za povraćaj u predašnje stanje. U konkretnom slučaju na ročište zakazano po prijedlogu za povraćaj u predašnje stanje pristupio je punomoćnik tužitelja, a punomoćnik tuženog - predlagača je izostao sa ovog ročišta. U ovim okolnostima sud je bio dužan provesti ročište u

odsutnosti tuženog i ispitati i utvrditi činjenice na kojima se zasniva prijedlog za povraćaj u predašnje stanje. Odredba člana 119. ZPP ne daje ovlaštenje sudu da samo zbog izostanka predlagača sa ročišta ne dozvoli povraćaj u predašnje stanje, ako su razlozi, po ocjeni suda, zbog kojih je tuženi propustio ročište, na kojem je donesena presuda zbog izostanka opravdani (član 117. ZPP). Odredbe člana 119. ZPP-a imaju u vidu slučajeve kada je prijedlog za povraćaj u predašnje stanje nedozvoljen zbog propuštanja roka za stavljanje prijedloga da se dozvoli povraćaj u predašnje stanje ili zbog propuštanja ročišta određenog povodom prijedloga za povraćaj u predašnje stanje, usljed kojih je stranka izgubila pravo na preduzimanje određene radnje. O takvom prijedlogu odlučuje se u smislu odredbe člana 121. stav 1. ZPP.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-199/97. od 30.9.1997.g.)

18.

Član 189. Zakona o parničnom postupku

KADA JE PODNIJET PROTIVTUŽBENI ZAHTEJEV VEZAN ZA TUŽBENI ZAHTEJEV, KOJI IMA KARAKTER PRETHODNOG PITANJA, SUD JE DUŽAN RJEŠENJEM DOZVOLITI RASPRVLJANJE PO PROTIVTUŽBI, U POSTUPKU RASPRVITI PROTIVTUŽBENI ZAHTEJEV I O PROTIVTUŽBENOM ZAHTEJEVU ODLUČITI U DISPOZITIVU PRESUDE.

Iz obrazloženja:

Polazeći od utvrđenja da je tužilac nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu, ali da dugi niz godina stan koriste njegov sin i snaha-tužena, da su se odnosi između tužioca i tužene poremetili bez krivice tužioca, a nakon poremećaja bračnih odnosa sina tužioca i tužene i razvoda njihovog braka, te postali nepodnošljivi nakon ponovnog vraćanja tužioca i njegove supruge u sporni stan, jer ih tužena fizički napada, nižestepeni sudovi su obavezali tuženu da se iseli iz predmetnog stana primjenom odredbe člana 31. stavovi 2. i 3. Zakona o stambenim odnosima.

Tužena je u toku postupka podnijela protivtužbeni zahtjev da se utvrdi da je tužiocu prestalo svojstvo nosioca stanarskog prava na spornom stanu. Prvostepeni sud je donio rješenje kojim je odbio zahtjev tužene za raspravljavanje o protivtužbenom zahtjevu, a drugostepeni sud je odlučujući o žalbi tužene, ovakvu odluku prvostepenog suda ocijenio zakonitom.

S obzirom da protivtužbeni zahtjev ima karakter prethodnog pitanja jer odluka o tužbenom zahtjevu zavisi od protivtužbenog zahtjeva (aktivna legitimacija tužitelja) sud je

bio dužan da rješenjem dozvoli raspravljanje po protivtužbi, da u toku postupka utvrdi sve činjenice odlučne za donošenje zakonite

odluke o protivtužbenom zahtjevu i da o protivtužbenom zahtjevu odluči u dispozitivu presude.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev. 117/97. od 13.10.1997. g.)

19.

Članovi 220. i 230. Zakona o parničnom postupku

IZVOD IZ VJEROVNIKOVE KARTICE DUGOVANJA NIJE GLEDE DOKAZNE SNAGE IZJEDNAČEN SA JAVNOM ISPRAVOM.

Iz obrazloženja:

Cijeneći izvod iz tužiteljeve kartice dugovanja, prvostepeni sud utvrđuje postojanje tuženikove obveze plaćanja naknade tužitelju za odvoz smeća.

Tuženi opravdano u žalbi prigovara da sud na takav način nije mogao pravilno utvrditi visinu njegovog dugovanja, sve kada bi ono i postojalo, jer tužitelj izvod iz kartice dugovanja nije javna isprava i nema snagu kvalificiranog dokaza. Naime, taj izvod iz kartice dugovanja je privatna tužiteljeva isprava, a za

takve isprave nema zakonske odredbe o presumpciji dokazne snage njihovog sadržaja. Stoga je prvostepeni sud bio dužan drugim dokaznim sredstvima provjeriti istinitost takvog sadržaja, vodeći računa da kada tuženik u toku prvostepenog postupka nije priznao autentičnost i istinitost sadržaja tužiteljeva izvoda a u žalbi ga još i osporio, na tužitelju je teret dokaza istinitosti sadržaja njegove isprave.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-131/97. od 19.8.1997.g.)

20.

Član 400. stav 1. Zakona o parničnom postupku

RJEŠENJE DRUGOSTEPENOG SUDA KOJIM JE POTVRĐENA ILI PREINAČENA ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA NEMA KARAKTER RJEŠENJA KOJIM JE POSTUPAK PRAVOSNAŽNO ZAVRŠEN U SMISLU ODREDBE ČLANA 400. STAV 1. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU, PA STOGA PROTIV OVOG RJEŠENJA REVIZIJA NIJE DOZVOLJENA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-100/97. od 30.9.1997. g.)

21.

Članovi 286. stav 1, 293. stav 4. i 499. stav 2. Zakona o parničnom postupku

NASTUPA ZAKONSKA PRESUMPCIJA POVLAČENJA TUŽBE U PRIVREDNOM SPORU, AKO TUŽITELJ IZOSTANE SA DVA ROČIŠTA ZA GLAVNU RASPRAVU, NA KOJA JE UREDNO POZVAN, PA I KADA OD PRIJEMA POZIVA DO ODRŽAVANJA ROČIŠTA NIJE ODRŽAN ROK OD OSAM DANA.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem konstatovano je da se tužba smatra povučenom, jer na ročište zakazano za dan 17.10.1991. godine nije pristupila ni jedna od stranaka, a nisu pristupile ni na naredno ročište zakazano za dan 31.10.1991. godine, mada su bile uredno pozvane.

Rješenje je doneseno pravilnom primjenom člana 499. stav 2. Zakona o parničnom postupku prema kome, ako sa pripremnog ročišta ili prvog ročišta za glavnu raspravu, ili sa kojeg docnijeg ročišta

izostanu obje stranke, sud će ročište odložiti, a ako ni na novo ročište ne dodu obje stranke, smatrat će se da je tužilac povukao tužbu.

Tužilac koji žalbom ne osporava prijem poziva za ročišta zakazana za dan 17.10. i 31.10.1991. godine, osporio je pravilnost dostave poziva za dan 31.10.1991. godine stoga što od dana prijema poziva (25.10.1991. g.) do ročišta nije ostavljeno dovoljno vremena za pripremanje, zbog čega dostavu smatra neurednom.

Ovi navodi su neosnovani jer ako stranci nije ostavljen rok od 8 dana od prijema poziva za pripremanje (član 286. stav 1. i 293. stav 4. ZPP) ona treba da dođe na ročište i

traži odlaganje ročišta, ukoliko je to potrebno. Samo stoga što stranci nije ostavljen rok od 8 dana od dana prijema poziva, dostava poziva nije neuredna.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: PŽ-177/97. od 16.9.1997. g.)

PRINUDNO PORAVNANJE

22.

Član 40. stav 2., 45. stav 3. i 152. stav 4. Zakona o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji

NIJE PRESTALO POTRAŽIVANJE PROPUŠTANJEM POVJEROCA DA GA PRIJAVI U STEČAJNOM POSTUPKU VOĐENOM PROTIV DUŽNIKA, AKO JE TAJ POSTUPAK OBUSTAVLJEN, ZAKLJUČENJEM PRINUDNOG PORAVNANJA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev stoga što tužilac nije u stečajnom postupku vođenom protiv tuženog, prijavio utuženo potraživanje.

Utvrđeno je, međutim, da je u toku stečajnog postupka odobrena zaključena prisilna nagodba prema kojoj je dužnik dužan u roku od 3 godine od zaključene prisilne nagodbe isplatiti vjerovnicima u cijelosti njihova potraživanja koja predstavljaju glavni dug, sa zakonskom zateznom kamatom od dospelosti do isplate, dok je stečajni postupak nad tuženim obustavljen.

Kada je stečajni postupak obustavljen, u smislu odredaba iz člana 152. stav 4. preuzetog Zakona o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji, jer je zaključeno prinudno poravnanje, prestaju pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka.

U ovakvoj situaciji, zaključeno prinudno poravnanje ima pravno dejstvo i prema povjericima koji nisu učestvovali u postupku, ako se potraživanja naknadno utvrde (član 40. stav 2. i 45. stav 3. istog zakona)pa je stav prvostepenog suda pogrešan.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: PŽ-65/97. od 27.10.1997.g.)

GRAĐANSKO PRAVO - OPĆI DIO

23.

Članci 158. stavak 4., 160. i 161. Zakona o poduzećima

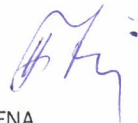
SKUPŠTINA DIONIČKOG DRUŠTVA SA MJEŠOVITIM SUSTAVOM KAPITALA NIJE OVLAŠTENA DA IMENUJE ČLANOVE UPRAVNOG ODBORA KOJI PREDSTAVLJAJU DRŽAVNI KAPITAL, VEĆ ISKLJUČIVO NADLEŽNA TIJELA FEDERACIJE BiH, KANTONA - ŽUPANIJE ILI OPĆINE.

UPRAVNI ODBOR KOJI NIJE SASTAVLJEN NA PROPISANI NAČIN, NE MOŽE DONOSITI PRAVNO VALJANE ODLUKE.

Iz obrazloženja:

Radi se o poduzeću u mješovitom vlasništvu u kojem pored privatnog sudjeluje i državni kapital. U takvim poduzećima članove upravnog odbora, kao organa upravljanja, predstavnike državnog kapitala, temeljem člana 160. u vezi sa člankom 158. stavak 4.

Zakona o poduzećima ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95) imenuje nadležno tijelo kantona, odnosno općine, ovisno o tome da li je poduzeće od interesa za kanton ili općinu. U tom smislu, poduzeće je bilo dužno uskladiti i svoj statut, koji protivno navedenim

zakonskim odredbama, propisuje da sve članove Upravnog odbora imenuje Skupština poduzeća, što ni po proteku roka iz članka 161. spomenutog zakona nije učinjeno. Nije kod toga od bitnog značaja njihov odnos u ukupnom broju članova te da li bi i uolikoj mjeri oni mogli utjecati na donošenje spornih

akata, već da u sustavu Upravnog odbora državni kapital nije na zakonit način zastupljen, što Upravni odbor kao organ upravljanja čini nezakonito imenovanim, pa su tako i svi akti koje on donese nezakoniti, kako je to pravilno našao prvostepeni sud.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Gž-14/97. od 23.9.1997.g.)

STVARNO PRAVO

24.

Članovi 265., 268. i 270. Zakona o udruženom radu - raniji

DRUŠTVENA PRAVNA OSOBA DEFINITIVNO JE IZGUBILA PRAVO DA ZAHTEJVA VRAĆANJE NEKRETNINE KOJU JE BEZ VALJANOG PRAVNOG OSNOVA KORISTILA DRUGA DRUŠTVENA PRAVNA OSOBA, NAKON PROTEKA PET GODINA OD DANA SAZNAJANJA, ODNOSNO DESET GODINA OD GUBITKA POSJEDA.

Iz obrazloženja:

Stvari, uključujući i nepokretne, mogle su postati društveno sredstvo u društvenoj pravnoj osobi i na osnovu samoupravnog sporazuma, a ne samo ugovora ili drugog pravnog posla, što je vidljivo i iz odredaba članova 266. i 269. Zakona o udruženom radu - ZUR, koji je donesen 1976. g., a regulisao i samoupravne odnose nastale prije njegovog stupanja na snagu. Tužilac i ne tvrdi da tuženi, odnosno njegov pravni prednik, koristi sporni objekt po osnovu nekog ugovora kojim se nije moglo prenijeti pravo raspolaganja, već samo privremeno korištenje (npr. ugovora o zakupu, posluži i slično), pa se i iz okolnosti da nesmetano koristi sporni objekt kao društveno sredstvo na kome ima pravo raspolaganja, počev od 1974.g. do dana podnošenja tužbe 15.5.1990.g. mora zaključiti da je ovaj objekt, kao svoje osnovno sredstvo primio od ranijeg nosioca prava raspolaganja.

Tužilac ne bi mogao zahtjevati sporni objekt ni da ga tuženi nije stekao po valjanom pravnom osnovu. U smislu člana 265. ZUR-a, društvena sredstva u društvenoj pravnoj osobi čine i stvari koje su materijalni uvjet njihova rada, pa je, razrađujući ovu tada vladajuću samoupravnu koncepciju, ZUR u članu 268. propisao da se, ako je nekretnina postala društveno sredstvo bez pravne osnove, njezino vraćanje može zahtjevati u roku od pet godina od dana saznanja, a najkasnije u roku od deset godina i ovi rokovi su važili i kod primjene člana 270. ZUR-a, koji bliže propisuje ko je u ime društvene pravne osobe od koje je bez pravnog osnova oduzeto sredstvo, ovlašten da zahtjeva njeno vraćanje. Do momenta podnošenja tužbe u ovoj parnici navedeni rokovi su već odavno protekli, a pomenute odredbe ZUR-a (poglavlje u kome se nalaze) bile su na snazi i u toku 1990.g. kada je tužba podnesena.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-122/97. od 29.7.1997.g.)

PRAVNA PRAVILA IMOVINSKOG PRAVA

25.

PRAVNO PRAVILO O TABULARNOJ DOSJELOSTI IZ PARAGRAFA 1467 BIVŠEG OPŠTEG GRAĐANSKOG ZAKONIKA JE DEROGIRANO NOVELOM III. BLAGOVREMENOST ZAHTEJVA ZA BRISANJE UKNJIŽBE PROSUĐUJE SE PREMA PRAVILIMA IZ PARAGRAFA 70. I 71. BIVŠEG ZAKONA O ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA PO KOJIMA TROGODIŠNJI ROK ZASTARE VAŽI SAMO U

ODNOSU NA SAVJESNOG STICAOCA NEKRETNINA, DOK ZAHTJEV KOJI JE ISTAKNUT PREMA NESAVJESNOM STICAOCU NIJE VREMENSKI OGRANIČEN.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev- 121/97. od 13.10.1997. g.)

OBLIGACIONO PRAVO - OPĆI DIO

26.

✓ Član 55. stavovi 4. i 5. Zakona o obligacionim odnosima

Član 170. stav 2. Zakona o preduzećima SFRJ - raniji

NEPUNOVAŽAN JE UGOVOR KOJI JE ZAKLJUČIO ZASTUPNIK DRUŠTVENOG PREDUZEĆA BEZ SAGLASNOSTI RADNIČKOG SAVJETA, AKO JE OBAVEZA PRIBAVLJANJA SAGLASNOSTI BILA UPISANA U SUDSKI REGISTAR.

Iz obrazloženja:

Pobijanom presudom prvostepeni sud je udovoljio tužbenom zahtjevu s obrazloženjem da je na tužitelja, na osnovu ugovora o dioničarskom ulogu tuženog u osnivanju banke, preneseno pravo korištenja na navedenim poslovnim prostorijama, te da za rješenje spora nije bitno je li zastupnik tuženog imao ovlaštenje radničkog savjeta da zaključi ugovor. Ako je zastupnik tuženog postupio suprotno općem aktu, po mišljenju suda, nadležni organ poduzeća može zahtijevati njegovu odgovornost zbog nezakonitog rada ili tražiti poništenje ugovora.

Po odredbama člana 170. stav 2. Zakona o preduzećima, koji je bio na snazi u vrijeme zaključivanja ugovora o dioničkom ulogu ("Službeni list SFRJ", br. 77/88, 40/89, 46/90), statutom odnosno pravilima preduzeća moglo se ograničiti ovlaštenje zastupnika za sklapanje određenih ugovora, a moglo se urediti i da zastupnik u ime preduzeća

sklapa ugovore uz saglasnost radničkog savjeta odnosno drugog organa. Ovlaštenje zastupnika odnosno ograničenje njegovih ovlaštenja upisivalo se u sudski registar. Kad zastupnik zaključi ugovor protivno ovlaštenju iz općeg akta, koje je upisano u sudski registar, odnosno kad zaključi ugovor bez saglasnosti radničkog savjeta, ako mu je ona potrebna, a naknadno zatražena saglasnost nije data, po odredbama člana 55. stav 4. Zakona o obveznim odnosima - ZOO, smatra se da ugovor nije zaključen, a savjesnoj stranci pripada pravo na pravičnu naknadu (član 55. stav 5. ZOO). Dakle, za odlučivanje o zahtjevu tužitelja prethodno je potrebno utvrditi je li između stranaka zaključen punovažan ugovor o dioničkom ulogu i u tom pravcu ispitati, na osnovu statuta tuženog, na koji je način uređeno pitanje ovlaštenja zastupnika za zaključivanje ugovora, odnosno kako je ono upisano u sudski registar.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-95/97. od 8.7.1997.g.)

27.

✓ Članci 9. i 9-a Zakona o prometu nekretnina

UGOVOR O OTUĐENJU NEKRETNINA IZ DRUŠTVENOG VLASNIŠTVA ZAKLJUČEN U PISMENOM OBLIKU U MARTU 1992.g. PUNOVRIJEDAN JE GLEDE FORME I KADA POTPISI UGOVARATELJA NISU OVJERENI U NADLEŽNOM SUDU.

Iz obrazloženja:

Sud prvog stupnja je utvrdio da su parnične stranke dana 2.4.1992. godine pismeno zaključile ugovor o prodaji, po kojem je tužitelj kao prodavatelj prodao tuženiku kao kupcu, poslovni prostor u M. Tuženik je u ugovorenom vremenu isplatio tužitelju cjelokupni iznos kupovne cijene, a tužitelj predao tuženiku u posjed kupljeni poslovni pros-

tor, pa je tako uz pismenu formu, ugovor u cijelosti i izvršen. Potpisi ugovornih stranaka nisu ovjereni u nadležnom sudu.

Sud prvog stupnja stoji na stajalištu da je ugovor ništav zbog toga što potpisi ugovarača nisu ovjereni od nadležnog suda, pa da mu tako nedostaje obavezna forma propisana u

članku 9. stavak 2. Zakona o prometu nekretnina ("Službeni list SRBiH", br. 38/78, 4/89, 29/90 i 22/91), koji zbog primjene članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama tog Zakona ("Službeni list SRBiH", broj 4/89), ne može nadomjestiti ni njegovo potpuno izvršenje.

Takvo pravno stajalište je pogrešno. Iz spornog ugovora o prodaji i stanja spisa, vidljivo je da je tužitelj-prodavatelj društvena pravna osoba, a tuženik-kupac privatno poduzeće. Radi se dakle, o otuđenju poslovnog prostora iz društvenog vlasništva, a ugovori o takvom otuđenju pravno su valjani ako su zaključeni u pismenom obliku (članak 9. stavak 1. Zakona o prometu nekretnina). Poodštrana forma iz članka 9. stavak 2. i 4. Zakona o prometu nekretnina zahtijeva se

samo za ugovore kojima se prenosi pravo vlasništva na nekretninama, tj. kada se radi o prometu nekretnina koje su u vlasništvu fizičkih ili građansko-pravnih osoba (Zakon razlikuje ugovore o otuđenju nekretnina iz društvenog vlasništva od ugovora na temelju kojih se prenosi pravo vlasništva). I dodati članak 9-a spomenutog zakona isključivo se odnosi na ugovore kojima se prenosi pravo vlasništva, a ne i na ugovore o otuđenju nekretnina iz društvenog vlasništva, što je vidljivo i iz odredbe članka 9-a stavak 3. tog Zakona po kojoj će zahtjev za davanje odobrenja biti odbijen ako je nekretnina, koja je predmet prodaje, prethodno stečena na protupravan način, a na štetu društvenog vlasništva. To je svakako isključeno kada se radi o nekretnini koja se nalazi u društvenom vlasništvu.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-232/97. od 21.10.1997. g.)

28.

Članovi 45. stav 2. i 73. Zakona o obligacionim odnosima

Članovi 9. i 46. Zakona o prometu nepokretnosti

NE PROIZVODI PRAVNO DJEJSTVO UGOVOR (ILI PREDUGOVOR) O PROMETU NEPOKRETNOSTI, ZAKLJUČEN IZA 15.7.1994.G., I KADA JE ZAKLJUČEN IZMEĐU PRAVNIH OSOBA, AKO POTPISI ZASTUPNIKA UGOVORNIH STRANAKA NISU OVJERENI PRED NADLEŽNIM SUDOM.

OVAKAV UGOVOR SE NE MOŽE KONVALIDIRATI ISPUNJENJEM.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je pogrešno primjenio materijalno pravo kada je usvojio tužbeni zahtjev o punovažnosti predugovora, sa karakteristikama ugovora, zaključenog između tužioca i prvotuzenog. U vrijeme zaključenja ovog pravnog posla bio je na snazi izmijenjeni član 9. Zakona o prometu nepokretnosti (izmijenjen odredbama člana 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prometu nepokretnosti, "Službeni list RBiH", broj 18/94), a po odredbama ovog člana, ugovor na osnovu koga se prenosi pravo svojine na nepokretnosti mora biti sačinjen u pismenom obliku i potpisi ugovarača ovjereni u nadležnom sudu RBiH, sa posebnim naglašavanjem da ugovor koji nije zaključen u ovom obliku, ne proizvodi pravno dejstvo. Ova zakonska odredba se odnosi i na ugovarače pravna lica, pa i na ona koja imaju u cjelini ili djelimično društveni, kasnije državni, kapital. Kako je nesporno da nakon zaključenja predugovora tužioca i prvotuzenog, nije uslijedila ovjera potpisa ovlaštenih zastupnika ugovornih stranaka pred nadležnim sudom, ovaj pravni posao je bez pravnog dejstva, dakle, nepunovažan. Ovo iako se shvati samo kao predugovor, jer u smislu člana 45. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima, preuzetog kao zakon RBiH, propisi o formi glavnog ugovora važe i za predugovor ako je propisana forma uslov

punovažnosti ugovora. Okolnost da su osnovne ugovorne obaveze (isplata cijene i predaja predmeta prodaje u posjed) izvršene, kako utvrđuje prvostepeni sud, ne dovodi do konvalidacije ovog pravnog posla (i ako se poprими da je po svom sadržaju ugovor, a ne samo predugovor). U smislu člana 73. Zakona o obligacionim odnosima, ugovor za čije se sklapanje zahtijeva pismena forma, smatra se punovažnim iako nije zaključen u toj formi ako su ugovorne stranke, u cjelini ili u pretežnom dijelu, izvršile obaveze koje iz ugovora nastaju, osim ako iz cilja zbog kojeg je forma propisana očigledno ne proizlazi drugačije. U konkretnom slučaju zahtijeva se kvalifikovana pismena forma (ovjera potpisa ugovornih stranaka nakon sačinjavanja pismenog ugovora), pa je očigledno cilj propisa da ne dopusti konvalidaciju ovakvih ugovora zaključenih samo u pismenom obliku, ispunjenjem ugovornih obaveza. Ovo posebno proizlazi i iz prijelazne odredbe člana 46. Zakona o prometu nepokretnosti (izmijenjenog članom 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prometu nepokretnosti, "Službeni list RBiH", br. 18/94 i 33/94), po kojoj se mogu ispunjenjem ugovornih obaveza konvalidirati samo ugovori o prometu nepokretnosti zaključeni u pismenom obliku do dana stupanja na snagu ovih promjena (do

dana 15.7.1994.g.), što znači da ovakav način konvalidacije nije prihvatljiv u pogledu

ugovora zaključenih nakon stupanja na snagu navedenih izmjena.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-39/96. od 30.6.1997.g.)

29.

Članci 74. stavovi 3. i 4. i 78. Zakona o obveznim odnosima

Članak 32. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija

ZAKUPAČ NE MOŽE ZAHTJEVATI PREDAJU U POSJED ZAKUPLJENE POSLOVNE PROSTORIJE NAKON ŠTO JE ISTEKLO VRIJEME NA KOJE JE UGOVOR O ZAKUPU BIO ZAKLJUČEN, OSIM AKO DOKAŽE DA JE ZAKUPODAVAC NESAVJESNIM POSTUPANJEM SPRJEČAVAO ZAKUPCA DA KORISTI PROSTORIJU U TOKU TRAJANJA UGOVORENOG ROKA ZAKUPA.

Iz obrazloženja:

Potraživanje predaje u posjed zakupljenog poslovnog prostora i nakon što je isteklo vrijeme na koje je ugovor zaključen, nije ostvarenje prava iz obveznog odnosa stečenog za vrijeme njegova trajanja, već zahtjev za ostvarenje prava na zakup u vrijeme kada je ugovor prestao. Naime, kada ugovor prestaje da važi po isteku određenog roka, nastupa ista pravna situacija kao kod nastupanja raskidnog uvjeta (članak 78. Zakona o obveznim odnosima) sa čijim ostvarenjem se završava obvezni odnos, tako da ne mogu nastati nikakva prava na daljnje tražbine, već se mogu ostvarivati samo one koje su nastale za vrijeme trajanja tog odnosa, a nisu tokom trajanja ostvarene. Inače bi se moglo smatrati da u konkretnom odnosu raskidni uvjet (istek roka) nije ostvaren samo kada bi tuženik svojim nesavjesnim postupanjem ili namjerno spriječio tužitelja da u toku trajanja ugovorenog roka koristi poslovni prostor (članak 74. stavak 4. Zakona o obveznim odnosima) što ne proistječe iz stanja spisa, a što ni tužitelj ne tvrdi.

Pravo posjedovanja spornog poslovnog prostora (držanja u zakupu) tužitelj je stekao po osnovu zaključenog ugovora. To njegovo pravo prestalo je prestankom ugovora kao pravnog osnova posjedovanja.

Kako je sporni ugovor o zakupu prestao dana 31.10.1996. godine (istekom roka od pet godina), a prvostepeni sud svojom presudom nakon toga obavezao tuženika na predaju u posjed zakupljenog poslovnog prostora, očito je takvu presudu donio uz pogrešnu primjenu materijalnog prava (članak 32. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija, članci 78. i 74. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima) na koju žalba opravdano ukazuje. Kod toga nema nikakvog pravnog značenja ni činjenica što je tužba podnesena u vrijeme kada ugovoreni rok još nije bio istekao, jer se njenim podnošenjem on ne može produljiti, a sud je dužan uvažiti činjenice i okolnosti koje nastanu ili se izmijene od podnošenja tužbe do donošenja presude.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-194/97. od 19.8.1997.g.)

30.

Član 98. Zakona o obligacionim odnosima

KOMERCIJALNI DIREKTOR PREDUZEĆA JE PUNOMOĆNIK PO ZAPOSLENJU ZA ZAKLJUČIVANJE UOBIČAJENIH UGOVORA IZ KOMERCIJALNOG POSLOVANJA PREDUZEĆA.

Iz obrazloženja:

Tuženik u žalbi navodi da je ugovor sa tužiteljem zaključila neovlaštena osoba. D. G. nije imala ovlaštenje za zaključivanje ugovora što bi moglo biti utvrđeno uvidom u sudski registar i saslušanjem zakonskog zastupnika tužitelja. Ove prigovore tuženik je isticao i u postupku pred prvostepenim sudom, ali su oni pravilno ocijenjeni neosnovanim. Iz iskaza D. G., saslušane u svojstvu svjedoka pred prvostepenim sudom, proizilazi, što i tuženik ne osporava, da je ona u vrijeme zaključenja

prodajnog ugovora sa tužiteljem obavljala poslove komercijalnog direktora na osnovu čega se može izvesti pouzdan zaključak da je obavljala poslove koji su vezani za zaključenje i ispunjenje određenih ugovora. Osobe koje rade na poslovima čije je obavljanje vezano za zaključivanje i ispunjavanje određenih ugovora, ovlašćeni su samim tim na zaključenje i ispunjenje tih ugovora, kako je to uređeno u članu 98. Zakona o obligacionim odnosima, i za takve osobe nije potrebna posebna

punomoć zastupnika, a nije potrebno ovo ovlaštenje upisati u sudski registar. U Zakonu o obligacionim odnosima (član 98.) primjerice je naveden određeni broj osoba, ali time lista punomoćnika po zaposlenju nije iscrpljena budući da se i druge osobe u smislu navedene odredbe Zakona, smatraju

punomoćnicima po zaposlenju, zavisno od poslova koje obavljaju. U primjeni odredbe člana 98. Zakona o obligacionim odnosima (ali i prije donošenja ovoga zakona), sudska praksa se opredijelila za to da je komercijalni direktor preduzeća punomoćnik po zaposlenju.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: PŽ-92/97. od 8.7.1997.g.)

31.

Članovi 4, 10, 13. i 57. Zakona o deviznom poslovanju iz 1992. godine

Članovi 103. stav 1. i 104. Zakona o obligacionim odnosima

NIŠTAV JE UGOVOR O KUPOVINI I PRODAJI DEVIZA, ODNOSNO DEVIZNIH POTRAŽIVANJA, ZA RAČUN DOMAĆIH PRAVNIH SUBJEKATA KOJI NA DOMAĆEM FINANSIJSKOM TRŽIŠTU ZAKLJUČI BANKA KOJA NIJE OVLAŠTENA ZA DEVIZNO POSLOVANJE.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud nije utvrdio da li je pravno valjan ugovor od 19.3.1992. godine, na kome zasniva svoju odluku. Iz sadržaja ugovora proizilazi da će komercijalna banka tuženog, za račun tužioca, a koristeći dinarska sredstva sa žiro računa koji je tužilac otvorio kod banke i druga dinarska sredstva koja bi po pozivu banke, uplatio na žiro račun, obezbjeđivati devizna prava od svojih komitenata i tako obezbjeđena devizna sredstva usmjeravati, po pismenim instrukcijama tužioca, bilo plaćanjem tužiocu ili davanjem naloga prodavcu da ih isplati tužiocu.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će imati u vidu prinudne propise o deviznom poslovanju domaćih pravnih lica koji su bili na snazi u vrijeme zaključenja ugovora i u periodu kada je ugovor trebao biti ispunjen, te u svjetlu tih propisa cijeliti obaveze ugovornih stranaka. Po odredbama člana 10. Zakona o deviznom poslovanju ("Službeni list SFRJ", broj: 66/85 sa izmjenama i dopunama objavljenim u "Službenom listu SFRJ", broj: 96/91), koji je bio na snazi u vrijeme zaključenja ugovora, a i po odredbama člana 4. Uredbe sa zakonskom snagom (kasnije Zakona) o deviznom poslovanju ("Službeni list

RBiH", broj: 2/92), koja je stupila na snagu 10.4.1992. godine, kupovina i prodaja deviza u zemlji vrši se na deviznom tržištu, dok je, u smislu člana 15. Zakona (član 10. Uredbe) zabranjena kupovina i prodaja deviza između domaćih lica u zemlji van deviznog tržišta. Po odredbama člana 52-a Zakona (član 57. Uredbe) preduzeća, druga pravna lica i ovlaštene banke mogu na domaćim i stranim finansijskim tržištima kupovati i prodavati potraživanja po osnovu svih vrsta poslova sa inostranstvom, ali po kriterijima i uslovima koje propiše Vlada i uz vođenje evidencije na način koji propiše Narodna banka. Prvostepeni sud mora utvrditi da li je banka tuženog bila ovlaštena banka za devizno poslovanje (pojam ovlaštene banke je dat u članu 18. Zakona, odnosno članu 13. Uredbe), te ako utvrdi da nije, mora ocijeniti da li je ugovor od 19.3.1992. godine eventualno ništav, u smislu člana 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima - ZOO, u kom slučaju bi tužilac imao pravo na restituciju datog (dinarska sredstva), u smislu člana 104. ZOO, uz zatezne kamate po članu 214. ZOO, a na eventualnu naknadu štete samo pod uslovima iz člana 108. ZOO.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: PŽ-79/97. od 30.5.1997.g.)

32.

Članovi 118. i 120. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVOR O KORIŠTENJU STANA ZAKLJUČEN NA OSNOVU AKTA O DODJELI STANA NA KORIŠTENJE, DAVALAC STANA MOŽE POBIJATI TUŽBOM ZA PONIŠTENJE ZBOG NESAGLASNOSTI ODLUKE SA SAMOUPRAVNIM OPŠTIM AKTOM, ALI TUŽBU MORA PODNIJETI U PREKLUZIVNOM ROKU OD TRI GODINE OD DANA ZAKLJUČENJA UGOVORA.

Iz obrazloženja:

Tužilja je zahtjevala poništenje ugovora o korištenju stana, tvrdeći da je ugovor zak-

ljučen protivno odredbi člana 6. stav 1. tačka 3. Pravilnika o stambenim odnosima tužilje

(stan je dodjeljen prvotuzenom na korištenje, iako je već riješio stambeno pitanje dobijanjem kredita za izgradnju stana u 1981. i 1982. godini). Opravdano je stoga prvostepeni sud poprimio da se zahtjev zasniva na odredbama člana 118. Zakona o obligacionim odnosima (traži se poništenje ugovora zbog nesaglasnosti sa samoupravnim opštim aktom).

Po odredbama Amandmana LXIV tačka 1. na Ustav SRBiH ("Službeni list SRBiH", broj 21/90), radnici imaju pravo na samoupravljanje na osnovu zakona, kolektivnog ugovora i statuta i ova ustavna odredba je bila sastavni dio i Ustava RBiH u vrijeme donošenja odluke o dodjeli stana prvotuzenom, na osnovu koje su tuženi zaključili ugovor o korištenju stana. Pravilnik o stambenim odnosima u takvim okolnostima može se izjednačiti sa samoupravnim sporazumom koji ima u vidu član 118. Zakona o obligacionim odnosima, iako su u to vrijeme prestale da važe odredbe Zakona o udruženom radu i drugih zakona o samoupravnom uređivanju društvenih odnosa putem društvenih dogovora i samoupravnih sporazuma.

Uredbom sa zakonskom snagom o preuzimanju Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list RBiH", broj 2/92) bile su stavljene van snage odredbe članova 118-120. Zakona o obligacionim odnosima (član 3. Uredbe), ali je Uredbom sa zakonskom snagom o izmjenama i dopunama Uredbe sa zakonskom snagom o preuzimanju Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list RBiH", broj 13/93) brisan član 3. Uredbe iz 1992. godine, pa time i stavljanje van snage članova 118-120. Zakona o obligacionim odnosima. Kako je Uredba iz 1993. godine stupila na snagu 7.6.1993. godine, ovi propisi Zakona o obligacionim odnosima su važili u novembru 1993. godine kada je donesena odluka o dodjeli stana i zaključen ugovor o korištenju stana, a važe i sada, dakle, u vrijeme donošenja pobijane i ove presude.

Tužilja je, u smislu člana 120. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima, prekludirana u pravu da zahtjeva poništenje ugovora o korištenju stana jer je proteklo više od tri godine od dana zaključenja ugovora do dana podnošenja tužbe.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-148/97. od 16.9.1997.g.)

33.

Članci 124., 126., 127. i 132. Zakona o obveznim odnosima

U SLUČAJU RASKIDA UGOVORA ZBOG NEISPUNJENJA DOLAZI DO POTPUNE RESTITUCIJE DATOG TIJEKOM DJELIMIČNOG ISPUNJENJA, PA SUD NIJE OVLAŠTEN DA NAREDI VRAĆANJE SAMO DIJELA PRODATIH I KUPCU PREDATIH STVARI.

Iz obrazloženja:

Prvostupanjski sud je utvrdio da tuženik nije ispunio obvezu isplate cijene po ugovoru i aneksu navedenim u presudi i pored više opomena tužitelja, te usvaja zahtjev za raskid ugovora (sa aneksom) zbog neispunjenja od strane tuženika i tuženika obvezuje da tužitelju vrati dio opreme koji odgovara neplaćenom dijelu cijene (ukupna cijena je iznosila 120.000 DEM, a tuženik nije platio 40.005 DEM), prema specifikaciji tužitelja. Ovakvu odluku prvostupanjski sud temelji na odredbama članka 124. do 132. Zakona o obveznim odnosima - ZOO.

Ovakvo stajalište prvostupanjskog suda nije utemeljeno na pravilnoj primjeni materijalnog prava, polazeći od do sada utvrđenih činjenica.

Ugovor se raskida zbog neispunjenja izjavom oštećene stranke, kada se ispune uvjeti regulirani odredbama članaka 126. i 127. ZOO, a ne odlukom suda, pa je prvostupanjski sud u ovom slučaju, ukoliko je utvrdio da su uvjeti ispunjeni, presudom trebao samo konstatirati da je ugovor prestao raskidom (članak 124. ZOO).

Raskidom ugovora zbog neispunjenja pre-staje pravni temelj posjedovanja datog u ispunjenju ugovora i to ex tunc, te je svaka strana ovlaštena zahtijevati vraćanje datog, što u konkretnom slučaju, obzirom da je tužitelj predao predmet prodaje, a tuženi isplatio pretežit dio cijene, znači da se uzajamna vraćanja vrše po pravilima za ispunjenje dvostranih ugovora (članak 132. stavak 3. ZOO). Ovdje to znači da tužitelj ima pravo na povrat prodate i isporučene opreme, ali se tuženik ovom zahtjevu može usprotiviti isticanjem prigovora utemeljenog na članku 122. stavak 1. ZOO, da odbija vraćanje dok tužitelj ne ispuni ili izrazi spremnost da istovremeno ispuni svoju obvezu vraćanja cijene.

Kod navedenih pravnih propisa i izjave tuženika, prvostupanjski sud nije mogao naložiti reducirano vraćanje (samo dijela opreme), ne nalažući tužitelju da vrati primljeni novčani iznos, čime ustvari ugovor ne raskida, kako se izrazio u prvom stavku izreke presude, već ga preobrazuje u ugovor o prodaji dijela opreme za cijenu od 79.995

DEM (koliko je tuženik i isplatio na ime cijene, a u ispunjenju ugovora).

Kada bi i bila pravno dopuštena samo djelimična restitucija u slučaju raskida ugovora, nisu utvrđene činjenice iz kojih bi slijedilo da je takva restitucija moguća u ovom sporu. Tužitelj je prodao tuženiku (uz zadržavanje prava vlasništva do isplate cijene) digitalnu RR (ML) opremu, uz obvezu da je isporuči po izrađenom projektu i montira, te pusti u rad. Iz specifikacije opreme

priložene ugovoru proističe da se radi o digitalnom RR uređaju, te antenama i priboru, sastavljenim od niza pojedinačnih dijelova, tako da nakon montaže ova oprema predstavlja digitalnu telefonsku centralu. Obzirom na ovakvu transformaciju isporučene opreme i svrhu uporabe, mora se utvrditi da li se radi, nakon njenog montiranja, o novoj stvari, u kojoj su dijelovi opreme samo sustavni dijelovi stvari, koji se bez suglasnosti stranaka ne mogu odvajati i mijenjati vlasnički status.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-105/97. od 30.9.1997.g.)

34.

Član 137. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVORI O PRODAJI STANA GRAĐENOG ZA TRŽIŠTE ZAKLJUČENI PRIJE AGRESIJE NA BiH NISU PRESTALI ZBOG NEMOGUĆNOSTI ISPUNJENJA, AKO OBJEKT U IZGRADNJI NIJE USLJED RATNIH DJEJSTAVA UNIŠTEN ILI ZNATNIJE OŠTEĆEN, PA JE IZGRADNJU MOGUĆE DOVRŠITI.

Iz obrazloženja:

Po odredbama člana 137. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima - ZOO, ugovor prestaje kada je ispunjenje obaveze jedne strane u dvostranom ugovoru postalo nemoguće zbog događaja za koje nije odgovorna ni jedna ni druga strana. Ta naknadna nemogućnost, za koju zakon veže ovu posljedicu, mora biti apsolutna, takva da je dužnik ne može ispuniti ni ulaganjem krajnjih napora i sredstava (u konkretnom slučaju to bi mogla biti potpuna propast prodane stvari u fazi izgradnje, ili zabrana daljnje gradnje i slično). Eventualno bi se moglo smatrati, polazeći od načela savjesnosti i poštenja u pravnom prometu (član 12. ZOO), da dolazi do nemogućnosti ispunjenja i kada bi dužnik morao uložiti nesrazmjerno velika sredstva, koja višestruko prevazilaze vrijednost dužne prestacije, da bi ispunio ugovornu obavezu (tzv. praktična nemogućnost koja se izjedna-

čava sa fizičkom ili pravnom nemogućnošću). U konkretnom slučaju do ovakve naknadne nemogućnosti ispunjenja ugovorne obaveze tuženog nije došlo. Usljed ratnih dejstava samo je zaustavljen i prolongiran period izgradnje građevinskog objekta i prodatih stanova u njemu, koji je po prestanku tih dejstava mogao biti nastavljen (sudeći po dopisima tuženog daljnja izgradnja je i nastavljena), tako da ispunjenje obaveze tuženog nije nemoguće. Ako je zbog vanrednih okolnosti ispunjenje postalo otežano (iziskuje veće izdatke od onih na koje je tuženi računao u vrijeme zaključenja ugovora), to je mogao biti razlog da tuženi (u koliko nije bio u docnji u vrijeme nastupanja vanrednih okolnosti) zahtijeva tužbom raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti (članovi 133. do 136. ZOO), ako tužitelj ne pristane na povećanje cijene, no tuženi ovakav zahtjev nije podnio.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-127/97. od 30.9.1997.g.)

35.

Članovi 137. stav 1., 262. stav 4. i 354. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVOR NE PRESTAJE ZBOG NEMOGUĆNOSTI ISPUNJENJA AKO SU VANREDNE OKOLNOSTI NASTUPJELE NAKON DOCNJE ZA KOJU DUŽNIK ODGOVARA.

Iz obrazloženja:

Kada su vanredne okolnosti nastupile nakon docnje za koju dužnik odgovara, ugovor ne prestaje zbog nemogućnosti ispunjenja. Ovo stoga što u smislu člana 262. stav 4. Zakona o obligacionim odnosima - ZOO, dužnik odgovara i za potpunu nemogućnost ispunjenja i ako je nije skrivio, ako je nas-

tupila poslije njegovog dolaska u docnju, za koju odgovara (u smislu člana 354. ZOO, obaveza prestaje kad njeno ispunjenje postane nemoguće usljed okolnosti zbog kojih dužnik ne odgovara, a takva situacija ne može nastati kada su okolnosti nastupile za vrijeme docnje za koju dužnik odgovara). Ako

dođe do nemogućnosti ispunjenja u takvom slučaju, obaveza iz ugovora se transformiše u obavezu na naknadu štete, što ne bi bio

slučaj da je ugovor prestao u smislu člana 137. stav 1. ZOO.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-127/97. od 30.9.1997.g.)

36.

Član 210. Zakona o obligacionim odnosima

PRODAVAC NE MOŽE, POZIVOM NA PRAVILA O STICANJU BEZ OSNOVA, TRAZITI ISPLATU CIJENE OD TREĆEG LICA KOME JE KUPAC USTUPIO ROBU.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je utvrdio da tužilac nije bio u ugovornom odnosu sa tuženim iz koga bi proizlazila njegova obaveza da mu isporuči drvenu građu te pravo da traži isplatu cijene isporučene robe.

Utuzeni iznos tužiocu ne pripada ni po osnovu neosnovanog obogaćenja, sve kada bi i bilo tačno da je tuženi za svoje potrebe iskoristio dio isporučene drvene građe za koji tužiocu nije isplaćena cijena, jer je tuženi

građu stekao po osnovu pravnog posla-ugovora zaključenog sa kupcem građe od tužioca, a ne bez osnova. Tužilac je svoje pravo na isplatu cijene isporučene robe mogao da realizuje u sporu sa naručiocem robe, zbog čega nema neosnovanog obogaćenja tuženog na štetu tužioca, a u smislu odredbe člana 210. Zakona o obligacionim odnosima.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-91/97. od 30.06.1997.g.)

37.

Članovi 210., 360. stav 2. i 371. Zakona o obligacionim odnosima

TRAŽBINA VRAĆANJA NEUTROŠENOG AVANSA DOSPJEVA PO PRESTANKU OSNOVA ZA DRŽANJE AVANSA I ZASTARJEVA U OPŠTEM ZASTARNOM ROKU OD PET GODINA.

Iz obrazloženja:

Saglasno uslovima ugovora, izvođač ima pravo na dio avansa kojim je naplatio 30% vrijednosti izvedenih ugovorenih radova i nabavio materijal preciziran u ugovoru. Sredstva avansa koja nisu iskorištena odnosno stečena na taj način izvođač drži bez pravnog osnova, pa o povratu tih sredstava treba odlučiti u smislu pravila o sticanju bez osnova (član 210. ZOO). Kako rok zastarjelosti za stečeno bez osnova nije određen, na ovo potraživanje primjenjuje se opšti zastarni rok

određen članom 371. Zakona o obligacionim odnosima - ZOO. Zastarjelost nastupa kada protekne zakonom određeno vrijeme u kome je povjerilac mogao zahtijevati ispunjenje obaveze (član 360. stav 2. ZOO), a to je u konkretnom slučaju, kada je postavljen zahtjev za vraćanje avansa datog shodno preuzetim obavezama po ugovoru o građenju, vrijeme od kada prestane da postoji osnov držanja neiskorištenog avansa, dakle, od kada je prestao da postoji ugovor o građenju.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-111/97. od 12.8.1997.g.)

38.

Član 287. Zakona o obligacionim odnosima

VJEROVNIK NEMA PRAVO ZADRŽAVANJA DO NAPLATE POTRAŽIVANJA, POKRETNIH STVARI KOJE JE ZAPOSJEO PROTIV VOLJE DUŽNIKA.

Iz obrazloženja:

Iz činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda proizilazi da je tužitelj na osnovu ugovora o zakupu držao u zakupu skladište i u isto uskladištie svoj građevinski materijal. Zakupni odnos između tužitelja i zakupodavca

je prestao, ali je nakon toga građevinski materijal ostao u skladištu. Od 1.1.1996. godine tuženi drži ovo skladište u posjedu na osnovu ugovora o zakupu i protivno volji ranijeg zakupca - tužitelja zadržava građevinski

materijal radi naplate potraživanja koja ima prema tužitelju. Polazeći od ovog utvrđenja prvostepeni sud je pravilno primjenio materijalno pravo kada je uvažio tužbeni zahtjev.

Prema odredbi člana 287. Zakona o obligacionim odnosima, pravo zadržavanja (jus retentionis) pokretnih stvari do naplate potraživanja, pripada povjeriocu samo u slučaju ako je u posjed stvari došao voljom i saglasnošću samog dužnika. To znači da

povjerilac ne može vršiti pravo zadržavanja na stvarima koje su u njegov posjed došle protivno volji dužnika. Prvostepeni sud je pravilno zaključio da nisu ispunjeni uvjeti propisani citiranim odredbom Zakona o obligacionim odnosima, da tuženi zadržava građevinski materijal radi naplate potraživanja, pa je opravdano uvažio tužbeni zahtjev.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: PŽ-78/97. od 10.6.1997.g.)

39.

Član 337. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

OD DANA DOSPJEĆA KASNIJE DOSPJELOG POTRAŽIVANJA ISTAKNUTOG U PRIJEBOJ NE TEČE ZATEZNA KAMATA NI NA RANIJE DOSPJELO POTRAŽIVANJE UKOLIKO JE U CJELINI PRESTALO PRIJEBOJEM.

Iz obrazloženja:

Tuženi u žalbi tvrdi da je kompenzacijom izvršenom u avgustu 1996. g. podmirio glavni dug, što bi značilo da se sniženi tužbeni zahtjev odnosi samo na kamate. Ako bi sud u ponovnom postupku utvrdio da je ovo tačno, morao bi kod utvrđivanja visine duga u zateznim kamatama, utvrditi kada je dospjelo potraživanje tuženog stavljeno u prijeboj, jer

od tog dana ne bi bilo moguće obračunati zatezne kamate u korist tužioca (u smislu člana 337. stav 2. ZOO, nakon izjave o prijeboju smatra se da je prijeboj nastao onog časa kada su se za to stekli uslovi, tako da od dana dospjeća kasnijeg potraživanja kamate ne teku ni na ranije dospjelo glavno potraživanje pošto je toga časa prestalo).

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: PŽ-121/97. od 29.7.1997.g.)

40.

Član 394. Zakona o obligacionim odnosima

Zakon o novcu R BiH

PRESTAO JE DUG IZRAŽEN U RANIJIM DINARIMA, ISPLATOM U BH DINARIMA NAKON KONVERZIJE IZVRŠENE PO PRINUDNIM ODREDBAMA O NOVČANOJ REFORMI.

VJEROVNIK NE MOŽE TRAŽITI NAKNADU ŠTETE U VISINI VRIJEDNOSTI TRAŽBINE PREMA DEM, U VRIJEME NASTANKA I U VRIJEME ISPUNJENJA.

Iz obrazloženja:

Tužilac je u tužbi i tokom glavne rasprave tvrdio da je njemu tuženi bio dužan vratiti dug u iznosu od 1,000.000 YU dinara, nastao na osnovu ugovora zaključenog između stranaka 15.1.1992.godine, te da je ovaj dug vratio dana 23.9.1992.godine, ali u iznosu od 100.000 BH dinara. Smatra da mu je na ovaj način prouzrokovana šteta u utuženom iznosu, koju izračunava tako što uplaćeni iznos od 1,000.000 Yu dinara obračunava u 76.993 DEM, po važećem kursu u vrijeme uplate i taj iznos umanjuje za 285 DEM, koliko iznosi vrijednost vraćenog iznosa od 100.000 BHD obračunata po važećem kursu u vrijeme vraćanja.

Tuženi je, međutim, isplatio dug u cjelini u skladu sa odredbama Zakona o novcu

("Službeni list RBiH", br. 8/92 i 13/94) i Odluke Vlade RBiH o sprovođenju ovog zakona ("Službeni list RBiH", broj 13/92), kojima je Yu dinar na području RBiH zamijenjen BH dinarom, po ključu 10. Yu dinara 1 BH dinar, te su u ovoj srazmjeri iskazane sve ranije nastale novčane obaveze izražene u Yu dinarima. Prvostepeni sud opravdano smatra, pozivajući se pri tom na odredbe člana 394. Zakona o obligacionim odnosima - ZOO, da tužiocu nije prouzrokovana šteta čiju naknadu zahtjeva u ovoj parnici. Načelo monetarnog nominalizma izraženo u članu 394. ZOO, podrazumjeva upravo ovakav način isplate novčanih obaveza i bilo bi izigrano kada bi povjerilac mogao izračunavati razliku u vrijednosti novčane obaveze u vrijeme nastanka i u vrijeme ispunjenja i zahtjevati naknadu štete

u visini te razlike. Ako novčana obaveza nije ispunjena na vrijeme, povjerilac može zahtjevati zatezne kamate od dana dospelja obaveze, do dana ispunjenja, a i eventualnu

naknadu štete, nastalu zbog zadocnjenja u isplati, ukoliko prevazilazi zateznu kamatu, no postojanje i visinu takve štete mora dokazati.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-101/97. od 29.7.1997.g.)

41.

Članovi 277. stav 2. i 399. Zakona o obligacionim odnosima

O PRIGOVORU DA JE UGOVORENA PREVISOKA KAMATA, CIJENI SE PREMA VISINI OPŠTE ESKONTNE STOPE NARODNE BANKE BiH U VRIJEME ZAKLJUČENJA UGOVORA O KREDITU, ALI UZ UZIMANJE U OBZIR I PROMJENA OVE STOPE TOKOM PERIODA OTPLATE KREDITA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je utvrdio, ocjenom isprave o ugovoru o kratkoročnom kreditu, da je tužitelj dana 22.12.1994.g. dao tuženom kredit u iznosu od 2.000.000 BH dinara, na rok vraćanja od 30. dana, i uz kamatu po stopi od 32% mjesečno, koja se obračunava po konformnom metodi. Nije sporno da je cio iznos kredita tužitelj prenio na račun tuženog istog dana - 22.12.1994. g., te da ovaj nije ni djelimično vraćen.

Tuženi tvrdi da je ugovorena kamata pretjerano visoka, tako da ugovor ima lihvarski karakter. Ova tvrdnja tuženog nije osnovana. U vrijeme zaključenja ugovora bila je na snazi Odluka o kamatnim stopama Narodne banke Bosne i Hercegovine ("Službeni list RBiH", broj 19/94), po kojoj je opšta eskontna stopa Narodne banke BiH iznosila 40% mjesečno (tačke 1. i 7. Odluke), a ova eskontna stopa je bila osnovica za utvrđivanje cijene bankarskog kredita datog krajnjem korisniku. Dakle, ugovorena stopa od 32% mjesečno nije u momentu zaključenja ugovora između parničnih stranaka bila previsoka (radilo se o ratnom stanju i periodu visoke inflacije).

Nije, međutim, pouzdano utvrđenje prvostepenog suda da tužitelj ima pravo na kamate po stopi od 32% mjesečno i nakon što je tuženi pao u docnju sa otplatom kredita (nakon isteka 30. dana po dobijanju kredita).

Povjerilac ima, u smislu člana 277. stav 3. (nakon novele u 1989.g., stav 2.) Zakona

o obligacionim odnosima - ZOO, pravo da zahtjeva kamatu po ugovorenoj stopi i poslije dužnikove docnje, ako je ta stopa viša od stope zatezne kamate, ali prvostepeni sud nije utvrdio koja je stopa ugovorena za period docnje.

U članu 4. Ugovora o kratkoročnom kreditu stranke su ugovorile kamatnu stopu od 32% mjesečno, ali kao promjenljivu, što bi moglo značiti da će se, nakon eventualnog padanja u docnju tuženog, primjenjivati stopa koju će tužitelj ugovarati za ovu vrstu kredita tokom perioda docnje, a ova je stopa mogla biti i niža od 32% mjesečno. Karakteristično je, naime, da je eskontna stopa NB BiH već od 26.12.1994.g. snižena na 20% mjesečno, a od 1.5.1995. g. na 10% mjesečno (Odluka o kamatnim stopama NB BiH, "Službeni list RBiH", broj 36/94. i Odluka o kamatnim stopama NB BiH, "Službeni list RBiH", broj 14/95), što je uticalo na cijenu (kamatnu stopu) kredita koju su komercijalne banke ugovarale sa krajnjim korisnicima. Prvostepeni sud je morao, pregledom opštih akata tužitelja ili na drugi pogodan način, utvrditi koju je kamatnu stopu tužitelj ugovarao za kratkoročne kredite sa rokom vraćanja od 30. dana u periodu do 15.6.1995. g. koji je obuhvatio tužbom, te izvršiti obračun kamata po toj stopi (naravno, ako je viša od stope zatezne kamate, koja je bila propisana u visini eskontne stope NB BiH uvećane za 20%).

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-98/97. od 30.9.1997.g.)

42.

Članovi 277. i 399. Zakona o obligacionim odnosima

KAMATA PO UGOVORENOJ STOPI TEČE I ZA VRIJEME DOCNJE DUŽNIKA, AKO JE VIŠA OD STOPE ZATEZNE KAMATE, A IZNOS MOŽE PREĆI GLAVNICU DUGA.

STOPU UGOVORNE KAMATE STRANKE SLOBODNO UGOVARAJU, ALI JE SUD OVLAŠTEN DA JE OGRANIČI, AKO OCIJENI DA IMA ZELENAŠKI KARAKTER.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je našao da je ništava odredba člana 3. Ugovora od 28.11.1994.g. kojom je na iznos zajma od 225.000 DEM, ugovorena kamata po stopi od 10% mjesečno (zajam je dat na rok vraćanja od 30. dana), te da tužilac može zahtijevati samo kamatu određenu članovima 277. i 279. Zakona o obligacionim odnosima - ZOO, pri čemu prvostepeni sud pominje i član 401. ZOO. Zbog ovakvog stava odbio je da prizna punovažnost kasnijih sporazuma zaključenih radi ispunjenja ugovora o zajmu, te u pretežnom dijelu odbio tužbeni zahtjev (upravljen na plaćanje iznosa obračunatih kamata po ugovoru). Izloženi pravni stav se ne može prihvatiti u cjelini. Odredbe člana 277. ZOO se odnose na zateznu kamatu (koja se plaća u slučaju zakašnjenja sa ispunjenjem bilo koje novčane obaveze, po stopi koju određuje poseban zakon - za obaveze u devizama, po opšteprihvaćenom stanovištu sudske prakse, to je bila stopa koju su komercijalne banke u sjedištu povjerioca primjenjivale kod obračuna kamate na štedne uloge po viđenju te valute, ali je počev od 01.04.1996.g., prihvaćeno da se i na ove obaveze obračunava zatezna kamata po stopi određenoj Zakonom o visini stope zatezne kamate). U konkretnom slučaju zahtjeva se isplata ugovorne kamate, koja teče i poslije padanja dužnika u docnju, ako je njena stopa viša od stope zatezne kamate, kako proizilazi iz odredaba člana 277. stav 2. ZOO (prije izmjena iz 1989.g., to je bio stav 3. pomenutog člana). Odredbama člana 399. ZOO (noveliranog 1985.g.) predviđeno je ograničavanje najviše ugovorene kamatne

stope između pravnih lica posebnim zakonom, ali ovakav zakon nije donesen ni prije ni poslije sticanja nezavisnosti Bosne i Hercegovine. Odredbama člana 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 57/89) brisane su odredbe člana 401. ZOO, da kamata prestaje teći kada dostigne glavnicu. Iz navedenog slijedi da pravne osobe slobodno ugovaraju stopu ugovorne kamate, te da mogu zahtijevati kamatu po ovoj stopi i za vrijeme docnje dužnika, ali je sud ovlašten (zamjenjujući u tom pogledu zakonodavca) da ograniči ugovorenu stopu, ako ocijeni da ima zelenaški karakter. Ovakva ocjena se mora oslanjati na odredbe člana 399. stav 3. ZOO, po kojima, ako je kamata ugovorena, a nije određena njena stopa, između pravnih osoba važi kamatna stopa koju banka ili druga bankarska organizacija ugovara za takvu ili sličnu vrstu poslova. Prvostepeni sud je, prema tome, morao utvrditi koju su stopu banke ugovarale u novembru 1994.g. za kratkoročne kredite sa rokom vraćanja od 30. dana, date u DEM, te ocijeniti da li ugovorena stopa značajnije odstupa od ove stope. Kako tužilac traži i kamatu za vrijeme docnje po ovoj stopi, prvostepeni sud mora utvrditi da li su se bankarske stope na ovu vrstu kredita mjenjale, tako što su bile niže, te nakon takvog utvrđenja, morao je cijeniti da li može tužiocu dosuditi i za svo vrijeme docnje kamatu po stopi od 10% mjesečno ili za pojedine periode docnje, po nižoj koju mora precizno odrediti.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-107/97. od 21.10.1997.g.)

43.

Član 400. stavovi 1. i 3. Zakona o obligacionim odnosima

ZABRANA ANATOCIZMA (OBRAČUN KAMATE NA KAMATU) ODNOSI SE I NA KREDITNO POSLOVANJE BANAKA, AKO POJEDINIM UGOVOROM O BANKARSKOM KREDITU NIJE DRUGAČIJE UGOVORENO.

Iz obrazloženja:

Tuženi je prigovarao što je tužitelj kamate dopisivao glavnici i tako obračunavao kamate na kamate, protivno odredbi člana 400. stav 1. Zakon o obligacionim odnosima - ZOO. Prvostepeni sud je ovaj prigovor odbio, pozivom na odredbe člana 400. stav 3. ZOO, po kojima se odredbe stava 1. ovog člana ne odnose na kreditno poslovanje banaka. Odredbe stava 3. člana 400. ZOO, međutim,

dopuštaju bankama da ugovorom odstupe od pravila izraženog u članu 400. stav 1. ZOO, a ako drugačije nisu ugovorile, i njih pogađa zabrana anatozizma. U Ugovoru stranaka nema odredbe kojom bi se izričito predvidjela mogućnost obračuna kamate na kamatu, a takva se klauzula ni u ugovoru o bankarskom kreditu ne podrazumjeva

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-98/97. od 30.9.1997.g.)

44.

Član 453. Zakona o obligacionim odnosima

DUŽNIK OBAVEZE IZ GLAVNOG UGOVORA NIJE OVLAŠTEN DA OD PREUZIMATELJA ISPUNJENJA ZAHTJEVA DA NJEMU ISPUNI OBAVEZU IZ GLAVNOG UGOVORA

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je opravdano kao neosnovan odbio zahtjev tužioca za isplatu cijene preuzete robe jer je utvrdio da tužilac nije aktivno legitimisan u ovom sporu budući da je protokolom dogovoreno između parničnih stranaka da tuženi cijenu ustupljene robe plati firmi "Armin" kao isporučiocu.

Iz protokola zaključenog između stranaka proizilazi da je ugovorom zaključenim između tužioca kao dužnika firmi "Armin" i tuženog koji je preuzeo robu upućenu tužiocu, došlo do preuzimanja ispunjenja (član 453. Zakona o obligacionim odnosima) jer se tuženi kao

treće lice obavezao tužiocu kao dužniku isplatiti njegov dug firmi "Armin" kao povjeriocu. U tim uslovima dužnik stiče pravo da zahtjeva od trećeg lica da blagovremeno ispunji povjeriocu njegov dug, a ne da isplatu izvrši njemu.

U ovim uslovima tuženi kao treće lice odgovarao bi tužiocu kao dužniku u situaciji da je ovaj, na zahtjev firme "Armin" kao povjerioca zbog toga što je potraživanje dospjelo a tuženi koji je preuzeo ispunjenje nije izvršio isplatu, sam isplatio svoj dug.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: PŽ-64/97. od 24.6.1997.g.)

OBLIGACIONO PRAVO - OBAVEZE IZ UGOVORA

45.

Članovi 454. i 466. Zakona o obligacionim odnosima

NIJE PUNOVAŽNA UGOVORNA ODREDBA DA ĆE PRODAVAC MOĆI ZAHTIJEVATI VEĆU CIJENU PROIZVODA KOJE ISPORUČUJE U OKVIRU DUGOROČNE POSLOVNE SARADNJE SA KUPCEM, AKO JEDNOSTRANO IZMIJENI CJENOVNIK.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je, smatrajući da su među strankama ugovorene cijene proizvoda (član 1. ugovora), ali i mogućnost izmjene cijena prema cjenovniku tužioca (član 3. ugovora), utvrdio da je tužilac, shodno ugovoru, mogao jednostrano povećati cijene svojih proizvoda, a da je, ispostavlajući tuženom fakturu sa cijenama po novom cjenovniku, ovog obavijestio o izmjeni cijena sa kojima se je tuženi saglasio, jer je dostavljao traževanja za naredne periode, pa da postoji obaveza tuženog da tužiocu plati utuženi iznos.

Među strankama je ugovorom o prodaji ugovoren predmet prodaje i cijena, kao bitni

sastojci ovog ugovora (član 454. Zakona o obligacionim odnosima - ZOO). Utvrđena fiksna cijena za svaki od proizvoda koji su predmet prodaje u dužem vremenskom periodu, isključuje mogućnost izmjene cijene bez saglasnosti obje ugovorne stranke, pa je odredba člana 3. ugovora kojim je predviđena takva mogućnost, ništava. Ovo shodno odredbi člana 466. ZOO, prema kojoj odredba ugovora kojom se određivanje cijene ostavlja na volju jednom ugovaraču smatra se kao da nije ni ugovorena i tada kupac dužuje cijenu kao u slučaju kad cijena nije određena.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: PŽ-84/97. od 20.5.1997.g.)

46.

Članovi 612. i 630. Zakona o obligacionim odnosima

KOOPERANT IZVOĐAČA RADOVA OVLAŠTEN JE DA ZAHTJEVA ISPLATU CIJENE NEPOSREDNO OD NARUČIOCA - INVESTITORA, AKO OVAJ NE OSPORAVA OSNOV I VISINU TRAZBINE IZVOĐAČA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je utvrdio da je tužitelj kao izvođač-kooperant, zaključio ugovor o kooperaciji za izvedbu radova na vodovodu sa izvođačem i da nije ovlašten da neposredno ispostavlja fakture i vrši naplatu cijene izvršenih radova od investitora.

Prvostepeni sud, međutim, nije imao u vidu odredbu člana 612. Zakona o obligacionim odnosima - ZOO, kojom je upravo predviđeno da suradnici izvođača mogu tražiti da im naručilac, za račun priznatih

potraživanja izvođača isplati njihovu naknadu. Ova odredba iz poglavlja o ugovoru o djelu, primjenjuje se i kod ugovora o građenju, u smislu člana 630. ZOO.

U konkretnom slučaju, iz obrazloženja pobijane presude ne može se pouzdano zaključiti da li je prvostepeni sud izvršio uvid u okončanu situaciju za koju tužitelj tvrdi da je ovjerena od naručioca, odnosno tužene, dakle, nesporna i likvidna.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-153/97. od 16.9.1997.g.)

47.

Član 1083. Zakona o obligacionim odnosima

BANKARSKA GARANCIJA PRESTAJE ISTEKOM ROKA (DATUMA VAŽENJA) NAVEDENOG U GARANCIJI, NEOVISNO OD INTERNOG UGOVORA O IZDAVANJU GARANCIJE KOJIM JE ROK PRODUŽEN.

Iz obrazloženja:

Bankarska garancija koju je izdala tužena bila je ograničena do 31.12.1991. godine i ona, kako to proizilazi iz isprava u spisu, u pogledu datuma važenja nije mijenjana, već samo ugovor između naručioca garancije i banke. Bankarska garancija je samostalan pravni posao kojim banka preuzima obavezu da će isplatiti novčani iznos na koji garancija glasi, ako se za to ispune uslovi koji su navedeni u samoj garanciji. Tužena se obavezala da će izvršiti isplatu pod uslovima iz garancije, ako svoju obavezu ne ispuni

tužiteljev dužnik, ali ako zahtjev primi do 31.12.1991. godine. Do isteka garancije, odnosno do 31.12.1991. godine, tuženoj je dostavljen samo jedan zahtjev za plaćanje, drugi je dostavljen poslije ovog roka, a treći tužena nije primila. Tužitelj pozivom na ugovor koji je u pogledu produženja roka garancije (aneks uz Ugovor o izdavanju devizne garancije) zaključen između tužene banke i njenog nalogodavca ne može izvoditi pravo iz garancije prema tuženoj.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-73/97. od 27.5.1997.g.)

48.

Članovi 10-12. i 16. Zakona o komunalnim djelatnostima

Član 221-a Zakona o parničnom postupku

ZAKUPAC POSLOVNE PROSTORIJE JE OBVEZNIK NAKNADE ZA PRUŽENU KOMUNALNU USLUGU ZAGRIJAVANJA PROSTORIJA KOJE KORISTI. NA NJEMU, SVE DOK SU PROSTORIJE PRIKLJUČENE NA GRADSKU TOPLOTNU MREŽU, LEŽI TERET DOKAZA DA USLUGA NIJE PRUŽENA U ZADOVOLJAVAJUĆOJ MJERI.

Iz obrazloženja:

Tužena je time što se nije isključila iz sistema (mreže) gradskih instalacija za toplotno grijanje, ostala u vezi sa tužiteljem i implicite prihvatila da prima usluge grijanja kada se ostvare tehničke mogućnosti za pružanje takvih usluga. Ovo proizilazi iz odredaba člana 10 do 12. Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službeni list SRBiH", broj 20/90), koji je bio na snazi u navedenom periodu, po kojima korisnik komunalne usluge plaća cijenu za pruženu uslugu koju

utvrđuje davalac usluge, a u skladu sa odredbama skupštine opštine. Zakupac poslovnog prostora je ugovorna stranka u adhezionom ugovoru o pružanju komunalne usluge zagrijavanja prostorija, što se posredno zaključuje iz odredaba člana 16. navedenog zakona, po kome je zakupac obveznik plaćanja i komunalne naknade za korištenje objekata i uređaja zajedničke komunalne potrošnje. Na tuženoj je obaveza (u smislu člana 221-a Zakona o parničnom postupku) da dokaže da

usluga grijanja nije pružena ni u mjeri koja obezbjeđuje minimum zagrijavanja prostorija, tako da ni djelimično ne duguje cijenu za učinjenu uslugu, a prvostepeni sud je morao cijeniti da li je o toj činjenici dovoljno izjašnjenje vlasnice tužene, ili bi, saglasno

odredbama odgovarajuće odluke skupštine opštine i prirodni pravnog odnosa, bilo neophodno blagovremeno reklamiranje nedostataka upućeno komunalnoj inspekciji ili dispečerskoj službi tužitelja.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-136/97. od 19.8.1997.g.)

PRAVO OSIGURANJA

49.

Član 54. Zakona o osnovama sistema osiguranja imovine i lica

Članovi 34. i 35. Zakona o osiguranju imovine i lica SRBiH

Članovi 66, 67, 73. stav 1, 74. stav 1. i 76. Zakona o osiguranju imovine i lica Federacije BiH

KAD POSTOJE DVIJE POLICE OSIGURANJA OD ODGOVORNOSTI PREMA TREĆIM LICIMA, ZA MOTORNO VOZILO I ZA PRIKLJUČNO VOZILO, OBJE SVOTE NA KOJE JE UGOVORENO OSIGURANJE UZIMAJU SE U OBZIR KOD OCJENE PITANJA LIMITA ODGOVORNOSTI OSIGURAVATELJA.

Iz obrazloženja:

Saobraćajni udes je prouzrokovala "Autocisterna" koja se sastoji od motornog i vučnog vozila i prema stanju spisa motorno vozilo je registrovano pod brojem Sa-912-04, a vučno vozilo (prikolica) pod brojem Sa-203-27.

Prema odredbama članova 34. i 35. ranije važećeg Zakona o osiguranju imovine i lica ("Službeni list SRBiH", broj 21/77) i odredbama člana 66, 67, 73. stav 1. i 74. stav 1. Zakona o osiguranju imovine i lica ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95), obavezno se osiguravaju vlasnici odnosno korisnici motornih vozila od odgovornosti za štetu prčinjenu trećim licima. Vlasnici odnosno korisnici motornog i priključnog vozila dužni su sklopiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štete prčinjene trećim licima, a motorna i priključna vozila su sva vozila na motorni pogon koja podliježu obavezi registracije.

Prema odredbi člana 54. tada važećeg Zakona o osnovama sistema osiguranja imovine i lica ("Službeni list SFRJ", broj 24/76) kojoj bi odgovarala odredba člana 76. sada važećeg Zakona o osiguranju imovine i

lica ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95), zajednice osiguranja imovine i lica odgovaraju u ograničenom obimu za štete koje vlasnici odnosno korisnici motornih vozila osiguranih od odgovornosti, pricine upotrebom vozila trećem licu, najviše do visine ugovorene osigurane sume, osim za štete prouzrokovane vozilom čiji vlasnik odnosno korisnik nije zaključio ugovor o osiguranju od odgovornosti ili nepoznatim vozilom, s tim što Savezno Izvršno Vijeće, sada Vlada Federacije BiH, određuje najniže osigurane iznose odlukom o određivanju iznosa na koje se mora ugovoriti osiguranje od odgovornosti za štetu prčinjenu trećim licima pri upotrebi motornog vozila.

Iz stanja spisa bi, kako je to navedeno, proizlazilo da su registrovani i motorno i vučno vozilo, iz čega bi slijedilo da postoje dvije police osiguranja od odgovornosti za štetu prčinjenu trećim licima, pa u takvoj situaciji obje svote na koje je ugovoreno osiguranje uzimaju se u obzir kod ocjene pitanja limita odgovornosti osiguratelja.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev- 60/97. od 14.8.1997.g.)

MJENIČNO PRAVO

50.

Član 46. stav 1. Zakona o mjenici

INDOSIRANJEM MJENICE NA POVJEROCA NE PRESTAJE DUG IZ OSNOVNOG POSLA DO VISINE MJENIČNE SVOTE, SVE DOK MJENICA NE BUDE NAPLAĆENA.

Iz obrazloženja:

U ovom predmetu mjenični tužbeni zahtjev se zasniva na mjenici izdatoj u korist tuženog, koju je tuženi indosirao na tužitelja.

Neosnovani su žalbeni navodi tuženog da je indosiranjem na tužitelja mjenice po kojoj se traži plaćanje u ovoj parnici podmirio svoj dug prema tužitelju u visini mjenične svote.

Ovo obzirom da se indosiranjem ne podmiruje već samo obezbjeđuje dug. Tek plaćanjem mjenice dug i tuženog-indosanta prestaje. Ovo jasno slijedi iz odredbe člana 46. stav 1. Zakona o mjenici, po kojoj solidarno odgovaraju imaoću mjenice svi koji su mjenicu trasirali ili izdali, akceptirali ili avalirali, te indosirali.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj: Pž-178/97. od 27.10.1997.g.)

STAMBENO PRAVO

51.

Član 11. Zakona o stambenim odnosima

KADA JE RJEŠENJE DAVAoca STANA NA KORIŠTENJE O DODJELI STANA PONIŠTENO U PRAVOSNAŽNO ZAVRŠENOM POSTUPKU PRED SUDOM UDRUŽENOG RADA I POSTALO PRAVOSNAŽNO RJEŠENJE O DAVANJU ISTOG STANA NA KORIŠTENJE DRUGOM LICU, DAVALAC STANA NA KORIŠTENJE JE OVLAŠTEN DA U PARNICI ZAHTJEVA ISELJENJE LICA KOME JE PRVOBITNO DODIJELJEN STAN, PA I KADA JE TO LICE NA OSNOVU RANIJEG KONAČNOG RJEŠENJA O DODJELI STANA ZAKLJUČILO UGOVOR O KORIŠTENJU STANA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-119/97. od 13.10.1997.g.)

52.

Članovi 6. i 19. stav. 2. Zakona o stambenim odnosima

BRAČNI DRUG KOJI NAKON ZAKLJUČENJA BRAKA NIJE USELIO U STAN NA KOJEM JE NOSILAC STANARSKOG PRAVA DRUGI BRAČNI DRUG NITI S NJIM U TOM STANU ZASNOVAO ZAJEDNIČKO DOMAĆINSTVO, NIJE IZGUBIO STATUS ČLANA DOMAĆINSTVA NOSIOCA STANARSKOG PRAVA S KOJIM JE PRIJE ZAKLJUČENJA BRAKA PA SVE DO NJEGOVE SMRTI ŽIVIO U ZAJEDNIČKOM DOMAĆINSTVU A SHODNO TOME NIJE STEKAO NI STATUS NOSIOCA STANARSKOG PRAVA NA STANU NA KOJEM JE NOSILAC STANARSKOG PRAVA DRUGI BRAČNI DRUG.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-131/97. od 13.11.1997.g.)

53.

Član 31. stav 2. Zakona o stambenim odnosima

ZA OCJENU OSNOVANOSTI ZAHTJEVA ZA ISELJENJE KORISNIKA STANA U SMISLU ODREDBE ČLANA 31. STAV 2. ZAKONA O STAMBENIM ODNOSIMA ODLUČNE SU NE SAMO ČINJENICE KOJE SU POSTOJALE U VRIJEME ZAJEDNIČKOG KORIŠTENJA STANA I PODNOŠENJA TUŽBE, NEGO I ČINJENICE KOJE SU NAKON TOGA NASTALE SVE DO ZAKLJUČENJA GLAVNE RASPRAVE.

Iz obrazloženja:

Tužena u reviziji navodi da je kod ocjene osnovanosti zahtjeva za njeno iseljenje trebalo uzeti u obzir samo činjenice koje su postojale do prestanka zajednice stanovanja, odnosno do mjeseca maja 1988. godine (kada je tužiteljica otišla iz stana). Zato smatra pogrešnim pravni zaključak nižestepenih sudova da se ocjena poremećenosti odnosa između tužiteljice kao nosioca stanarskog prava i tužene kao korisnika stana izvodi na osnovu činjenica koje su nastupile od časa prekida zajednice stanovanja po podnošenja tužbe.

Navodi revizije su neosnovani jer za ocjenu osnovanosti tužbenog zahtjeva bile su odlučne ne samo činjenice koje su postojale do mjeseca maja 1988. godine kada je tužiteljica privremeno napustila stan zbog poremećenih odnosa i otišla kod kćerke, već i činjenice koje su nastale i nakon toga sve do zaključenja glavne rasprave (mijenjanje brave na ulaznim vratima od strane tužene, sporovi za smetanje posjeda, intervencija radnika milicije, pečačenje stana i ponovno useljenje tužene u stan).

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev. 56/97. od 26.6.1997. g.)

54.

Član 47. stav 1. Zakona o stambenim odnosima

Član 326. Zakona o parničnom postupku

SUDSKOM ODLUKOM MOŽE SE USVOJITI OTKAZ UGOVORA O KORIŠĆENJU STANA ZBOG PRESTANKA KORIŠTENJA STANA U SMISLU ČLANA 47. STAV 1. ZAKONA O STAMBENIM ODNOSIMA I KADA JE ROK OD ŠEST MJESECI NEKORIŠTENJA ISTEKAO DO MOMENTA ZAKLJUČENJA GLAVNE RASPRAVE, IAKO NIJE BIO ISTEKAO U MOMENTU PODNOŠENJA TUŽBE.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 326. stav 1. Zakona o parničnom postupku - ZPP-a, sud može da naloži tuženom da izvrši određenu činidbu samo ako je ona dospjela do zaključenja glavne rasprave, prema odredbi stava 2. kada sud usvoji zahtjev za izdržavanje može obavezati tuženog na činidbe koje nisu dospjele, a prema odredbi stava 3. presuda kojom se tuženi obavezuje da preda ili preuzme stvari date u najam ili zakup, može se donijeti i prije prestanka tih odnosa.

Iz navedene odredbe bi se moglo shvatiti da se odnosi samo na kondemnatorne presude (presude kojima se nalaže da se nešto čini ili ne čini) međutim, i u slučaju kad se

odlučuje o tužbi za utvrđivanje prava ili pravnog odnosa, pravo ili pravni odnos čije se utvrđenje zahtijeva mora postojati u vrijeme zaključenja glavne rasprave, da bi sud mogao odlučiti o takvom zahtjevu.

U skladu sa izloženim i u slučaju kada se tužbeni zahtjev odnosi na otkaz ugovora o korištenju stana u smislu člana 47. stav 1. Zakona o stambenim odnosima, sudskom odlukom može se usvojiti otkaz ugovora o korištenju stana i kada je rok od šest mjeseci nekorištenja istekao do momenta donošenja odluke prvostepenog suda, iako nije bio istekao u momentu podnošenja tužbe.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev. 71/97. od 28.8.1997. g.)

RADNO PRAVO

55.

Član 12. Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa

ZAKONOM O OSNOVNIM PRAVIMA IZ RADNOG ODNOSA NISU PROPISANI UVJETI I SLUČAJEVI POD KOJIMA RADNI ODNOS NA ODREĐENO VRIJEME MOŽE SE SMATRATI RADNIM ODNOSOM ZASNOVANIM NA NEODREĐENO VRIJEME.

RADNI ODNOS RADNIKA ZASNOVAN NA ODREĐENO VRIJEME U SMISLU ČLANA 12. STAV 1. ZAKONA O OSNOVNIM PRAVIMA IZ RADNOG ODNOSA PRESTAJE PO SAMOM ZAKONU ISTEKOM VREMENA ZA KOJE JE ZASNOVAN I NEOVISNO OD TOGA ŠTO JE RADNIK PO ISTEKU ODREĐENOG VREMENA NASTAVIO DA RADI.

*(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH,
broj: Rev-120/97. od 13.10.1997. g.)*

UPRAVNO PRAVO

56.

Članovi 5, 14. 25. stavovi 1. i 2. i 66. stavovi 3. i 4. Zakona o opštem upravnom postupku

ORGAN NADLEŽAN ZA PRIJEM PODNESAKA NE MOŽE ZAKLJUČKOM ODBACITI ZBOG NENADLEŽNOSTI PODNESAK PRIMLJEN PUTEV POŠTE, KADA ZNA KOJI JE ORGAN NADLEŽAN ZA PRIJEM I RAD PO PODNESKU, JER BI TO BILO SUPROTNO NAČELIMA ZAŠTITE PRAVA GRAĐANA I POMOĆI NEUKOJ STRANCI, KAO I PROCESNIM ODREDBAMA KOJE REGULIŠU NJEGOV NAČIN RADA.

Iz obrazloženja:

Organi uprave su konačno odbacili tužiochev zahtjev za iseljenje A.A. iz stana u Ul. Bosanska broj 16/4, S. smatrajući da je za odlučivanje o tom zahtjevu nadležan Gradski sekretarijat za stambene poslove S. a ne prvostepeni organ, te tužioca uputili da se sa zahtjevom obrati nadležnom organu.

Sud nalazi da su organi uprave svojim aktima povrijedili procesni zakon-pravila upravnog postupka, pa je osporeno rješenje, kojim je osnažen zaključak prvostepenog organa, nezakonito.

Odredbama člana 25. stav 1. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku - ZUP propisana je obaveza svakog organa da pazi po službenoj dužnosti u toku cijelog postupka na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost, a ako nađe da nije nadležan za rad po određenoj upravnoj stvari, da postupi na način propisan u članu 66. stav 3. i 4. tog zakona (stav 2. člana 25. navedenog zakona). Odredbom stava 3. člana 66. ZUP-a propisano je postupanje službenog lica u slučaju kada mu od strane podnosioca bude uručen pismeni podnesak za koji nije nadležan ili kada stranka podnesak podnese usmeno na zapisnik, a odredba stava 4. istog člana reguliše situaciju kada je organ primio poštom podnesak za čiji prijem nije nadležan. U prvom slučaju službeno lice upozorava podnosioca i upućuje ga nadležnom organu, pa ako podnosilac i pored toga insistira na prijemu službeno lice ga prima, a ako organ nađe da nije nadležan da postupa po takvom podnesku, donosi zaključak kojim podnesak odbacuje zbog nenadležnosti. U drugom slučaju, kada organ putem pošte dobije podne-

sak za koji nije nadležan, a nesumnjivo je koji je organ nadležan za prijem, dostavlja podnesak bez odlaganja nadležnom organu o čemu obavještava stranku, a ako organ koji je dobio podnesak za koji nije nadležan ne može da utvrdi koji je organ nadležan za rad po podnesku, zaključkom odbacuje podnesak zbog nenadležnosti.

U ovom slučaju tužilac je podnio zahtjev od 22.7.1995. godine i taj zahtjev prvostepeni organ zaprimio 25.7.1995. godine, kako to proizilazi iz njegovog prezentata, a zatim zakazao i proveo ročište dana 29.8.1995. godine da bi 2.9.1995. godine zaključkom odbacio tužiochev zahtjev zbog nenadležnosti. Polazeći od načela zaštite prava stranaka izraženog u članu 5. i načela pomoći neukoj stranci izraženog u članu 14. preuzetog ZUP-a, u kojem smislu su i naprijed navedene odredbe kojim je regulisano postupanje službenog lica, te činjenice da je prvostepeni organ određeno znao koji je organ nadležan za odlučivanje o tužiochevom zahtjevu, sud nalazi da se taj zahtjev nije mogao zaključkom odbaciti, nego je prvostepeni organ morao postupiti na način propisan u članu 66. stav 4. prva rečenica, preuzetog ZUP-a i bez odlaganja zahtjev dostaviti nadležnom organu i o tome obavijestiti stranku. Kako organi uprave nisu tako postupili povrijedili su pravila upravnog postupka iz člana 66. stav 4. ZUP-a na štetu tužioca, zbog čega je sud uvažio tužbu i poništio osporeno rješenje primjenom člana 39. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: U-45/96 od 8.10.1997.god.)

57.

Član 25. stav 1. Zakona o opštem upravnom postupku

Član 25. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave

Odluka o potvrđivanju imenovanja Vlade Federacije Bosne i Hercegovine

REPUBLIČKI PORESKI ORGANI NISU STVARNO NADLEŽNI DA ODLUČUJU O OBAVEZI PORESKIH OBVEZNIKA ZA PLAĆANJE POREZA NA PROMET PROIZVODA I USLUGA POSLIJE 1.2.1996. GODINE, NEGO FEDERALNI PORESKI ORGANI.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem tužiocu je konačno utvrđena poreska osnovica na uvezeni putnički automobil po uvožnoj carinskoj deklaraciji (UCD) broj: 2665 od 5.9.1996. godine i utvrđena obaveza plaćanja p/p proizvoda i p/p usluga primjenom odredaba republičkog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list RBiH", br. 5/95, 9/95, 33/95 i 2/96) iako je po odredbama federalnog Carinskog zakona oslobođen obaveze plaćanja carine na uvezeno putničko vozilo. Prema obrazloženju osporenog rješenja proizilazi da je tuženi tako odlučio iz razloga što je prvostepeni organ - Poreska uprava, republička institucija, koja je u njegovom sastavu, pa je dužna da primjenjuje republičke propise koji su na snazi.

Prihvatajući sopstvenu stvarnu nadležnost i nadležnost prvostepenog organa za rješavanje u ovoj upravnoj stvari, tuženi je postupio suprotno odredbama člana 25. stav 1. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku - ZUP, koje obavezuju svaki organ da po službenoj dužnosti pazi u toku cijelog postupka na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost. O nadležnosti organa čiji je akt osporen mora voditi računa i sud u upravno-sudskom postupku obzirom da nije vezan razlozima tužbe (član 40. stav 1. Zakona o upravnim sporovima - ZUS-a) i da povodom tužbe ispituje zakonitost osporenog akta kako iz razloga povreda formalno-pravnih propisa tako i iz razloga povreda materijalno-pravnih propisa.

Prema odredbama člana 25. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave ("Službene novine Federacije BiH", br. 8/95 i 9/96), federalna ministarstva koja se obrazuju tim zakonom počinju sa radom danom imenovanja ministra, a danom početka rada federalnih ministarstava prestaju sa radom sva tijela uprave i druga upravna tijela na teritoriji Federacije pod kontrolom Armije BiH, kao i tijela uprave i druga

upravna tijela na teritoriji Federacije pod kontrolom HVO, koja svoja ovlaštenja prenose na ministarstva i druga upravna tijela utvrđena tim zakonom, odnosno na odgovarajuća tijela kantona.

Odlukom o potvrđivanju imenovanja Vlade Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/96 od 1.2.1996. godine) potvrđeno je i imenovanje ministra finansija. Kako se Poreska uprava nalazi u sastavu federalnog Ministarstva finansija (član 7. stav 2. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave) to je sa danom potvrđivanja imenovanja federalnog ministra finansija (1.2.1996. godine) počela sa radom i Poreska uprava u sastavu federalnog Ministarstva finansija, a prestala sa radom Poreska uprava - Središnji ured Sarajevo u sastavu republičkog Ministarstva finansija.

Prema tome, a u skladu sa citiranim propisima, o žalbi tužioca izjavljenoj protiv rješenja prvostepenog organa, moralo je da odlučuje Ministarstvo finansija Federacije BiH - Poreska uprava, a ne Ministarstvo finansija RBiH - Poreska uprava - Središnji ured, koje je odlučivalo o žalbi i donijelo osporeno rješenje. Stoga je osporeno rješenje nezakonito jer je doneseno od strane stvarno nadležnog organa, koji je na svoju nadležnost bio dužan da pazi po službenoj dužnosti, a što nije učinio, pa je time ostvaren osnov za pobijanje osporenog rješenja iz člana 10. stav 1. tačka 2. ZUS-a (to predstavlja i razlog za poništavanje po pravu nadzora na osnovu člana 263. stav 1. tačka 1. ZUP-a).

Sa iznesenih razloga tužba je uvažena i osporeno rješenje poništeno primjenom odredaba člana 39. stav 2. preuzetog ZUS-a zbog povrede pravila postupka a bez upuštanja u ispitivanje pravilnosti primjene materijalnog prava o kojoj će voditi računa stvarno nadležni organ u nastavku postupka.

(Presude Vrhovnog suda FBiH, broj: U-100/96 od 4.6.1997. godine i broj: U-16/97 od 7.5.1997. godine)

58.

Član 49. Zakona o opštem upravnom postupku

Član 22. stav 3. Zakona o stambenim odnosima

REORGANIZACIJOM RADNE ORGANIZACIJE U VIŠE PREDUZEĆA, SVAKO NOVO PREDUZEĆE DO KONAČNE RASPODJELE CJELOKUPNE IMOVINE, IMA PRAVNI INTERES I AKTIVNO JE LEGITIMISANO U POSTUPKU ISELJENJA BESPRAVNOG KORISNIKA STANA, KOJI PRIPADA STAMBENOM FONDU RANIJE RADNE ORGANIZACIJE.

Iz obrazloženja:

Tužilac nije stekao svojstvo člana porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava B.Z., tako da poslije njene smrti ima status nezakonitog korisnika stana, radi čega su se stekli uslovi iz člana 22. stav 3. Zakona o stambenim odnosima za njegovo iseljenje. Činjenično stanje utvrđeno u upravnom postupku tužbom se ne osporava, a tužiočevi prigovori usmjereni su u pravcu osporavanja stranačkog svojstva DP "Alat" iz K. po čijem je zahtjevu vođen postupak i doneseno rješenje o iseljenju tužioca iz spornog stana, jer nalazi da ovo preduzeće nije vlasnik stana, pa nema zakonskog ovlašćenja da traži njegovo iseljenje. Sud nalazi da tužiočevi prigovori nisu osnovani i da kao takvi ne mogu dovesti u pitanje zakonitost upravnih rješenja. Naime, sve i kada bi se prihvatile tvrdnje tužioca da je izvršenom promjenom u organizaciji RO "Ilgman" u Preduzeće "Ilgman" K., te da je odlukom Radničkog savjeta ovog preduzeća od 1.7.1990. godine formirano DP "Alat" K. i na njega prenesen dio imovine, a stambeni fond ostao u okviru Preduzeća "Ilgman", i u tom slučaju DP "Alat" K. u pogledu raspoloživog stambenog fonda ima svojstvo stranke i bio je ovlašten da podnese zahtjev za iseljenje

tužioca. Polazeći od pretpostavke tačnosti tužbenih navoda, da je formiranjem DP "Alat" stambeni fond bivšeg RO "Ilgman" ostao u okviru novog preduzeća "Ilgman" ne znači da je time DP "Alat" izgubio svaki pravni interes da raspolaže sa dijelom stambenog fonda ranije Radne organizacije, već naprotiv u odnosu na taj fond očigledan je njegov pravni interes za konačnu preraspodjelu cjelokupne imovine pa i stambenog fonda ranijeg preduzeća. Stoga se u ovom predmetu DP "Alat" pojavljuje kao zainteresovano lice u smislu člana 49. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku i kao takvo bilo je ovlašćeno da u smislu člana 22. stav 3. Zakona o stambenim odnosima stavlja zahtjev za iseljenje tužioca iz spornog stana, koji je dio zajedničkog stambenog fonda i ulazi u cjelokupnu imovinu koja je predmet raspodjele, a što nema značaja u odnosu na predmet ovog spora nego samo za interni odnos ranijeg i novoformiranog preduzeća po pitanju vlasništva i posjeda predmetnog stana kada iz njega iseli tužilac, o čemu nije odlučeno prvostepenim i osporenim rješenjem, a koja okolnost ne može ići u korist tužioca koji bespravno koristi stan poslije smrti nosioca stanarskog prava.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-431/92 od 11.6.1997.godine)

59.

Članovi 49. i 250. stav 1. Zakona o opštem upravnom postupku

Članovi 206. do 209. Zakona o parničnom postupku

LICE KOJE JE UČESTVOVALO KAO STRANKA U DONOŠENJU KONAČNOG RJEŠENJA U UPRAVNOM POSTUPKU, AKTIVNO JE LEGITIMISANO ZA PODNOŠENJE PRIJEDLOGA ZA OBNOVU TOG UPRAVNOM POSTUPKA.

ZA RAZLIKU OD PARNIČNOG POSTUPKA, U UPRAVNOM POSTUPKU ZAKONOM NIJE PREDVIĐENA INSTITUCIJA UMJEŠAČA KAO TREĆEG LICA, KOJE PORED STRANAKA MOŽE UČESTVOVATI U POSTUPKU PRIDRUŽIVANJEM JEDNOJ OD STRANAKA, AKO IMA PRAVNI INTERES DA STRANKA KOJOJ SE PRIDRUŽIO USPIJE U TOM UPRAVNOM POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem tuženog, broj i datum naveden u uvodu, po žalbi S.R. iz S., poništen je zaključak Opštinskog sekretarijata za prostorno uređenje i stambene poslove Centar S. broj: 05-372-1336/85 od 26.6.1991. godine, kojim je odbačen njegov

prijedlog za obnovu postupka okončanog rješenjem prvostepenog organa broj: 05-372-1336/85 od 26.9.1990. godine, kao podnesen od strane neovlaštenog lica, iz razloga što je tuženi iz podataka spisa predmeta utvrdio da je žalitelj S.R. učestvovao u pos-

putku donošenja rješenja prvostepenog organa od 26.9.1990. godine, te da mu je u tom postupku priznato svojstvo stranke u smislu člana 49. Zakona o opštem upravnom postupku - ZUP, pa kako je bio stranka u postupku donošenja rješenja protiv kojeg je podnio prijedlog za obnovu postupka, pogrešno je shvatanje prvostepenog organa da je prijedlog za obnovu podnesen od strane neovlaštenog lica.

Tužilac podnesenom tužbom putem svog punomoćnika pobija osporeno rješenje tuženog u upravnom sporu kao nezakonito. U tužbi navodi da nije jasno kako je drugostepeni organ došao do zaključka da je S.R. priznato svojstvo stranke u postupku donošenja prvostepenog rješenja od 26.9.1990. godine. U toku tog postupka S.R. je tretiran kao umješlač, a pravni položaj umješlača i stranke nije isti, pa mu svojstvo umješlača ne daje pravo na podnošenje prijedloga za obnovu postupka koji je okončan rješenjem od 26.9.1990. godine.

Nakon što je ispitao zakonitost osporenog rješenja u smislu člana 40. preuzetog Zakona o upravnim sporovima, sud je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Odredbama člana 49. ZUP-a propisano je da se strankom u upravnom postupku smatra lice po čijem zahtjevu je pokrenut postupak ili protiv koga se vodi postupak, ili lice koje radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa ima pravo da učestvuje u postupku. Prema ovakvoj definiciji stranke u upravnom postupku proizilazi da u tom postupku stranka može biti lice po čijem zahtjevu je pokrenut

postupak (aktivna stranka), lice protiv koga se vodi postupak (pasivna stranka) i lice kome zakon daje mogućnost da učestvuje u postupku radi zaštite njegovih prava ili pravnih interesa (zainteresovano lice). Kada se ovo primijeni na upravni postupak u kome je doneseno rješenje broj: 05/372-1336/85 od 26.9.1990. godine, prihvatajući navode tužbe, proizilazi da je u tom postupku tužitelj aktivna stranka, Opština C.S. pasivna stranka, a S.R. zainteresovano lice koje štiti svoja sustanarska prava iz člana 73. Zakona o stambenim odnosima. Sasvim je drugo pitanje da li on takva prava stvarno ima ili nema i tužbeni navodi u tom pravcu nisu pravno relevantni u postupku po prijedlogu za obnovu postupka. Učestvovanjem u postupku donošenja prvostepenog rješenja od 26.9.1990. godine S.R. je stekao status stranke, pa je pravilno tuženi izveo zaključak da je kao stranka u tom postupku aktivno legitimisan da podnese prijedlog za obnovu postupka (član 250. stav 1. ZUP) i da se u konkretnoj upravnoj stvari ne može smatrati neovlaštenim licem za podnošenje takvog prijedloga.

Tužbeni navodi da je S.R. u predmetnom postupku imao samo položaj umješlača i da položaj umješlača i stranke nije isti, nisu osnovani, jer odredbama Zakona o opštem upravnom postupku nije predviđena institucija umješlača u upravnom postupku, nego samo uzgredne stranke odnosno zainteresovanog lica, koje ima stranačko svojstvo isto kao što ga imaju aktivna i pasivna stranka u postupku.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj:U-148/92 od 21.5.1997.godine)

60.

Članovi 208. stav 1. i 216. stav 1. Zakona o opštem upravnom postupku

Član 39. stav 2. Zakona o upravnim sporovima

ODLUČUJUĆI O ŽALBI IZJAVLJENOJ PROTIV PRVOSTEPENOG RJEŠENJA DRUGOSTEPENI ORGAN UPRAVE NE MOŽE PONIŠTITI TO RJEŠENJE KADA OCIJENI DA SU OSNOVANI SAMO ŽALBENI NAVODI STRANKE DA ISTIM NIJE ODLUČENO O PREDMETU POSTUPKA U CIJELOSTI ILI O SVIM ZAHTJEVIMA, JER SE NE RADI O BITNOJ POVREDI PRAVILA POSTUPKA, NEGO MORA ŽALBU ODBITI UZ UPUTE PRVOSTEPENOM ORGANU DA PO ZAHTJEVU IZ ŽALBE DONESE DOPUNSKO RJEŠENJE O NERIJEŠENOM DIJELU PREDMETA POSTUPKA ODNOSNO ZAHTJEVA.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem poništeno je po žalbi tužioca prvostepeno rješenje i predmet vraćen na ponovni postupak iz razloga što dispozitivom tog rješenja nije odlučeno o obavezi plaćanja zateznih kamata, već je obračun ovih kamata izvršen u obrazloženju prvostepenog rješenja. Ne dovodeći u pitanje pravilnost rješenja tuženog u pogledu utvrđivanja obaveze tužioca u pogledu plaćanja zateznih kamata, koja se može

utvrditi samo u dispozitivu rješenja, a ne u obrazloženju rješenja, sud nalazi da samo iz ovih razloga nije bilo zakonskog osnova da se osporeno rješenje poništava. Naime, iz obrazloženja drugostepenog rješenja slijedi da je tuženi našao da je prvostepeni organ pravilno odlučio kada je izvršio razrez poreza na promet proizvoda i porez na promet usluga za uvezeno motorno vozilo, čime je faktički u cijelosti potvrdio kao zakonit dispoz-

itiv prvostepenog rješenja, kojim je isključivo odlučeno o ovim obavezama. Okolnost da dispozitivom prvostepenog rješenja nije odlučeno i o kamatama ukazuje samo na propust prvostepenog organa da u skladu sa odredbama Zakona o opštem upravnom postupku (član 208. ZUP-a) odluči o ovoj zakonskoj obvezi. Samo zbog ovog propusta nije bilo zakonskog osnova da se u cijelosti poništava prvostepeno rješenje, već je povodom žalbe trebalo ukazati prvostepenom organu da dopunskim rješenjem odluči o zateznim kamatama, a žalbu tužioca odbiti ukoliko smatra da je pravilno i zakonito

odlučeno o razrezu poreza na promet motornog vozila.

Zbog navedenog propusta tuženog sud se nije ni upuštao u ocjenu osnovanosti tužbenih navoda, odnosno ocjene tuženog u pogledu osnovanosti razrezanog poreza na promet, jer će tuženi u izvršenju ove presude ponovo odlučivati o žalbi tužioca, pa ukoliko tužilac ne bude zadovoljan novim rješenjem tuženog stajaće mu mogućnost da ponovo pokrene upravni spor radi zaštite svojih prava i pravnih interesa u ovom predmetu.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 232/97 od 17.9.1997. godine)

61.

Članovi 263. stav 1. i 264. stav 1. Zakona o opštem upravnom postupku

ORGAN UPRAVE NIJE ZAKONOM OVLAŠTEN DA PO PRAVU NADZORA PONIŠTI ILI UKINE SOPSTVENO RJEŠENJE.

Iz obrazloženja:

Tuženi je osporenim rješenjem poništio svoje rješenje od 2.7.1993. godine pozivom na odredbe člana 264. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku - ZUP, dakle po pravu nadzora (član 263. istog zakona), a nije ukinuo i mijenjao pravosnažno rješenje (član 265. ZUP-a), kako to pogrešno smatra tužilac. U članu 264. pomenutog zakona, između ostalog, normirano je i pitanje nadležnosti organa za poništavanje i ukidanje konačnih rješenja po pravu nadzora (stav 1. tog člana). Tom odredbom propisano je da rješenje može poništiti ili ukinuti po pravu

nadzora drugostepeni organ, a ako nema drugostepenog organa, rješenje može poništiti ili ukinuti organ koji je zakonom ovlašćen da vrši nadzor nad radom organa koji je donio rješenje. Iz ovoga proizilazi da organ ne može po pravu nadzora poništiti ili ukinuti sopstveno rješenje. Osporeno rješenje tuženog, kojim je tuženi poništio svoje rješenje je, prema tome, suprotno odredbama člana 264. stav 1. preuzetog ZUP-a i zato nezakonito, pa ga je sud poništio na osnovu člana 39. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-23/96 od 17.9.1996. godine)

62.

Članovi 2. stavovi 2. i 3., 12. i 30. stav 1. tačka 3. Zakona o upravnim sporovima

ORGANU UPRAVE KOJI JE U PRVOM STEPENU RJEŠAVAO O ODREĐENOJ UPRAVNOJ STVARI NEDOSTAJE AKTIVNA LEGITIMACIJA ZA POKRETANJE UPRAVNOG SPORA PROTIV DRUGOSTEPENOG AKTA DONESENOG OD STRANE ORGANA DRUGE DRUŠTVENO-POLITIČKE ZAJEDNICE ILI ORGANIZACIJE O ŽALBI IZJAVLJENOJ NA NJEGOVO RJEŠENJE.

Iz obrazloženja:

Sud je predhodno ispitao da li postoje procesni uslovi za vođenje upravnog spora i meritorno rješavanje spora, te našao da ne postoje, jer tužiocu nedostaje stranačka legitimacija. Odredbama stava 3. člana 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima - ZUS, propisano je da u slučaju kada je organ društveno-političke zajednice ili organizacije rješavao u prvom stepenu u određenoj upravnoj stvari, a po žalbi protiv takvog akta je rješavao organ druge društveno-političke zajednice, odnosno organizacije, upravni spor

protiv drugostepenog akta može pokrenuti i zajednica, odnosno organizacija čiji organ je rješavao u prvom stepenu, ako smatra da je drugostepenim aktom povrijeđeno njeno pravo. U ovom slučaju upravni spor nije pokrenula društveno-politička zajednica, odnosno Opština Z., nego njen prvostepeni organ uprave, čije rješenje je u žalbenom postupku poništeno. Kako se iz navedene zakonske odredbe vidi da pravo na pokretanje upravnog spora protiv drugostepenog rješenja pripada samo društveno-političkoj zajednici, a ne i

njenim organima koji su rješavali u prvom stepenu, to je očigledno da tužilac nema aktivnu stranačku legitimaciju u smislu člana 12. citiranog zakona za pokretanje upravnog spora. Upravnim aktom koji donosi prvostepeni organ nikada se ne rješava o njegovom pravu ili pravnom interesu zasnovanom na zakonu, nego o pravu ili pravnom interesu stranke u upravnom postupku. Uostalom, pravo na pokretanje upravnog spora od strane prvostepenog organa uprave bilo bi suprotno načelu dvostepenosti, kao jednom od osnovnih načela upravnog postupka, kojim se strankama obezbjeđuje pravo

na žalbu protiv rješenja donesenih u prvom stepenu. Isto tako, nema uslova ni za pokretanje upravnog spora po članu 2. stav 2. preuzetog ZUS-a, jer tužilac u ovoj upravnoj stvari nije nosilac prava ili obaveza o kojima se rješavalo.

Iz izloženog slijedi da tužilac ne spada u krug lica koja su po ZUS-u ovlašćena na pokretanje upravnog spora, pa se njegova tužba ukazuje nedozvoljenom, radi čega ju je sud odbacio primjenom člana 30. stav 1. tačka 3. istog zakona.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: U-87/96 od 8.10.1997. godine)

63.

Član 6. Zakona o upravnim sporovima

ODLUKA SKUPŠTINE OPŠTINE O OSNIVANJU JAVNOG HOTELSKO-UGOSTITELJSKOG PREDUZEĆA NIJE UPRAVNI AKT NEGO AKT REDOVNOG POSLOVANJA SKUPŠTINE U IZVRŠAVANJU ZAKONSKIH I STATUTARNIH OBAVEZA.

Iz obrazloženja:

Nezadovoljan navedenim rješenjem tužitelj je podnio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke (pogrešno označen kao žalba), zbog nepotpuno i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

Navodi da akt protiv kojeg je tužba podnesena ima normativne i sudske elemente, kao i elemente upravnog akta, radi čega je pokrenut upravni spor kod Višeg suda u B.

Predlaže da se (žalba) zahtjev uvaži, pobijano rješenje ukine i predmet vrati Višem sudu B. na ponovni postupak.

Protivna stranka nije dostavila odgovor na zahtjev.

Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke nije osnovan.

Pravilno je u konkretnom slučaju Viši sud u B. odbacio tužbu tužitelja jer je našao da Odluka Skupštine opštine B. o osnivanju Javnog hotelskog ugostiteljskog preduzeća "Aduna" u B. nema svojstvo upravnog akta iz člana 6. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima.

Naime, radi se o odluci o osnivanju Javnog preduzeća "Aduna" B. koju je donijela Skupština opštine B. na sjednici od 18.7.1991. godine, a na osnovu ovlaštenja utvrđenih Zakonom o preduzećima i

ovlaštenja utvrđenih u članu 182. Statuta Opštine B. u smislu kojeg skupština opštine može donijeti odluku o osnivanju javnog preduzeća. Navedena odluka nema karakter upravnog akta u smislu člana 6. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, jer se radi o aktu koji skupština opštine donosi u okviru svojih prava i ovlaštenja utvrđenih zakonom i statutom pri obavljanju svog redovnog poslovanja, pa se takvi akti poslovanja ne mogu pobijati tužbom u upravnom sporu.

Neosnovan je prigovor zahtjeva o počinjenoj povredi pravila postupka zbog nepotpuno i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jer je rješenje prvostepenog suda pošlo od nesporne činjenice da se radi o Odluci Skupštine opštine B. o osnivanju javnog hotelsko ugostiteljskog preduzeća, koja odluka po ocjeni tog suda, sa kojom ocjenom je saglasan i ovaj sud, nije upravni akt u smislu člana 6. stav 2. Zakona o upravnim sporovima.

Kako nisu ispunjeni razlozi iz člana 19. stav 2. navedenog zakona iz kojih se može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, to je zahtjev valjalo odbiti kao neosnovan u skladu sa odredbom člana 50. stav 1. Zakona o upravnim sporovima.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: UŽ-2/95 od 8.10.1997. godine)

64.

Član 6. stav 2. Zakona o upravnim sporovima

Član 20. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju

Član 15. stav 1. Zakona o organizovanju i funkcionisanju drumskog, željezničkog, riječnog, pomorskog i vazdušnog saobraćaja za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti

ODLUKA FEDERALNOG MINISTRA PROMETA I KOMUNIKACIJA, KOJOM SE PRODUŽAVA VAŽNOST PRIVREMENIH REDOVA VOŽNJE U JAVNOM LINIJSKOM PREVOZU NA TERITORIJI FEDERACIJE POSLIJE 31.1. PA DO 30.4.1997. GODINE, NIJE UPRAVNI AKT.

Iz obrazloženja:

Stupanjem na snagu Zakona o organizovanju i funkcionisanju drumskog, željezničkog, riječnog, pomorskog i vazdušnog saobraćaja za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti ("Službeni list RBiH", br. 16/92 i 13/94) postojeći odobreni redovi vožnje su prestali da važe 18.9.1992. godine, odnosno stavljeni u stanje mirovanja (član 15. stav 1. tog zakona). Odlukom o prestanku primjene Odluke o proglašenju neposredne ratne opasnosti na teritoriji Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 25/96) od 23.12.1996. godine navedeni zakon je prestao da važi, pa prema tome i privremeni redovi vožnje određeni po tom zakonu. Tuženi je, međutim, osporenim Odlukom produžio važnost ovih privremenih redova vožnje na teritoriji Federacije BiH do 30.4.1997. godine. Donosilac ove Odluke je ministar Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, čija je nadležnost određena Ustavom Federacije BiH (član 7.7 I-VIII), a pod IV je, između ostalog, ministru dato u nadležnost i donošenje propisa u cilju omogućavanja izvršavanja zakona iz nadležnosti njegovog ministarstva. Osporeni akt - Odluka, donesen je kako se to u uvodu navodi, na osnovu člana 20. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju ("Službeni list SRBiH", br. 22/90 i 27/91 i "Službeni list RBiH", br. 24/92, 33/95 i 39/95), a u vezi sa odlukom o prestanku primjene Odluke o proglašenju neposredne ratne opasnosti na

teritoriji FBiH. Osporenu Odluku, dakle, donio je ministar, a ne organ uprave i tom se Odlukom faktički produžava važenje Zakona o organizovanju i funkcionisanju drumskog, željezničkog, riječnog, pomorskog i vazdušnog saobraćaja za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti i privremenog reda vožnje na teritoriji Federacije BiH. Stoga sud smatra da ta Odluka ne predstavlja pojedinačni, upravni akt, nego akt normativnog sadržaja, dakle opšti akt. Pojam upravnog akta dat je u članu 6. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima, kojim je tačno definisano koji su elementi upravnog akta, među koje, osim u pogledu donosioca, autoritativnosti i pravnog dejstva, mora biti ispunjen uslov i u pogledu konkretnosti tj. da se radi o pojedinačnom aktu kojim se uređuje subjektivna pravna situacija određenog pojedinca ili organizacije (ili više njih), te da se radi o upravnoj stvari. Odlukom, čiju zakonitost tužioc osporavaju u ovom upravnom sporu, uređena je jedna objektivna opšta situacija jednaka za sve subjekte pod određenim uslovima, koju je donio tuženi (ministar) u okviru svojih ovlaštenja, i zato ne predstavlja upravni akt, pa se protiv te Odluke ne može voditi upravni spor.

Stoga je sud, ne upuštajući se u zakonitost osporene Odluke, odbacio tužbu na osnovu člana 30. stav 1. tačka 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: U-59/97 od 14.5.1997. godine)

65.

Članovi 6. i 30. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima

AKT MEĐUSOBNE KOMUNIKACIJE VIŠIH I NIŽIH VOJNIH ORGANA ILI DRUGIH ORGANA UPRAVE KOJIMA SE TRAŽI ILI DAJE UPUTA O TOME KAKO DA SE POSTUPI ILI ODLUČI O ZAHTEJUVI STRANKE, NEMAJU KARAKTER UPRAVNOG AKTA.

Iz obrazloženja:

Tužilac tužbom osporava akt Komande VJ 5621 pov. broj: 06-251-15/96 od 28.5.1996. godine, navodeći da je tim aktom odbijen njegov zahtjev za priznanje vojnog staža od 3.4.1993. do 8.6.1994. godine.

Ovaj akt-dopis Komande VJ 5621 Sarajevo, međutim, ne predstavlja upravni akt u smislu člana 6. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima - ZUS, pa se protiv njega ne može voditi upravni spor (stav 1. člana 6.

istog zakona). U članu 6. stav 2. pomenutog zakona određen je pojam i data definicija upravnog akta, prema kojoj se upravni akt, u smislu tog zakona, smatra onaj akt kojim državni organ, kao i organizacija koja ima javna ovlaštenja u vršenju tih ovlaštenja, rješava o izvjesnom pravu ili obavezi određenog pojedinca ili organizacije u kakvoj upravnoj stvari. Akt, koji tužilac tužbom osporava, predstavlja dopis upućen Ministarstvu odbrane - Sekretarijatu odbrane - Odjeljenju odbrane C. S. od strane Komande VJ 5621 S. u kojem odgovara na njegov dopis od

3.5.1996. godine u vezi sa zahtjevom tužioca za upis u vojnu knjižicu učešća u toj jedinici, te ga upućuje kako da dalje postupi. Ovim aktom-dopisom koji nije ni upućen tužiocu, niti je tim dopisom odlučeno o njegovom zahtjevu, ne odlučuje se o bilo kakvom tužiočevom pravu, nego taj akt predstavlja pismenu komunikaciju dva organa, pa zato taj akt nema svojstva upravnog akta propisana članom 6. stav 2. ZUS-a i protiv njega se ne može voditi upravni spor. Stoga je ovaj sud, primjenom člana 30. stav 1. tačka 2. preuzetog ZUS-a, tužiočevu tužbu odbacio.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: U-384/97 od 1.10.1997. godine)

66.

Članovi 6. i 30. stav 1. tačka 2. i stav 2. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 26. stav 1, 29. i 32. Zakona o lovstvu

Član 1. Odluke o načinu i dodjeljivanju lovišta na gazdovanje

Član 255. stav 3. Statuta opštine Vitez

ODLUKE SKUPŠTINE OPŠTINE KOJIMA SE USTANOVLJAVA LOVIŠTE NA ODREĐENOM PODRUČJU I DODJELJUJE NA KORIŠTENJE I GAZDOVANJE ODREĐENOJ RADNOJ ORGANIZACIJI ILI LOVAČKOM DRUŠTVU NEMAJU KARAKTER UPRAVNOG AKTA I PROTIV NJIH SE NE MOŽE VODITI UPRAVNI SPOR.

Iz obrazloženja:

Osporene odluke od 1.2. i 6.3.1990. godine tužena je donijela na osnovu zakonskih ovlaštenja iz članova 26. stav 1, 29. i 32. Zakona o lovstvu ("Službeni list SRBiH", broj 7/77), člana 1. Odluke o načinu i dodjeljivanju lovišta na gazdovanje ("Službeni glasnik opštine Vitez", broj 1/90) i člana 255. stav 3. Statuta opštine Vitez ("Službeni glasnik opštine Vitez", broj 6/78 do 1/90) i njima ustanovila brdsko-planinsko lovište "Kruščica", oduzela dio istoimenog lovišta od 6.910 ha od tužioca i novoformirano lovište dodijelila na korištenje i gazdovanje neposrednim putem Lovачkom društvu "Vitez" iz Viteza. Tužbom od 3.5.1990. godine tužilac je pokrenuo upravni spor u kome je osporio zakonitost odluka tužene, a presudom prvostepenog suda broj: U-43/90 od 26.4.1991. godine tužba tužioca je odbijena kao neosnovana. Prvostepeni sud se, dakle, upustio u meritorno raspravljanje o osnovanosti tužbe propuštajući da cijeni da li su osporeni akti tužene upravni akti.

Odredbama člana 6. Zakona o upravnim sporovima - ZUS propisano je da se upravni spor može voditi samo protiv upravnog akta, a da se takvim aktom smatra akt kojim državni organ kao i organizacija koja ima javna ovlaštenja u vršenju javnih ovlaštenja, rješava o izvjesnom pravu ili obavezi određenog pojedinca ili organizacije u kakvoj upravnoj stvari. Pošto se upravni spor može

voditi samo protiv upravnog akta sud mora paziti na tu činjenicu po službenoj dužnosti u svakom stadiju postupka, što proizilazi iz odredbe člana 30. stav 2. ZUS-a, i kada ocijeni da akt koji se tužbom osporava nije upravni akt, tužbu protiv istog mora odbaciti primjenom člana 30. stav 1. tačka 2. istog zakona.

Osporeni akti tužene, po ocjeni ovog suda, nisu upravni akti, pa je prvostepeni sud donošenjem pobijane presude propustio da primijeni naprijed citirane zakonske propise, radi čega se zahtjevom tužioca ta presuda osnovano pobija kao nezakonita. Ovdje se radi o aktima poslovanja tužene, a u dijelu kojim raspolaze društvenom imovinom i dodjeljuje je na korištenje i gazdovanje drugom lovačkom društvu, o aktima raspolaganja. To su akti koje skupština opštine donosi u okviru prava i ovlaštenja utvrđenih Ustavom i zakonom u vršenju vlasti na svom području, te nisu upravni akti u smislu člana 6. stav 2. ZUS-a, pa se ne mogu napadati tužbom u upravnom sporu.

Kako je prvostepeni sud u pobijanoj presudi propustio da po službenoj dužnosti pazi na činjenicu da li su akti tužene, koji se tužbom osporavaju kao nezakoniti, upravni akti, protiv kojih se jedino može voditi upravni spor, pobijana presuda se temelji na pogrešnoj primjeni zakona, zbog čega je zahtjev tužioca za vanredno preispitivanje

navedene presude uvaženi, te iz ovih i ostalih naprijed iznesenih razloga, primjenom

odredaba člana 50. stav 1. i 2. preuzetog ZUS-a odlučeno kao u izreci presude.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Uvl-176/91 od 8.10.1997. godine)

67.

Član 39. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 15. stavovi 1, 2, i 3, i 17. stav 1. Zakona o finansijskoj policiji

KADA SU ODLUČNE ČINJENICE O OBAVEZI PLAĆANJA POREZA NA PROMET PROIZVODA I USLUGA UTVRĐENE U UPRAVNOM POSTUPKU PROVOĐENJA INSPEKCIJSKOG NADZORA KOJI PRETHODI DONOŠENJU PRVOSTEPENOG RJEŠENJA, BEZ PRIMJEDBI PORESKOG OBAVEZNIKA, U UPRAVNOM SPORU SE, POGREŠNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE, NOVE ČINJENICE I NOVI DOKAZI, NE MOGU PRIHVATITI KAO RAZLOG ZA PONIŠTAJ OSPORENOG KONAČNOG UPRAVNOG AKTA.

Iz obrazloženja:

Organi uprave su na osnovu podataka zapisnika o izvršenoj kontroli, od 19.11.1995. godine, koju je izvršila Finansijska policija Ministarstva RBiH kod tužioca u periodu od 24.10. do 9.11.1995. godine, a kojom je obuhvaćena kontrola obračuna i uplate poreza na promet proizvoda i usluga za 1994. i 1995. godinu, utvrdili da tužilac nije platio porez na promet proizvoda i usluga za taj period, te ga obavezali da plati iznos od 1.898.401 BHD sa kamatama na taj iznos u iznosu od 6.544.414 BHD, kao i porez na promet za naftu u iznosu od 711 DEM sa kamatama u iznosu od 5.478 DEM. Iz obrazloženja prvostepenog rješenja, čije je razloge prihvatio i tuženi, tačno i pojedinačno je navedeno na šta se neplaćeni porez odnosi (str. 2. prvostepenog rješenja), pa kako prvostepenom rješenju o obračunu i plaćanju zakonskih obaveza (član 17. Zakona o finansijskoj policiji - "Službeni list RBiH", broj 5/95) prethodi inspeksijski nadzor, i obaveza sačinjavanja zapisnika u kojem se konstatuju nepravilnosti u primjeni zakonskih i drugih propisa, što je i učinjeno, to se rješenje o nalaganju obaveze plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga, mora zasnivati na nalazu o izvršenoj kontroli i biti u skladu sa njim. Zapisnik Finansijske policije o izvršenoj kontroli poslovanja tužioca potpisao je tužiočev direktor, koji je i prisustvovao radu Finansijske policije i na zapisnik izjavio da nema primjedbe i da će izjaviti prigovor na obračun p/p od fizičkih lica (to je i učinio, ali je ovaj

prigovor odbijen zaključkom Finansijske policije Sarajevo broj: 105/21-106/24-4/95 od 15.11.1995. godine), nakon čega mu je uručen primjerak zapisnika sa svim tabelama u kojim su detaljno i pojedinačno navedene sve stavke obračuna, pa tako i za obračun kamata uz navođenje stope koja je primijenjena, kao i dani kašnjenja. Zato se ne mogu usvojiti tužbeni prigovori istaknuti na utvrđenje odlučne činjenice, koji, osim toga, ne samo da nisu bili istaknuti u prigovoru na zapisnik, nego nisu ni obrazloženi navođenjem konkretnih razloga kojim bi tužilac opravdao te prigovore. Kako su na utvrđeno činjenično stanje, koje i sud smatra pravilnim i potpunim, pravilno primijenjeni i materijalno-pravni propisi - odgovarajuće odredbe Zakona o privremenim mjerama o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list SFRJ", broj 4/91- za period do 10.2.1995. godine, koji se primjenjuje na osnovu Uredbe o privremenom uređivanju poreza na promet proizvoda i usluga objavljene u "Službeni listu SRBiH", broj 3/92 i 5/92), a od 10.2.1995. godine odredbe Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list RBiH", br. 5/95 i 9/95), te u pogledu zatezanih kamata odredbe Odluka o visini kamate na iznos poreza na promet proizvoda i usluga koji nije plaćen u zakonskom roku ("Službeni list RBiH", br. 11/93 i 11/95), sud nalazi da je osporeno rješenje, kojim je osnaženo rješenje prvostepenog organa, pravilno i zakonito, jer nije povrijeđen zakon na štetu tužioca.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-11/96 od 25.9.1997. godine)

68.

Članovi IV. C.10, IV.C.15, IV.C.19, V.4.11. (1). i VI.7.1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine

Član 13. tač. 3. Zakona o Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine

Član 60. Zakona o upravnim sporovima

Član 16. stav 2. Zakona o parničnom postupku

SUDOVI FEDERACIJE SU APSOLUTNO NENADLEŽNI ZA ODLUČIVANJE O ZAKONITOSTI KONAČNIH AKATA KOJE DONOSE TIJELA DRŽAVE BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

Odredbama člana 13. tačka 3. Zakona o Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95 i 9/96) propisano je da je Vrhovni sud nadležan da odlučuje o zakonitosti konačnih upravnih akata državnog tijela Federacije, ako federalnim zakonom nije drukčije određeno. Nijednim drugim federalnim zakonom nije promijenjena propisana nadležnost Vrhovnog suda (nije drukčije određena nadležnost), pa je isti stvarno nadležan da odlučuje samo o zakonitosti konačnih upravnih akata državnih tijela Federacije (pored drugih pitanja o kojima je nadležan da odlučuje), a ne i o zakonitosti konačnih akata tijela države Bosne i Hercegovine.

O zakonitosti konačnih akata tijela države BiH nisu nadležni da odlučuju sudovi Federacije (Ustavni sud, Vrhovni sud i Sud za ljudska prava) ustanovljeni odredbama člana IV.C.1. (2) Ustava Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/94), koji je stupio na snagu 30.3.1994. godine, a što proizilazi iz odredaba članova IV.C.10, IV.C.15. i IV.C.19. tog Ustava. Takođe ni kan-

tonalni i opštinski sudovi, nisu nadležni da odlučuju o zakonitosti konačnih akata tijela države BiH, što proizilazi iz odredaba člana V.4.11. (1). i člana VI.7. (1) Ustava Federacije, zakona Federacije i zakona kantona, kojima se reguliše nadležnost navedenih sudova. Nadležnost sudova se inače može odrediti samo Ustavom ili zakonima, ne i podzakonskim aktima, a svaki sud je u toku cijelog postupka dužan da pazi po službenoj dužnosti na to da li rješavanje predmeta spora spada u sudsku nadležnost.

Kako rješavanje o zakonitosti konačnog akta tijela države BiH ne spada u nadležnost bilo kojeg suda Federacije BiH nego nekog drugog organa države BiH, ovaj sud je shodnom primjenom člana 16. stav 2. preuzetog Zakona o parničnom postupku odlučio kao u dispozitivu rješenja. Odredbe tog zakona u ovoj pravnoj stvari sud je primijenio na osnovu člana 60. preuzetog Zakona o upravnim sporovima iz razloga što ovaj posljednji zakon nema odredaba postupka koje regulišu pitanje oglašavanja suda stvarno i mjesno nenadležnim u upravnim sporovima.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: U-156/97 od 2.7.1997. godine)

69.

Članovi 27. stav 1. tačka 3. i 249. Carinskog zakona

CARINSKI OBVEZNIK NE MOŽE ZAHITIJEVATI POVRAT PLAĆENE CARINE NA UVEZENU ROBU KADA JE NA OSNOVU PODATAKA IZ DEKLARACIJE I ISPRAVA ŠTO SU PODNESENE UZ NJU OD KOJIH ZAVISI OBRAČUN CARINE UTVRĐENO DA OBRAČUN CARINE ODGOVARA STVARNOM STANJU ROBE I DA JE CARINA PRAVILNO OBRAČUNATA, POZIVOM NA NOVI DOKAZ PREMA KOJEM SPADA U KRUG LICA KOJA SU PO ZAKONU OSLOBOĐENA OD PLAĆANJA CARINE.

PODNOŠILAC UVOZNE CARINSKE DEKLARACIJE KOJI IMA STATUS RASELJENOG LICA NE SPADA U KRUG LICA KOJA SU ZAKONOM OSLOBOĐENA OD PLAĆANJA CARINE NA UVEZENU ROBU.

Iz obrazloženja:

Sud nalazi da su u ovoj upravnoj stvari upravni organi pravilno izveli zaključak da se nisu stekli zakonski uslovi za povrat plaćene carine i ostalih carinskih dažbina, pa su otuda imali zakonskog osnova da odbiju tužiočev zahtjev.

Upravni organi su pravilno ocijenili da se radi o zahtjevu o kojem se može odlučivati samo primjenom odredaba člana 249. Carinskog zakona ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95 i 18/96), a kojim je predviđeno da podnosilac deklaracije može u

roku od godine dana od dana podnošenja deklaracije podnijeti zahtjev carinarnici kod koje je platio carinu da se donese rješenje o povratu carine ako se na osnovu podataka iz deklaracije, o kojima ovisi obračun carine, i iz isprava što su podnesene uz deklaraciju utvrdi da obračun carine ne odgovara stvarnom stanju robe ili ako carina bude plaćena u manjoj ili većoj svoti ili ako je carina plaćena više puta. U tužiočevom slučaju nisu se stekli navedeni zakonski uslovi za povrat carine, jer su podaci uneseni u deklaraciju broj: 2473 od 21.9.1996. godine u potpunosti usaglašeni sa podacima o robi iz isprava podnijetih uz deklaraciju, te kako je Carinarnica pregledom robe utvrdila da ovi podaci odgovaraju stvarnom stanju robe, te da se tužilac u momentu uvoznog carinjenja u potpunosti saglasio sa istima, naknadno priložena potvrda da tužilac ima status raseljenog lica nije mogla dovesti do drugačije odluke. Sud, naime, nalazi da naknadno pribavljeni dokaz kojim se utvrđuje činjenica da lice koje je platilo carinu spada u

krug lica koja su po odredbama Carinskog zakona oslobođena od plaćanja carine za uvezenu robu ne može dovesti do ostvarenja prava na povrat plaćene carine. Prema tome ne stoji prigovor iz tužbe da je u upravnom postupku došlo do pogrešne primjene materijalnog prava, jer je u predmetnom slučaju carinjenje uvezene putničkog automobila izvršeno u skladu sa odredbama Carinskog zakona na osnovu podataka iz deklaracije i isprava podnesenih uz deklaraciju.

Pored toga tužilac ne spada u krug lica koja bi u momentu carinjenja uvezene putničkog automobila primjenom odredaba tačke 5. člana 27. Carinskog zakona bila oslobođena od plaćanja carine, jer su ovim odredbama bile oslobođene plaćanja carine samo izbjeglice, dok prema priloženoj potvrdi tužilac ima status raseljenog lica.

S obzirom na izloženo valjalo je primjenom člana 42. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima tužbu kao neosnovanu odbiti.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-354/97 od 17.10.1997. godine)

70.

Član 32. stavovi 4. i 5. Zakona o eksproprijaciji

PO ZAHTEJU RANIJEG VLASNIKA EKSPROPRIISANIH NEPOKRETNOSTI PRAVOSNAŽNO RJEŠENJE O EKSPROPRIJACIJI NE MOŽE SE PONIŠTITI NI U CJELINI, NI DJELIMIČNO, KADA JE EKSPROPRIISANO ZEMLJIŠTE PRIVEDENO SVRSI IZGRADNJOM OBJEKTA KOJI SE KORISTI U SKLADU SA NJEGOVOM NAMJENOM.

PRIGOVOR, DA JEDAN DIO PARCELE NIJE TREBALO EKSPROPRIISATI OBIROM NA PRIRODU OBJEKTA ZBOG KOJEG JE IZVRŠENA EKSPROPRIJACIJA, RANIJI VLASNIK JE MOGAO USPJEŠNO ISTICATI SAMO U POSTUPKU DONOŠENJA RJEŠENJA O EKSPROPRIJACIJI PA DO NJEGOVE PRAVOSNAŽNOSTI, ALI NE I U POSTUPKU ZA PONIŠTAJ TOG PRAVOSNAŽNOG RJEŠENJA.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja osporenog rješenja proizilazi da je rješenjem broj: 11/2-473-33/82 od 31.10.1984. godine, koje je postalo pravosnažno 12.12.1986. godine, ekspropriisana k.č. broj: 381/4 upisana u z.k.u.l. broj: 114 k.o. Putovići (nova parcela 884 iz pl.br. 656. k.o. Perin Han) ranije vlasništvo tužioca, a radi izgradnje okretnice za autobuse u Dolači-Perin Han. Uviđajem na licu mjesta obavljenim dana 25. i 26.9.1991. godine u prisustvu službenog lica, stranaka i vještaka geodetske struke utvrđeno je da je ekspropriisano zemljište privedeno svrsi jer je na istom potpuno izgrađena okretnica za autobuse i da se koristi u skladu sa njenom namjenom. Ovakvo utvrđeno činjenično stanje nije dovedeno u sumnju tužbenim navodima, koji ustvari predstavljaju ponavljanje žalbenih navoda protiv prvostepenog rješenja, a na koje tužilac ne predlaže bilo kakve dokaze kojima bi se moglo utvrditi drugačije činjenično

stanje od onog koje je utvrđeno konačnim osporenim rješenjem. Tužilac u tužbi priznaje odlučne činjenice da je predmetna parcela ekspropriisana u svrhu izgradnje okretnice za autobuse u Dolači-Perin Han i da je ta okretnica izgrađena, pa obzirom na ove činjenice nisu ispunjeni zakonski uslovi iz člana 32. stav 4. i 5. Zakona o eksproprijaciji ("Službeni list SRBiH", br. 12/87 i 38/89) da se pravosnažno rješenje o eksproprijaciji parcele tužioca poništi u cjelini ili djelimično. Prema ovim odredbama takvo rješenje će se poništiti u cjelini ako korisnik eksproprijacije u određenom roku nije izvršio, prema prirodi objekta, znatnije radove na tom objektu, a djelimično ako na dijelu ekspropriisane nepokretnosti nisu izvršeni znatniji radovi na objektu, zbog kojeg je eksproprijacija izvršena i ako taj dio ne služi svrsi eksproprijacije. Kako tužilac ne osporava činjenicu da je objekt (okretnica za autobuse) zbog kojeg je izvršena

eksproprijacija njegove parcele u cijelosti završen, ne postoji osnovna zakonska pretpostavka iz naprijed citiranih propisa za potpuno ili djelimično poništenje pravosnažnog rješenja o eksproprijaciji.

Tužbeni navodi tužioca da je i pored izgradnje objekta zbog kojeg je eksproprisana njegova parcela jedan dio te parcele, po njegovoj ocjeni, ostao neiskorišten i da ne služi namjeni eksproprijacije, nisu od uticaja na zakonitost osporenog rješenja, jer prema odredbama člana 32. stav 4. i 5. Zakona o eksproprijaciji i da su tačni ne mogu poslužiti kao osnov za potpuno ili djelimično poništenje pravosnažnog rješenja o ekspropri-

jaciji. Takvi navodi, iz kojih proizilazi da jedan dio parcele nije trebalo eksproprisati obzirom na prirodu objekta zbog kojeg se vrši eksproprijacija, mogli su biti pravno relevantni u postupku donošenja rješenja o eksproprijaciji do njegove pravosnažnosti.

Prema izloženom, osporeno rješenje je doneseno na potpuno i pravilno utvrđenom činjeničnom stanju i uz pravilnu primjenu materijalnog prava, pa se tužbom tužioca neosnovano pobija kao nezakonito. Zato je primjenom člana 42. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima odlučeno kao u izreci.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-451/92 od 11.6.1997. godine)

71.

Član 2. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju za vrijeme ratnog stanja, ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca

DJED POGINULOG UNUKA, PRIPADNIKA ARMIJE BOSNE I HERCEGOVINE, NE SPADA U ZAKONSKI KRUG LICA KOJIMA PRIPADA PRAVO NA IZUZETNO MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE.

Iz obrazloženja:

Tužilac je djed Đ.M., poginulog pripadnika Armije BiH, pa ne spada u krug lica kojima prema izričitoj zakonskoj odredbi člana 2. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju za vrijeme ratnog stanja, ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca ("Službeni list RBiH", broj 33/95) pripada pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje. Zato je tužena postupila pravilno i zakonito kada je odbila tužiočev zahtjev za priznavanje prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje poslije smrti unuka Đ.M., koji je poginuo 7.11.1992. godine prilikom izvršenja nepos-

rednog ratnog zadatka. Navedeno pravo ne pripada tužiocu i bez obzira na činjenice koje on u tužbi navodi (da je gotovo od rođenja izdržavao i brinuo se o unuku M.), jer takva mogućnost nije propisana pomenutim zakonom, koji je, kako je to već navedeno, taksativno naveo koja lica i pod kojim uslovima mogu ostvariti pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje, pa druga lica koja nisu navedena u navedenoj zakonskoj odredbi ni pod kojim uslovima ne mogu ostvariti to pravo.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-46/96 od 17.9.1997. godine)

72.

Članovi 7. do 15. Zakona o nadziđivanju zgrada i pretvaranju zajedničkih prostorija u stanove u zgradama u društvenoj svojini

Članovi 122, 123. i 124. Zakona o prostornom uređenju

PRAVO NA NADZIĐIVANJE ODNOSNO NA PRETVARANJE ZAJEDNIČKIH PROSTORIJA U STANOVE U ZGRADAMA U DRUŠTVENOJ SVOJINI I PRAVO NA DOBIJANJE URBANISTIČKE SAGLASNOSTI ZA IZVOĐENJE TIH RADOVA, DVA SU POTPUNO SAMOSTALNA PRAVA ZA ČIJA PRIZNANJA SU PROPISANI POSEBNI USLOVI, KOJA SE OSTVARUJU U POSEBNIM POSTUPCIMA I PRED RAZLIČITIM NADLEŽNIM ORGANIMA (OPŠTINSKIM ORGANOM UPRAVE NADLEŽNIM ZA IMOVINSKO PRAVNE POSLOVE I OPŠTINSKIM ORGANOM UPRAVE NADLEŽNIM ZA POSLOVE URBANIZMA) S TIM ŠTO SE PRIZNANJE (STICANJE) PRVOG PRAVA POSTAVLJA KAO PREDHODNI USLOV ZA PODNOŠENJE ZAHTEVA I OSTVARENJE DRUGOG PRAVA. ZATO SE U POSTUPKU IZDAVANJA URBANISTIČKE SAGLASNOSTI NE MOGU ISTICATI PRIGOVORI O NEISPUNJAVANJU USLOVA ZA STICANJE PRAVA NA NADZIĐIVANJE ODNOSNO NA PRETVARANJE ZAJEDNIČKIH PROSTORIJA U STANOVE.

Iz obrazloženja:

Organi uprave su postupili u skladu sa zakonom-odredbama Zakona o nadziđivanju zgrada i pretvaranju zajedničkih prostorija u stanove u zgradama u društvenoj svojini ("Službeni list SRBiH", broj 32/87), zatim Zakona o prostornom uređenju ("Službeni list SRBiH", br. 9/87, 12/87, 23/88, 24/89, 10/90, 15/90, 14/91), kao i odredbama Odluke o podacima i uslovima za izdavanje urbanističke saglasnosti za uže gradsko područje opštine Centar S. ("Službene novine grada Sarajeva", br. 22/89 i 7/91) kada su konačno u upravnom postupku izdali investitoru Stambenoj zadrugi radnika "Energoinvest" S. urbanističku saglasnost za pretvaranje zajedničkih prostorija u stan i nadziđivanje dijela objekta kolektivnog stanovanja u cilju formiranja stambenog prostora u stambenoj zgrdi u Ul. Hasana Brkića broj 4. u S., utvrdivši da su za to ispunjeni svi uslovi propisani u navedenim zakonima i odluci opštine. Sve činjenice, koje su odlučne za primjenu navedenih propisa, utvrdio je pravilno i potpuno prvostepeni organ i u obrazloženju svog rješenja od 5.11.1991. godine ih pojedinačno i detaljno naveo pozivajući se pri tome na odredbe navedenih propisa, koje se odnose na uslove, način i postupak nadziđivanja stambenih zgrada u društvenoj svojini i pretvaranje u tim zgradama zajedničkih prostorija u stanove, a sve to je prihvatio i tuženi u osporenom rješenju, pa ih sud zbog toga neće ponavljati, jer to ne nalazi potrebnim, a tužioca, umjesto

toga, upućuje na razloge rješenja organa uprave.

O pravu na pretvaranje zajedničkih prostorija u stan odlučeno je pravosnažnim rješenjem Opštinske uprave za geodetske poslove, katastar nekretnina i imovinsko-pravne odnose Opštine Centar S. broj: 05/3-475-432/92 od 8.11.1990. godine, kojim je to pravo, i to kao prvenstveno, priznato SOUR RTV Radio S., koja je to pravo prenijela na navedenu zadrugu odlukom svog Radničkog savjeta broj: 03-38/220 a u istom cilju u kojem je to pravo ona ostvarila (radi rješavanja stambenog pitanja radnika E.S.), a što je dozvoljeno po odredbama člana 11. stav 2. Zakona o nadziđivanju... Ovim rješenjem je, između ostalog, utvrđeno da danom njegove pravosnažnosti prestaje pravo korišćenja i nosioca stanarskog prava prostorija koje se pretvaraju u stan, te stanari obavezani da omoguće investitoru pristup prostorijama koje se pretvaraju u stan i uređajima u zgradi. U postupku izdavanja urbanističke saglasnosti ne može se utvrđivati da li su ispunjeni uslovi za pretvaranje zajedničkih prostorija u stan, jer je, kako je to navedeno, već o tome pravosnažno odlučio za to nadležni organ uprave, a priznato pravo na nadziđivanje odnosno na pretvaranje zajedničkih prostorija u stan ovlašćuje njegovog nosioca da vrši nadziđivanje odnosno pretvaranje zajedničkih prostorija u stanove, kako je to propisano u članu 11. stav 1. Zakona o nadziđivanju, ... pa su stoga neosnovani prigovori tužioca istaknuti u tom pravcu.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-464/92 od 6.8.1997. godine)

73.

Član 32. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga

Odluka o oslobađanju plaćanja kamate na neizmirene obaveze

SVI PORESKI OBVEZNICI ZA NEIZMIRENE OBAVEZE POREZA NA PROMET PROIZVODA I USLUGA NASTALE DO 15.12.1996. GODINE ODLUKOM SU OSLOBOĐENI PLAĆANJA KAMATE DO TOG DATUMA, A ONI KOJI IZMIRE (PLATE) OSNOVNU OBAVEZU (GLAVNICU) DO 27.12.1996. GODINE I ZA VRIJEME OD 15.12.1996. GODINE PA DO DANA PLAĆANJA.

ZA NEIZMIRENE OBAVEZE DO 27.12.1996. GODINE I OBAVEZE NASTALE POSLIJE 15.12.1996. GODINE PORESKI OBVEZNICI SU DUŽNI DA PLATE KAMATE POČEV OD 15.12.1996. GODINE, ODNOSNO OD DANA DOSPJELOSTI OBAVEZE DO NJENOG IZMIRENJA.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem od 1.2.1997. godine i osporenim rješenjem od 5.3.1997. godine, utvrđeno je da tužilac u kontrolisanom periodu od 12.7. do 31.12.1996. godine nije obračunao i uplatio porez na promet proizvoda i usluga u ukupnom iznosu od 4.292.434,00 BHD i 30.466,84 DEM, pa je tim rješenjima konačno obavezan na plaćanje navedenih iznosa, kao i zakonskih

kamata za cijeli period od dana dospelosti obaveza (glavnice) u 1996. godini do dana njihovog izmirenja u 1997. godini. Upravni organi su odbili prigovor tužioca kao poreskog obveznika da na osnovu Odluke Vlade BiH o oslobađanju plaćanja kamate na neizmirene obaveze ("Službeni list RBiH", broj 38/96) bude oslobođen obaveze plaćanja kamate za neizmirene obaveze koje su nastale do 15.

decembra 1996. godine, a prema navodima tužioca sve su nastale do tog datuma osim obaveze u iznosu od 63,33 DEM koja je nastala 27.12.1996. godine i na koju je zaračunata kamata u iznosu od 4,4 DEM, iz razloga što su obaveze tužioca utvrđene 27.1.1997. godine i što nisu plaćene do dana stupanja na snagu navedene odluke 27.12.1996. godine nego kasnije, pa po pravnom stavu tuženog ne postoji zakonski osnov za primjenu odluke u odnosu na slučaj tužioca. Suprotno pravnom stavu tuženog tužilac smatra da je za postojanje njegove obaveze plaćanja kamata odlučna samo činjenica, da je osnovna obaveza nastala do 15.12.1996. godine i da nisu bitne činjenice kada je ta obaveza izvršena - ispunjena i kada je njeno postojanje utvrđeno.

Razlozi tuženog za odbijanje primjene Odluke o oslobađanju plaćanja kamate na neizmirene obaveze rezultat su pogrešnog tumačenja te odluke, a nije u skladu sa odredbama iste odluke ni pravni stav tužioca da je u odnosu na obavezu plaćanja kamata irelevantna činjenica kada je izmirena obaveza plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga koja je nastala do 15.12.1996. godine. Logičkim i gramatičkim tumačenjem navedene odluke, čije odredbe treba tumačiti kao jednu cjelinu, mora se zaključiti da su poreski obveznici oslobođeni plaćanja kamate za neizmirene obaveze po osnovu poreza na promet proizvoda i usluga koje su nastale do 15.12.1996. godine i to u potpunosti ako su izmirili dug po osnovnoj obavezi (glavnica) u skladu sa rješenjem Finansijske policije ali najkasnije do dana stupanja na snagu odluke 27.12.1996. godine (radi se o rješenjima finansijske policije koja

su donesena u toku 1996. godine i po kojima je obavezu trebalo ispuniti do tog datuma, a ne o rješenjima koja su kasnije donesena), kako za period do 15.12.1996. godine tako i za period od tog datuma do dana plaćanja koji pada u vrijeme do 27.12.1996. godine (tač. I, II stav 1. i III Odluke). Ukoliko poreski obveznici nisu izmirili obaveze (glavnicu) nastale do 15.12.1996. godine najdalje do 27.12. iste godine nisu u obavezi da za neizmireni dug plate zakonske kamate do 15.12.1996. godine ali su u obavezi da za taj dug plate kamate od 15.12.1996. godine pa do dana uplate istog (tač. I, II stav 2. i III Odluke).

Za obaveze plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga koje su nastale poslije 15.12.1996. godine i nisu plaćene u zakonom propisanom roku, navedenom odlukom nije predviđeno oslobađanje plaćanja kamata, pa su poreski obveznici na iznos istih dužni platiti kamate za vremenski period od dana njihove dospelosti do dana uplate.

Kako je tuženi zbog pogrešnog tumačenja Odluke o oslobađanju plaćanja kamate na neizmirene obaveze, odbio da istu primijeni u predmetnoj upravnoj stvari i propustio da utvrdi sve odlučne činjenice za pravilnu primjenu te odluke, tužbom se osnovano pobija osporeno drugostepeno rješenje kao nezakonito sa razloga iz člana 10. stav 1. tačka 1. i 3. preuzetog Zakona o upravnim sporovima, pa ga je ovaj sud uvažavanjem tužbe primjenom člana 39. stav 2. i 42. stav 2. istog zakona poništio u pobijanom dijelu, a u ostalom dijelu ostavio neizmijenjenim, odlučivši kao u izreci.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-147/97 od 1.10.1997. godine)

74.

Član 40. Zakona o privremenim mjerama o porezu na promet proizvoda i usluga

Članovi 1. i 4. Uredbe o privremenom uređivanju poreza na promet proizvoda i usluga

Član 32. stav 1. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga

Odluka o visini kamatne stope na iznos poreza na promet proizvoda i usluga koji nije plaćen u propisanom roku

PO PITANJU OBRAČUNA I NAPLATE ZATEZNE KAMATE NA IZNOS POREZA NA PROMET PROIZVODA I USLUGA KOJI NIJE PLAĆEN U PROPISANOM ROKU, PRIMJENJUJU SE POSEBNI ZAKONI I PODZAKONSKI AKTI DONESENI U NJIHOVOM IZVRŠENJU, KOJI REGULIŠU TU OBLAST, KAO SPECIJALNI ZAKONI (LEX SPECIALIS) U ODNOSU NA OPŠTE ZAKONE I PODZAKONSKE PROPISE DONESENE U NJIHOVOM IZVRŠENJU, KOJIMA SE REGULIŠE OBAVEZA PLAĆANJA ZATEZNIH KAMATA NA DOSPJELA NOVČANA POTRAŽIVANJA IZ OBLIGACIONO PRAVNIH ODNOSA U KOJA SPADAJU I NOVČANA POTRAŽIVANJA IZ UGOVORA U PRIVREDI, RADI ČEGA PORESKI OBVEZNIK NE MOŽE ZAHTIJEVATI DA MU SE PRIMJENOM OPŠTIH ZAKONA UTVRDI MANJI IZNOS ZATEZNE KAMATE NA NEBLAGOVREMENO PLAĆENI POREZ NA PROMET.

Iz obrazloženja:

Tužilac tužbom posebno prigovara načinu obračuna zatezne kamate i mogućnosti primjene Odluke o visini kamate, kako na iznos poreza na promet proizvoda i usluga obračunat u DEM, tako i na kamate obračunate u BHD, za koje tvrdi da su takođe, kao što to smatra i za porez obračunat u BHD, trebale biti obračunate u DEM, jer je svu robu nabavio u DEM, a obje ove kamate da bi trebalo obračunati u DEM i to po stopi, koju za tu valutu poslovna banka u mjestu plaćanja obračunava i isplaćuje na štedne uloge "po viđenju". Oba ova prigovora su neosnovana jer se navedeni pravni stav i da je zaista takav, ne može primijeniti u slučaju kada je u pitanju zatezna kamata na porez na promet koji nije plaćen u zakonskom roku. Naime, prema usvojenom zaključku ovog suda od 25.6.1997. godine u slučaju kada se radi o zakašnjenju u ispunjenju novčane obaveze zasnovane na građansko-pravnom odnosu i ugovorima u privredi, koji su uređeni preuzetim Zakonom o obligacionim odnosima, povjericima potraživanja iz ovih oblasti izraženim u DEM ili drugoj konvertibilnoj valuti, kao i u BHD ili kunama, ako je ugovoreno ispunjenje po valutnoj klauzuli, a primjenjuje se domaće pravo, zatezna kamata se obračunava po stopi, kao i na potraživanja izražena u domaćoj valuti i to za potraživanja od dužnika sa područja na kojem je domaće platežno sredstvo BHD počev od 1.4.1996. godine, a za potraživanja od dužnika sa područja na kome je domaće platežno sredstvo kuna od 30.5.1994. godine. Do tada zatezna kamata na ova potraživanja se plaća po stopi koju na štedne uloge po viđenju odnosno strane valute plaćaju komercijalne banke u prebivalištu, odnosno sjedištu povjerioca. Na ova potraživanja iz ugovora u privredi počev od 1.10.1996. godine povjericima pripada zatezna kamata po odredbama Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96). Iz sadržaja ovog zaključka proizilazi da i u slučaju kada

se radi o potraživanjima iz građansko-pravnih odnosa i ugovora u privredi izraženim u DEM samo do 30.5.1994. godine zatezna kamata na ta potraživanja se plaća po stopi koju na štedne uloge po viđenju određuje strane valute, plaćaju komercijalne banke u prebivalištu, odnosno sjedištu povjerioca.

U ovoj upravnoj stvari, međutim, radi se o porezu na promet proizvoda i usluga, koji je uređen posebnim zakonom (Zakon o privremenim mjerama o p/p proizvoda i usluga "Službeni list SFRJ", broj 4/91, od 10.2.1995. godine, a poslije tog datuma Zakon o p/p proizvoda i usluga "Službeni list RBiH", br. 5/95 i 9/95) koji na poseban način reguliše pitanja iz ove oblasti, pa tako i pitanja zatezne kamate na iznos poreza na promet proizvoda i usluga koji nije plaćen u zakonskom roku, a koji, u članu 40. (prvi zakon), a u članu 32. (drugi zakon) ovlašćuje Vladu RBiH da svojom odlukom utvrdi visinu zatezne kamate. Ovi propisi su, dakle, lex specialis u odnosu na preuzeti Zakon o obligacionim odnosima i Zakon ovisini stope zatezne kamate, na osnovu kojih je donesen i citirani Zaključak ovog suda i kojim je propisan obračun kamate godišnje, odnosno u kraćem vremenskom periodu. Kada je u pitanju zatezna kamata na iznos poreza na promet proizvoda i usluga koji nije plaćen u zakonskom roku plaća se dnevna kamata tj. za svaki dan zakašnjenja po stopi određenoj Odlukama o visini kamatne stope na iznos p/p proizvoda i usluga koji nije plaćen u propisanom roku ("Službeni list RBiH", br. 11/93 i 11/95) i u dinarskom iznosu. Tužiocu je samo porez na promet nafte obračunat u DEM, kao i zatezna kamata na iznos obračunatog poreza, što je u skladu sa odredbama Zakona o uvozu, carini i porezu na promet pri uvozu određenih proizvoda ("Službeni list RBiH", broj 15/94), a zatim uz primjenu tog zakona, kao i Odluka o visini zatezne kamate utvrđena visina, koju je tužilac dužan platiti.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-11/96 od 25.9.1997. godine)

75.

Član 210. stav 1. tačka 7. Zakona o prostornom uređenju

INSPEKCIJSKA MJERA RUŠENJA BESPRAVNO IZGRAĐENE GRAĐEVINE ILI NJENIH DJELOVA, ZA KOJE SE NE MOŽE PRIBAVITI ODOBRENJE NI U NAKNADNOM ROKU OD 60 DANA, ODNOSI SE NA SVE INVESTITORE OBJEKTA BEZ OBZIRA NA VELIČINU NJIHOVIH SUVLASNIČKIH DJELOVA I DA LI SU SVI, ILI SAMO JEDAN OD NJIH, UČESTVOVALI U IZVOĐENJU BESPRAVNE IZGRADNJE.

Iz obrazloženja:

Tužilac je tužbom osporio zakonitost ovog rješenja tuženog iz svih razloga predviđenih u

članu 10. stav 1. sada preuzetog Zakona o upravnim sporovima. Tužbeni prigovori svode

se na tvrdnju da je investitor B. B., a ne tužilac, bez saglasnosti nadležnog organa i mimo projekta, proširio i nadzidao neke prostorije na spratu objekta, pa se zbog toga, kao i s obzirom na činjenicu da je B.B. suvlasnik objekta sa 5/6 dijela, a tužilac samo sa 1/6 dijela, nije mogla i tužiocu narediti obaveza rušenja bespravno izgrađenog dijela objekta, nego samo B. B. Ovo pogotovo što je pred Višim sudom u S. obustavljen privredno-kazneni postupak protiv tužioca, kao pravnog lica, i B. I. kao odgovornog lica, u dokaz čega prilaže rješenje Višeg suda u S. Predložio je, stoga, da se tužba uvaži i osporeno rješenje poništi.

Prema odredbama člana 210. stav 1. tačka 7. Zakona o prostornom uređenju ("Službeni list SRBiH", br. 9/87, 12/87, 23/88, 24/89, 10/90, 15/90, 14/91) u vršenju inspekcijskog nadzora inspektor ima pravo i dužnost da naredi rušenje građevine ili njenih dijelova i uspostavljanje prvobitnog stanja na teret investitora, ako utvrdi da su građenje, odnosno radovi izvršeni ili se vrše bez odobrenja ili suprotno datom odobrenju, a odobrenje za građenje se ne može pribaviti ni u naknadnom roku od šezdeset dana.

Organi uprave su utvrdili da je prvi sprat poslovnog objekta na uglu Ul. Aščiluk i Bazarđiluk u S., čiji je investitor tužilac, izgrađen bez odobrenja za građenje, odnosno suprotno datom odobrenju, a uvidom u pravosnažno rješenje prvostepenog organa broj: 07/4-361-

87/90 od 4.10.1990. godine, da investitori nisu u mogućnosti pribaviti odobrenje za građenje ni u naknadnom roku, kojim bi se legalizovali izvedeni radovi na prvom spratu navedenog objekta, pa su pravilnom primjenom materijalnog prava - navedenih odredaba Zakona o prostornom uređenju, naredili investitorima - tužiocu i B. B., da u određenom roku poruše dio objekta, koji je izgrađen bez odobrenja za građenje, odnosno suprotno datom odobrenju. Ova obaveza je pravilno naređena i tužiocu, neovisno od toga da li je i on, ili samo B. B., izveo ove radove i koliki je njegov suvlasnički dio u toj zgradi, jer se takva obaveza, kao što to proizilazi iz odredaba člana 210. Zakona o prostornom uređenju, naređuje investitoru, a iz rješenja Opštinskog sekretarijata za urbanizam i stambeno-komunalne poslove Opštine Stari Grad S. br. 07/4-361-176/89-KD od 18.10.1989. godine, koje je tužilac priložio uz tužbu, proizilazi da je investitor navedenog objekta tužilac na koga glasi i odobrenje za građenje.

Za rješenje ovog spora nije odlučno ni to što je kod Višeg suda u S. obustavljen privredno-kazneni postupak protiv tužioca i njegovog odgovornog lica (do obustave ovog postupka je došlo zbog odustanka javnog tužioca od optužnog prijedloga), nego je odlučno da je tužilac investitor radova na izgradnji i rekonstrukciji objekta, za koje radove nije pribavljeno odobrenje za građenje.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-423/92 od 18.6.1997. godine)

76.

Članovi 5. stav 2, 9. stav 1, 11. stavovi 1. i 2, 25. i 26. Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti

NAKON PROGLAŠENJA NEKRETNINA SA PRIPADAJUĆIM POKRETNIM STVARIMA U SVOJINI GRAĐANA PRIVREMENO NAPUŠTENIM I NJIHOVOG STAVLJANJA POD UPRAVU OPŠTINE, NE MOŽE SE KASNIJIM ZAKLJUČENJEM UGOVORA IZMEĐU VLASNIKA I TREĆEG LICA PROMIJENITI NJIHOV PRAVNI STATUS PRIVREMENO NAPUŠTENIH NEKRETNINA, SVE DOK VLASNIK PO POVRATKU NA PODRUČJE OPŠTINE GDJE SE ISTE NALAZE NE ISHODUJE NJIHOV POVRATAK U POSJED

Iz obrazloženja:

Prema odredbama člana 5. Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana ("Službeni list RBiH", br. 11/93 i 13/94) nekretnine se smatraju privremeno napuštenim u smislu tog zakona, ako su ih vlasnici, kao i članovi njihovih porodičnih domaćinstava, napustili ili privremeno prestali koristiti nakon 30. aprila 1991. godine, s tim da se ne smatraju napuštenim one nekretnine koje treća lica koriste na osnovu valjanog ugovora zaključenog sa vlasnikom. Ako su ispunjeni ovi uslovi, nadležni organ donosi rješenje o proglašenju nekretnina privremeno napuštenim i njihovom stavljanju

pod upravu opštine, a smatra se da su nekretnine pod upravom opštine od dana kada je izvršen popis i određene mjere obezbjeđenja nekretnina i pokretnih stvari koje im pripadaju (član 11. stav 1. i 2. u vezi sa članom 9. stav 1. navedenog zakona).

Organi uprave su utvrdili da je vlasnik predmetne nekretnine - poslovnog prostora u Ul. Rade Končara broj: 14. u S., Z.V., koji ga je napustio početkom rata, dakle nakon 30.4.1991. godine, a da tužilac K.M., koji je taj poslovni prostor koristio po ugovoru o zakupu s vlasnikom, ne posjeduje valjan ugo-

vor, jer je ugovor o zakupu zaključen dana 1.5.1991. godine na određeno vrijeme od dvije godine, istekao, pri čemu ne prihvataju tvrdnju tužioca, potkrijepljenu izjavom vlasnika Z.V., da je taj ugovor produžen do 1.10.1995. godine jer je ta izjava data tek pošto je navedena nekretnina već bila proglašena napuštenom, a nakon što su se za to stekli i zakonski uslovi.

Sud nalazi da su organi uprave pravilno i potpuno utvrdili sve odlučne činjenice i da su na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno primjenili materijalno-pravne propise - navedene odredbe Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana. Naime, za pravilno rješenje ove upravne stvari bilo je odlučno utvrditi da li je vlasnik predmetne nekretnine (poslovnog prostora), kao i članovi njegovog porodičnog domaćinstva, napustio ili privremeno prestao koristiti taj poslovni prostor nakon 30.4.1991. godine, te da li tužilac taj poslovni prostor koristi na osnovu valjanog ugovora zaključenog sa vlasnikom. Prva odlučna činjenica je utvrđena, onako kako je to već naprijed navedeno, i tu činjenicu tužilac i ne osporava, dok drugu činjenicu, utvrđenu od organa uprave, tužilac osporava prigovarajući njenoj pravilnosti i ukazujući na kontradiktornost u osporenom rješenju tuženog, kao i na, navodnu, nenadležnost organa uprave da cijeni valjanost ugovora o zakupu, što sud smatra neosnovanim. Ugovor o zakupu poslovnih prostorija zaključen dana 17.4.1991. godine između vlasnika, kao zakupodavca i tužioca, kao zakupca, kako to proizilazi iz tačke 3. ugovora, bio je zaključen na određeno vrijeme od dvije godine, računajući od 1.5.1991. godine, pa je ovaj ugovor istekao 1.5.1993. godine tj. sedam mjeseci prije donošenja prvostepenog rješenja da se predmetni poslovni prostor smatra privremeno napuštenim i stavlja pod upravu opštine. Istina, tuženi je u osporenom rješenju cijenio i pismenu izjavu vlasnika Z.V. od 13.9.1994. godine - da se ovaj ugovor o zakupu produžava do 1.10.1995. godine-, te zaključio da ova izjava nema uticaja na rješenje ovog spora, jer je u vrijeme davanja iste ugovor već prestao da važi, odnosno i automatski je raskinut po ugovoru od 17.4.1991. godine onda kada je tužilac promijenio djelatnost (član 7. i 8. tog ugovora), budući da je tužilac u devetom mjesecu 1993. godine u predmetnom poslovnom prostoru, umjesto ugostiteljske, počeo obavljati trgovačku djelatnost. Prihvatajući ove razloge tuženog, koji, suprotno tužbenim navodima, nisu u kontradikciji s dispozitivom osporenog rješenja, sud dodaje i to da ugovor o zakupu poslovnih zgrada i prosto-

rija, u skladu sa odredbama člana 11. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija i njegove izmjene, mora biti sačinjen u pismenom obliku i sadržavati naročito one elemente koje navodi član 10. tog zakona, među kojima i potpise ugovornih strana, a sve to ne samo da ne sadržava pismena izjava vlasnika od 13.9.1994. godine, koju je potpisao samo vlasnik-zakupodavac, a ne i tužilac-zakupac, nego je ova izjava data nakon 30.4.1991. godine pa čak i godinu i pet mjeseci nakon što je tužiocu već bio prestao zakupni odnos i kada su već odavno bili ispunjeni uslovi za stavljanje privremeno napuštenih nekretnina pod upravu opštine predviđeni u odredbama Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana koje su na početku citirane, a u to vrijeme tužilac nije posjedovao valjan ugovor zaključen sa vlasnikom.

Pravilnim tumačenjem cijelog člana 5. navedenog zakona mora se zaključiti da se nekretnine, koje su vlasnici, kao i članovi njihovih porodičnih domaćinstava napustili ili privremeno prestali koristiti nakon 30.4.1991. godine ne smatraju napuštenim samo onda ako ih treća lica koriste na osnovu valjanog ugovora zaključenog sa vlasnikom do tog datuma, jer treće lice ne može imati veća prava od vlasnika, pa kad se nekretnine koje je vlasnik napustio nakon 30.4.1991. godine po Zakonu smatraju privremeno napuštenim i stavlja pod upravu opštine, ne može vlasnik kasnijim ugovorom (nakon 30.4.1991. godine), kojim bi dozvolio njihovo korišćenje trećem licu, izmijeniti status tih nekretnina u smislu da se zaključenjem takvog ugovora, pa makar bio i pravno valjan sa aspekta forme i sadržaja, te iste nekretnine više ne smatraju napuštenim. Smisao i svrha stava 2. člana 5. navedenog zakona je da se zaštite treća lica koja legalno koriste nekretnine i nakon što ih je vlasnik napustio ili privremeno prestao koristiti, a ne da se naknadnim zaključenjem ugovora mijenja status privremeno napuštenih nekretnina utvrđen zbog postojanja uslova iz stava 1. člana 5. citiranog zakona. Sve navedene činjenice, pa i nepostojanje takvog ugovora, a u vezi s tim i utvrđenje pravne valjanosti ugovora o zakupu koji je tužilac prezentirao organima uprave, upravni organi su morali utvrditi i cijiniti jer ih na to obavezuje odredba stava 2. člana 5. navedenog zakona, a ovlašćuju i odredbe člana 144. stav 1. i 2. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku, pa nisu osnovani tužbeni prigovori da su organi uprave odlučivali o pitanju koje spada u sudsku nadležnost i da su time povrijedili zakon.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-16/95 od 8.10.1997. godine)

77.

Član 15. Zakona o samostalnom privređivanju

Tačke 6. i 10. Naredbe o otvaranju i ukidanju računa kod Zavoda za platni promet Republike Bosne i Hercegovine

SAMOSTALNI PRIVREDNICI KAO UČESNICI U PLATNOM PROMETU OBAVEZNI SU OTVORITI ŽIRO RAČUN KOD ZAVODA ZA PLATNI PROMET, NA KOME ĆE SE VODITI NOVČANA SREDSTVA KOJA OSTVARUJU (DINARSKA I DEVIZNA), NJIMA RASPOLAŽU I VRŠE PLAĆANJA, ZA SVAKU DOZVOLJENU PRIVREDNU I DRUGU DJELATNOST POSEBNO.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju organi uprave su utvrdili da je Finansijska policija u postupku inspeksijskog nadzora našla da se račun broj: 12240-685-32980 odnosi na pekarsku a ne ugostiteljsku radnju tužitelja, da tužitelj na dan inspeksijske kontrole nije imao otvoren ni dinarski, ni devizni račun za svoju ugostiteljsku radnju SUR "Balkan" u G. u kojoj vrši promet roba i usluga, već da je vršen platni promet ugostiteljske radnje preko žiro računa pekarske radnje tužitelja.

Prema odredbi tačke 10. Naredbe o otvaranju i ukidanju računa kod Zavoda za platni promet Republike Bosne i Hercegovine ("Službeni list RBiH", broj 26/95) uz zahtjev za otvaranje računa samostalnih privrednika potrebno je priložiti, između ostalog, i rješenje o dozvoljenom obavljanju djelatnosti. Iz navedenog propisa proizilazi da vlasnik više radnji u kojima obavlja različite djelatnosti mora imati otvoren žiro račun za svaku djelatnost posebno (za svaku radnju). Ovo

stoga što za svaku radnju samostalni privrednik mora pribaviti rješenje o obavljanju dozvoljene djelatnosti (član 15. Zakona o samostalnom privređivanju), pa je otuda i za predmetnu ugostiteljsku radnju morao pribaviti posebno rješenje, kao i za pekarsku radnju. Otuda, dvije ili više radnji, vlasništvo istog lica, ne mogu obavljati poslovanje preko jednog zajedničkog računa, kakav je slučaj kod tužitelja, koji je vršio platni promet ugostiteljske radnje preko žiro računa svoje pekarske radnje, već je tužitelj bio dužan da za samostalnu ugostiteljsku radnju "Balkan" u G. otvori žiro račun kod Zavoda za platni promet i da preko tog računa obavlja poslovanje.

Neosnovano tužitelj smatra da je na propisan način vršio poslovanje ugostiteljske radnje preko žiro računa svoje pekarske radnje, jer je poslovanje ugostiteljske radnje trebalo vršiti preko žiro računa te radnje, a na osnovu naprijed citiranog propisa.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-16/96 od 17.9.1997.godine)

78.

Članovi 28. i 29. Zakona o samostalnom privređivanju

SMANJENJE OBIMA POSLOVANJA U JEDNOM PERIODU GODINE NE SPADA U ZAKONOM PREDVIĐENE "OPRAVDANE SLUČAJEVE" ZBOG KOJIH SAMOSTALNI PRIVREDNIK MOŽE PRIVREMENO PRESTATI SA OBAVLJANJEM PRIVREDNIH I DRUGIH DJELATNOSTI, ODNOSNO POVJERITI NJIHOVO OBAVLJANJE JEDNOM OD ZAPOSLENIH RADNIKA.

Iz obrazloženja:

Polazeći od odredaba čl. 28. i 29. Zakona o samostalnom privređivanju ("Službeni list SRBiH", br. 26/89 i 29/90), kojim je propisano da samostalni privrednik može privremeno prestati sa obavljanjem djelatnosti za vrijeme sprječivosti za rad, zbog bolesti ili vršenja vojne obaveze, kao i u drugim opravdanim slučajevima i razloga zbog kojih tužilac traži privremeno odjavlivanje svoje djelatnosti (slab promet u zimskom periodu), organi uprave su pravilno zaključili da ne postoje zakonski razlozi iz kojih bi bila moguća privremena odjava tužiočeve djelatnosti, te pravilno primijenili materijalno pravo - navedene zakonske odredbe, kada su

konačno u upravnom postupku odbili tužiočev zahtjev. I po ocjeni suda, razlog koji tužilac navodi u zahtjevu, a koji je ponovio i u žalbi, a i sada u tužbi, ne predstavlja opravdan slučaj koji, pored razloga navedenih u čl. 28. i 29. pomenutog zakona, može biti razlog za privremeni prestanak obavljanja djelatnosti, jer nije bila svrha zakonske regulative o privremenom prestanku obavljanja djelatnosti okolnost da u jednom periodu u godini dolazi do smanjenja obima poslovanja kod pojedinih lica koja se bave određenom poslovnom djelatnošću, pa da bi se za taj period mogla privremeno odjaviti djelatnost.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-377/92 od 4.6.1997. godine)

79.

Članovi 22. stav 3. i 30. stav 3. Zakona o stambenim odnosima

Članovi 208. stav 5. i 231. stavovi 1. i 2. Zakona o opštem upravnom postupku

PRAVNI POLOŽAJ NEZAKONITO USELJENOG LICA I LICA KOJE JE STANOVALO U STANU PO ODOBRENJU NOSIOCA STANARSKOG PRAVA I NASTAVILO DA STAN KORISTI POSLIJE NJEGOVE SMRTI IAKO NA TO NEMA PRAVO, NIJE POTPUNO ISTI, PA ŽALBA PRVOG PROTIV RJEŠENJA O ISELJENJU NE ZADRŽAVA NJEGOVO IZVRŠENJE (ŠTO TREBA NAVESTI U DISPOZITIVU), A ŽALBA DRUGOG ZADRŽAVA IZVRŠENJE RJEŠENJA, ŠTO NE TREBA NAVODITI U DISPOZITIVU.

Iz obrazloženja:

Organi uprave su utvrdili da je nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu do svoje smrti bio B. H., tužiteljčin svekar, da je tužiteljica u to vrijeme bila u braku i sa mužem i djecom živjela u stanu u Ul. Trg X Krajiške broj 5, u S., na kojem je nosilac stanarskog prava njen suprug. Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, organi uprave su pravilno zaključili da tužiteljica nije bila član porodičnog domaćinstva svog svekra u smislu odredaba člana 6. stav 2. Zakona o stambenim odnosima i da joj ne pripada pravo da nakon njegove smrti nastavi da trajno i nesmetano koristi stan, pa su odbili njen zahtjev za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korišćenju stana, a usvojili zahtjev davaoca tog stana na korišćenje i naložili tužiteljici da iseli iz stana i preda ga u posjed davaocu stana, pri čemu su se pravilno pozvali na odredbe člana 21. stav 2. u vezi sa članom 6. stav 2. i članom 22. stav 3. Zakona o stambenim odnosima.

Pogriješili su, međutim, organi uprave kada su odredili da žalba ne zadržava izvršenje rješenja, na šta se u tužbi osnovano ukazuje. Prema odredbama člana 231. stav 1. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku - ZUP, žalba ima odgovodno (suspenzivno) dejstvo, pa se rješenje ne može izvršiti u toku roka za žalbu i sve dok se rješenje doneseno po žalbi ne dostavi stranci. Ovo je pravilo, a moguća odstupanja propisana su u stavu 2. tog člana kada se rješenje može izvršiti u žalbenom roku kao i pošto je žalba izjavljena, a odnose se na slučaj kad je to zakonom predviđeno, zatim kada se radi o preduzimanju hitnih mjera

(član 141. tačka 4. ZUP-a), te kada bi uslijed neprovođenja izvršenja kojoj od stranaka bila nanesena nenadoknadiiva šteta, s tim što se u tom slučaju može tražiti odgovarajuće opezbjeđenje od strane u čijem se interesu sprovođi izvršenje i time usloviti izvršenje.

U ovom slučaju nije postojao ni jedan od navedenih uslova da bi se moglo odlučiti da žalba ne zadržava izvršenje rješenja. Organi uprave su tako odlučili, jer su popirmili da se radi i o primjeni člana 30. Zakona o stambenim odnosima (u stavu 3. tog člana propisano je da žalba ne zadržava izvršenje rješenja), što je pogrešno, jer član 30. pretpostavlja nezakonito useljenje u stan u društvenoj svojini (ili u zajedničke prostorije u zgradi), a u ovom slučaju se ne radi o takvom useljenju, nego o zadržavanju stana i nakon smrti nosioca stanarskog prava, a koji je tužiteljica koristila i za njegovog života i uz njegovu saglasnost, mada ne kao član njegovog porodičnog domaćinstva, dakle radi se o licu iz člana 22. stav 3. Zakona o stambenim odnosima, po kojem propisu je, kako to proizilazi iz osporenog rješenja, davalac stana na korišćenje i podnio zahtjev za njeno iseljenje i predaju u posjed stana, a odredbama ovog člana nije propisano da žalba ne zadržava izvršenje rješenja. Kako, dakle, Zakonom o stambenim odnosima za ovakve slučajeve to nije određeno, moraju se primjeniti odredbe člana 231. stav 1. preuzetog ZUP-a da žalba zadržava izvršenje rješenja (što se ne unosi u dispozitiv, jer prema odredbama člana 208. stav 5. ZUP-a samo onda kada je propisano da žalba ne odlaže izvršenje rješenja, to mora biti navedeno u dispozitivu).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: U-393/92 od 4.6.1997. godine)

80.

Član 97. stav 1. Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca

PETOGODIŠNJI ZAKONSKI ROK ZA PODNOŠENJE ZAHTEJVA ZA PRIZNANJE STATUSA MIRDOPPSKOG VOJNOG INVALIDA PO OSNOVU OŠTEĆENJA ORGANIZMA NASTALOG USLIJED BOLESTI NE MOŽE SE PRODUŽAVATI BEZ OBZIRA ŠTO NA STRANI NJEGOVOG PODNOSIOCA POSTOJE OPRAVDANI RAZLOZI ZA PROPUŠTANJE TOG ROKA.

RADI SE O MATERIJALNO PRAVNOM PREKLUZIVNOM ZAKONSKOM ROKU ČIJIM PROPUŠTANJEM STRANKA GUBI PRAVO, PA PODNESENI ZAHTJEV PO PROTEKU ROKA TREBA ODBITI, A NE ODBACITI.

Iz obrazloženja:

Protiv osporenog rješenja tuženog tužilac je tužbom pokrenuo upravno-sudski spor. Tužbeni navodi tužioca svode se na iznošenje razloga zbog kojih on nije bio u mogućnosti da u zakonskom roku podnese zahtjev za priznavanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida, nego tek 11.2.1991. godine. Smatra da se radi o opravdanim razlozima, koji se trebaju uvažiti. Predložio je da se tužba uvaži i osporeno rješenje poništi.

Prema odredbi člana 97. stav 1. preuzetog Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca - prečišćeni tekst ("Službeni list SFRJ", br. 31/86, 44/89, 87/89, 20/90, 42/90) zahtjev za priznavanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida po osnovu oštećenja organizma nastalog uslijed bolesti zadobijene pod okolnostima iz člana 12. stav 1. do 3. tog zakona (među koje okolnosti spada i bolest, koja je neposredna posljedica vršenja obavezne ili dobrovoljne vojne službe u oružanim snagama, ako je zbog toga nastupilo oštećenje organizma najmanje za 60%) može se podnijeti odmah po otpuštanju iz oružanih snaga, a najkasnije u roku od pet godina od dana otpuštanja. Radi se, dakle, o zakonskom roku prekluzivne prirode, čijim protekom stranka gubi pravo podnošenja zahtjeva radi ostvarenja određenog materijalnog prava, a ovakvi rokovi se ne mogu produžavati niti mijenjati iz bilo kojih razloga.

Organi uprave su utvrdili da je tužilac otpušten iz bivše JNA 1963. godine, a da je

zahtjev za priznavanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida podnio 11.2.1991. godine, dakle po proteku roka od pet godina, pa su, i to prvostepeni organi odbio, a tuženi odbacio tužiočev zahtjev za priznavanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida.

Pravilno je prvostepeni organ zahtjev tužioca odbio jer je protekom roka izgubio pravo da traži ostvarenje navedenog prava, a pogrešno drugostepeni organ nakon odbijanja žalbe izmijenio prvostepeno rješenje tako što je njegov zahtjev odbacio jer zahtjev treba odbiti kada podnosilac izgubi pravo da traži neko pravo za koje smatra da mu pripada. Ovim, međutim, nije povrijeđen zakon na štetu tužioca, jer je u oba slučaja njegov zahtjev negativno riješen, pa sud nije zbog toga poništio niti mijenjao osporeno rješenje.

Sud nalazi da je osporeno rješenje, čiju zakonitost ocjenjuje, u skladu sa zakonom navedenim odredbama člana 97. stav 1. preuzetog Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca. S obzirom na to, a kako se odlučna činjenica - vrijeme otpuštanja iz oružanih snaga i vrijeme podnošenja zahtjeva za priznavanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida ni u tužbi ne samo ne osporava, nego se i izričito priznaje tačnost utvrđenja ove činjenice od strane organa uprave, te kako se zakonski rokovi ne mogu produživati bez obzira na razloge koje tužilac u tužbi navodi, sud smatra da nije povrijeđen zakon na štetu tužioca, kada je njegov zahtjev konačnim rješenjem odbačen.

(Presude Vrhovnog suda FBiH, broj: U-330/92 od 7.5.1997. godine i broj: U-418/92 od 18.6.1997. godine)

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

KRIVIČNO PRAVO

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka

- nerazumljivost izreke 6
- obavezno unošenje u izreku vremena izvršenja krivičnog djela 7

Činjenično i pravno pitanje

- činjenični zaključak 9

Pouka o pravnom lijeku

- pogrešna pouka o pravnom lijeku 10

Primjena strožeg zakona

- posebna svojstva učinioca djela 8
- posebne okolnosti izvršenja djela 8

Rješenje o sprovođenju istrage

- ispitivanje osnovane sumnje izvršenja krivičnog djela 4

Troškovi krivičnog postupka

- troškovi postupka pred drugostepenim sudom 3

Ubistvo

- ubistvo iz bezobzirne osvete 1

Uračunljivost

- pravni zaključak 2

Žalba

- žalba optuženog 5

PREKRŠAJNO I PRIJESTUPNO PRAVO

- carinski prekršaj 11
- prekršajna kazna 12

- nadležnost kantonalnog suda 13

GRADANSKO I PRIVREDNO PRAVO

Anatocizam

- primjena kod kreditnog poslovanja banaka 43

Avans

- zastara potraživanja vraćanja 37

Bankarska garancija

- rok važenja - neovisnost od ugovora o izdavanju garancije 47

Bankarski kredit

- i zabrana anatocizma 43

Cijena

- ne može se jednostrano mjenjati 45

Devize

- nepunovažnost ugovora ako neovlaštena banka 31

Dokazivanje

- putem izvoda iz kartice dugovanja 19
- teret dokaza da nije pružena komunalna usluga na korisniku 48

Dosjelost

- tabularna, kada postoji 25

Dostavljanje

- i uticaj na zakonsku presumpciju povlačenja tužbe 21

Društvena pravna osoba

- gubitak prava na zahtjev za vraćanje stvari 24

Forma

- ugovora o prodaji nekretnine iz društvenog vlasništva 27

Jus retentionis

- kada ne postoji 38

Indosiranje mjenice

- ne prestaje dug indosanta prijenosom mjenice 50

Isprave

- dokazna snaga kartice dugovanja 19

Kamata

- stopa ugovorne kamate 42
- ugovorna - visina stope 41

Komercijalni direktor

- može biti punomoćnik po zaposlenju 30

Komunalna usluga

- obveznik cijene zakupac 48

Konvalidacija

- ispunjenjem - nije sada moguća kod ugovora o prometu nekretnina 28

Mjenica

- indosiranjem na povjerioca ne prestaje dug iz osnovnog posla 50

Monetarni nominalizam

- i konverzija u BHD 40

Nadležnost suda

- nenadležan da odlučuje o naknadi za korištenje privremeno oduzetih sredstava za potrebe odbrane 14
- ne postoji kada se zahtjeva ispražnjenje poslovne prostorije korištene bez ugovora o zakupu 15

Naknada štete

- ne postoji zbog isplate duga u konvertovanoj valuti 40

Novac

- dosuda tražbine iskazane u Yu dinarima 16
- isplata nakon konverzije u BHD 40

Obavezno osiguranje od autoodgovornosti

- kod ocjene visine obaveze osiguravača zbira se limit osiguranja i za motorno i za priključno vozilo 49

Otkaz

- ugovora o korištenju stana zbog nekorisćenja 54

Parnični troškovi

- revizija na rješenje o troškovima nije dozvoljena 20

Poduzeće

- sastav upravnog odbora, ako mješoviti kapital 23

Poslovna prostorija

- predaja u posjed zakupcu nakon isteka vremena trajanja zakupa 29
- sudovi nisu nadležni za ispražnjenje kada se koristi bez ugovora o zakupu 15

Povraćaj u predašnje stanje

- kada se ne može odbiti 17

Pravo zadržavanja

- kada ne postoji 38

Presuda

- ako zahtjevana isplata u Yu dinarima 16

Prethodno pitanje

- i dozvoljenost protivtužbe 18

Preuzimanje ispunjenja

- preuzimalac je dužan ispuniti obaveze vjerovniku, a ne prenositelju obveze 44

Prijeboj potraživanja

- i prestanak toka zatezne kamate 39

Prinudno poravnanje

- dještvo prema neprijavljenoj tražbini 22

Promet nekretnina

- forma kod otuđenja iz društvenog vlasništva 27
- forma ugovora između pravnih osoba 28

Protivtužba

- dozvoljena o prethodnom pitanju da li je tužitelj nosilac stanarskog prava 18

Punomoćnik po zaposlenju

- je i komercijalni direktor 30

Radni odnos

- na određeno vrijeme ne može prerasti u radni odnos na neodređeno vrijeme 55

Raskid ugovora

- zbog neispunjenja - potpuna restitucija datog 33

Revizija

- nije dozvoljena protiv rješenja o parničnim troškovima 20

Rok

- prekluzivni, za poništenje ugovora o korištenju stana 32
- prekluzivni, za vraćanje stvari ranije društvene pravne osobe 24
- zastare potraživanja vraćanja avansa 37

Stambeni odnosi

- odlučne činjenice za spor o iselenju korisnika stana 53
- otkaz zbog nekorištenja stana može se usvojiti i kada se uslovi ispune do zaključenja glavne rasprave 54
- poništenje ugovora o korištenju stana zbog nesaglasnosti sa pravilnikom o stambenim odnosima 32
- prestanak stanarskog prava nakon poništenja odluke o dodjeli stana 51
- protivtužba u sporu za iselenje korisnika stana 18
- status bračnog druga koji nije uselio u stan drugog supružnika 52

Stečaj

- neprijavljena tražbina ako zaključeno prinudno poravnanje 22

Sticanje bez osnova

- nema prema trećem kome kupac ustupio robu 36

Tabularna dosjelost

- kada postoji 25

Tužba

- dosuda u slučaju da se zahtjeva isplata u Yu dinarima 16
- smatra se povučenom usljed dva izostanka i kada nije ostavljen rok od 8. dana za pripremu 21

Ugovor

- forma kod prometa nekretnina 28
- ne prestaje zbog nemogućnosti ispunjenja ako nastupila u skrivljenoj docnji 35
- nepunovažan ako ovlaštenja zastupnika preduzeća ograničena upisom u sudski registar 26
- o prodaji nekretnine iz društvenog vlasništva 27
- prestanak zbog nemogućnosti ispunjenja 34
- raskid zbog neispunjenja - restitucija 33

Ugovorna kamata

- utvrđivanje visine stope 41, 42

Ugovor o građenju

- aktivna legitimacija kooperanata izvođača radova 46

Ugovor o prodaji

- ne može se ugovoriti pravo na jednostranu izmjenu cijene 45

Zakup poslovne prostorije

- podnošenje tužbe za predaju u posjed zakupcu nakon isteka roka zakupa 29

Zastara potraživanja

- kod vraćanja avansa 37

Zemljišne knjige

- zahtjev za brisanje uknjižbe 25

UPRavno PRAVO

Carina

- kada carinski obveznik ne može tražiti povrat carine pozivom na novi dokaz 69
- raseljeno lice ne spada u krug lica koja su oslobođena plaćanja carine na uvezenu robu 69

Eksproprijacija

- u kojim slučajevima se pravosnažno rješenje o eksproprijaciji ne može poništiti 70
- do kojeg momenta se može istaći prigovor da dio ekspropisane nepokretnosti nije trebalo ekspropisati 70

Izuzetno materijalno obezbjeđenje

- djedu poginulog pripadnika oružanih snaga ne pripada pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje 71

Inspeksijske mjere

- inspeksijska mjera rušenja građevine odnosi se na sve investitore bez obzira na veličinu njihovih suvlasničkih djelova i da li su svi učestvovali u izvođenju bespravne izgradnje 75

Nadzidiivanje zgrada i pretvaranje zajedničkih prostorija u stanove

- razlike između prava na nadzidiivanje i prava na dobijanje urbanističke saglasnosti 72
- nemogućnost isticanja prigovora o neispunjavanju uslova za sticanje prava na nadzidiivanje u postupku izdavanja urbanističke saglasnosti 72

Porez na promet proizvoda i usluga

- u kojim slučajevima su poreski obveznici oslobođeni plaćanja kamate za neizmirene obaveze p/p nastale do 15.12.1996. godine i kasnije 73
- po pitanju obračuna i naplate zatezne kamate na iznos p/p primjenjuju se specijalni zakoni a ne opšti zakoni koji regulišu plaćanje zateznih kamata na novčana potraživanja iz obligaciono-pravnih odnosa 74

Svojinsko-pravni odnosi

- nakon proglašenja nekretnine u svojini građana privremeno napuštenom ne može se kasnijim zaključenjem

ugovora promijeniti njen pravni status sve dok vlasnik ne izdejstvuje njen povratak u posjed 76

Samostalno privredivanje

- samostalni privrednici su dužni otvoriti posebne žiro-račune za svaku dozvoljenu djelatnost 77
- smanjenje obima poslovanja ne daje pravo samostalnom privredniku da može privremeno prestati da obavlja dozvoljenu djelatnost 78

Stambeni odnosi

- različit pravni položaj nezakonito useljenog lica i lica koje je zakonito koristilo stan za života n.s.p. i nastavilo korištenje stana poslije njegove smrti 79

Upravni postupak

- kada se može odbaciti podnesak stranke zbog nenadležnosti 56
- nadležnost republičkih poreskih organa i federalnih poreskih organa po pitanju plaćanja p/p proizvoda i usluga 57
- reorganizacija radne organizacije i aktivna legitimacija novog preduzeća u postupku iseljenja bespravnog korisnika stana 58
- lice koje je učestvovalo u upravnom postupku aktivno je legitimisano da zahtijeva obnovu tog postupka 5
- u upravnom postupku ne postoji institucija umješača 59
- ako u upravnom postupku nije odlučeno o predmetu postupka u cijelosti ili o svim zahtjevima, samo ta okolnost ne predstavlja bitnu povredu pravila postupka i zbog nje se ne može poništiti prvostepeno rješenje 60
- po pravu nadzora organ uprave ne može poništiti ili ukinuti sopstveno rješenje 61
- prvostepeni upravni organ nije aktivno legitimisan za pokretanje upravnog spora protiv drugostepenog rješenja kojim je odlučeno o žalbi izjavljenoj na njegovo rješenje 62
- odluka skupštine opštine o osnivanju javnog preduzeća nije upravni akt 63
- odluka federalnog ministra kojom se produžava važnost privremenih re-

dova vožnje u javnom linijskom prevozu nije upravni akt 64

- akti međusobne komunikacije viših i nižih vojnih organa ili drugih organa uprave nemaju karakter upravnog akta 65
- odluke skupštine opštine kojima se ustanovljava lovište nisu upravni akti 66

Upravni sporovi

- kada u upravnom sporu pogrešno utvrđeno činjenično stanje, nove činjenice i novi dokazi ne mogu biti

razlog za poništaj osporenog upravnog akta 67

- nenadležnost sudova Federacije za odlučivanje o zakonitosti konačnih akata koje donose tijela države Bosne i Hercegovine 68

Vojni invalidi

- nemogućnost produženja zakonskog roka za priznanje statusa mirnodopskog vojnog invalida i kako treba odlučiti po podnesenom zahtjevu po proteku tog roka 80

REGISTAR PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Krivični zakon SFRJ ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 8/92, 10/92, 16/92 i 13/94).
- Zakon o preuzimanju Krivičnog zakona SFRJ ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 16/92).
- Krivični zakon RBiH ("Službeni list SRBiH", br. 16/77, 32/84, 19/86, 40/87, 33/89, 2/90 i 24/91 i "Službeni list RBiH", br. 18/92, 21/92 i 28/94).
- Zakon o preuzimanju Zakona o krivičnom postupku ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 16/92).

PREKRŠAJNO I PRIJESTUPNO PRAVO

- Zakon o Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95 i 9/96).
- Zakon o prekršajima kojim se povređuju federalni propisi ("Službene novine Federacije BiH", broj: 9/96).
- Zakon o prekršajima ("Službeni list SRBiH", br. 19/86, 42/87, 2/90, 22/91 i "Službeni list RBiH", br. 6/92, 12/92, 16/92, 21/92, 9/93 i 13/94) koji se saglasno članu IX.5(1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine primjenjuje kao federalni propis.
- Carinski zakon ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95, 9/96, 18/96. i 25/97).

GRAĐANSKO I PRIVREDNO PRAVO

- Zakon o preuzimanju Zakona o parničnom postupku ("Službeni list RBiH", br. 2/92. i 13/94).
- Zakon o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 4/77. do 35/91, "Službeni list RBiH", broj 16/92. i 13/94).
- Zakon o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 6/94. i 13/94).
- Zakon o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji ("Službeni list SFRJ", broj 84/89).
- Zakon o preuzimanju Zakona o obligacionim - obveznim odnosima ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 13/93 i 13/94).
- Zakon o obligacionim - obveznim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78. do 57/89).
- Zakon o novcu ("Službeni list RBiH", br. 8/92 i 13/94).

- Zakon o promjeni vrijednosti dinara ("Službeni list RBiH", br. 16/94. i 33/94).
- Zakon o preduzećima ("Službeni list SFRJ", br. 77/88, 40/89, 46/90 i 61/90). - raniji
- Zakon o preduzećima ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95. i 8/96).
- Zakon o deviznom poslovanju ("Službeni list SFRJ", br. 66/85. do 82/90). - raniji
- Zakon o deviznom poslovanju ("Službeni list RBiH", broj 2/92). - raniji
- Zakon o udruženom radu ("Službeni list SFRJ", br. 53/76, 57/83, 85/87 - prečišćeni tekst u "Službeni listu SFRJ", broj 11/88). - raniji
- Zakon o mjenici ("Službeni list FNRJ", broj 104/46 i "Službeni list SFRJ", br. 16/65, 54/70 i 57/89).
- Zakon o osnovnim pravima iz radnog odnosa ("Službeni list SFRJ", br. 60/89 i 42/90).
- Zakon o osnovama sistema osiguranja imovine i lica ("Službeni list SFRJ", broj 24/76). - raniji
- Zakon o osiguranju imovine i lica ("Službeni list SRBiH", broj 21/77) - raniji
- Zakon o osiguranju imovine i lica ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95).
- Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", broj 14/84 - prečišćeni tekst i 12/87).
- Zakon o prometu nepokretnosti ("Službeni list SRBiH", br. 38/78, 4/89, 29/90, 22/91, "Službeni list RBiH", br. 21/92, 13/94, 18/94 i 33/94).
- Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Službeni list SRBiH", br. 33/77, 12/87, 30/90, 7/92, "Službeni list RBiH", br. 3/93 i 13/94).
- Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Narodne novine HRHB", broj 29/95).
- Zakon o komunalnim djelatnostima ("Službeni list SRBiH", broj 20/90).
- Zakon o odbrani ("Službeni list RBiH" broj, 4/92 do 20/95) - raniji.
- Zakon o obrani ("Službene novine Federacije BiH", broj 15/96).
- Uredba o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane (Službeni list RBiH", broj 19/92).
- Uredba o provođenju Zakona o novcu ("Službeni list RBiH", broj 13/92).

UPRAVNO PRAVO

SAVEZNI PROPISI:

- Zakon o opštem upravnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 47/86 - prečišćeni tekst)
- Zakon o upravnim sporovima ("Službeni list SFRJ", broj 4/77)
- Zakon o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 4/77 do 35/91)
- Zakon o privremenim mjerama o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list SFRJ", broj 4/91)
- Zakon o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca ("Službeni list SFRJ", br. 31/86 - prečišćen tekst, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90)

REPUBLIČKI PROPISI (SRBiH i RBiH):

- Zakon o preuzimanju Zakona o opštem upravnom postupku u Republici BiH ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 16/92)
- Zakon o primjenjivanju Zakona o opštem upravnom postupku koji je preuzet kao republički zakon za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja ("Službeni list RBiH", br. 6/92, 21/93 i 33/95)
- Zakon o preuzimanju Zakona o upravnim sporovima ("Službeni list RBiH", broj 6/92)
- Zakon o finansijskoj policiji ("Službeni list RBiH", broj 5/95)
- Zakon o eksproprijaciji ("Službeni list SRBiH", br. 12/87 i 38/89 i "Službeni list RBiH", broj 15/94)
- Zakon o lovstvu ("Službeni list SRBiH", br. 7/77, 12/87 i 3/90 i

- "Službeni list RBiH", br. 4/93 i 13/94)
- Zakon o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju za vrijeme ratnog stanja, ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca ("Službeni list RBiH", broj 33/95)
 - Zakon o nadzidiivanju zgrada i pretvaranju zajedničkih prostorija u stanove u zgradama u društvenoj svojini ("Službeni list SRBiH", broj 32/87)
 - Zakon o organizovanju i funkcionisanju drumskog, željezničkog, riječnog, pomorskog i vazdušnog saobraćaja za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti ("Službeni list RBiH", br. 16/92 i 13/94)
 - Zakon o prevozu u drumskom saobraćaju ("Službeni list SRBiH", br. 22/90 i 27/91 i "Službeni list RBiH", br. 24/92, 33/95 i 39/95)
 - Zakon o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti ("Službeni list RBiH", br. 11/93 i 13/94)
 - Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list RBiH", br. 5/95, 9/95, 33/95 i 2/96)
 - Zakon o prostornom uređenju ("Službeni list SRBiH", br. 9/89, 12/87, 23/88, 24/89, 10/90, 15/90 i 14/91)
 - Zakon o samostalnom privređivanju ("Službeni list SRBiH", br. 26/89 i 29/90)
 - Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH" broj 14/84 - prečišćen tekst i 12/87)
 - Naredba o otvaranju i ukidanju računa kod Zavoda za platni promet Republike BiH ("Službeni list RBiH", broj 26/95)
 - Odluka o oslobađanju plaćanja kamate na neizmirene obaveze ("Službeni list RBiH", broj 38/96)
 - Odluka o visini kamatne stope na iznos poreza na promet proizvoda i usluga koji nije plaćen u propisanom roku ("Službeni list RBiH", br. 11/93 i 11/95)
 - Uredba o privremenom uređivanju poreza na promet proizvoda i usluga ("Službeni list SRBiH", broj 3/92 - ispravka 5/92)

FEDERALNI PROPISI:

- Ustav Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94 i 13/97)
- Carinski zakon ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95 i 18/96)
- Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave ("Službene novine Federacije BiH", br. 8/95 i 9/96)
- Odluka o potvrđivanju imenovanja Vlade Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/96).

"Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine" izlazi četiri puta godišnje. Časopis je upisan u evidenciju javnih glasila Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta pod rednim brojem 701 od 15.8.1997. godine, a mišljenjem Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta broj 08-455-286-4/97 od 15.08.1997. godine podpada pod proizvode iz člana 19. stav 1. tačka 12. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, na čiji promet se ne plaća porez. Izdavač: Javno preduzeće Novinsko-izdavačka organizacija Službeni list Bosne i Hercegovine Sarajevo, Ulica Magribija 3. DTP: Javno preduzeće Novinsko-izdavačka organizacija Službeni list Bosne i Hercegovine. Štampa: "ADEN" Sarajevo. Za štampariju: Emir Jazić. Tiraž: 500 primjeraka.